SREDNJI KATEKIZAM

ZA GRČKOKATOLIČKU MLADEŽ PUČKIH ŠKOLA.

SASTAVIO

Dr. DIONISIJE NJARADI,

APOST. ADMINISTRATOR POSVEĆ. EPISKOP.

ZAGREB 1919.

KR. ZEMALJSKA TISKARA.

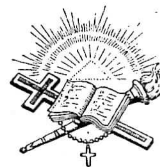
SREDNJI KATEKIZAM

ZA GRČKOKATOLIČKU MLADEŽ PUČKIH ŠKOLA.

SASTAVIO

Dr. DIONISIJE NJARADI,

APOST. ADMINISTRATOR POSVEĆ. EPISKOP.

ZAGREB 1919.

KR. ZEMALJSKA TISKARA.

Uvod.

1. *Koje si vjere?*

Ja sam katoličke vjere, a grčkoga obreda, pa se zato zovem grkokatolik.

2. *Kako treba da pozdravlja i odzdravlja grkokatolik?*

Grkokatolik treba da pozdravlja „Hvaljen Isus", a odzdravlja „Na vijeke!"*)

3. *Kako pozdravlja i odzravlja grkokatolik od Uskrsa do Voznesenija?*

Od Uskrsa do Voznesenija pozdravlja grkokatolik: „Hristos voskrese!", a odzdravlja: Vo istinu voskrese!"**)

4. *Kojim znakom započinjemo i svršavamo molitvu?*

Molitvu započinjemo i svršavamo znakom svetoga križa.

5. *Kako se križaš?*

Križam se ovako: zajedno složim tri prva prsta desne ruke, postavim ih na čelo i govorim: „Vo imja Otca", zatim ih postavim na prsi i govorim: „i Sina".

---

*) Staroslovenski taj pozdrav i odzdrav glasi: „Сла́ва І҆исꙋ́сꙋ Хрїстꙋ́". „На вѣ́ки".

**) „Хрїсто́съ воскре́се". „Во ї҆́стинꙋ воскре́се".

poslije toga na desno rame i govorim: „i Svjatago“, a zatim na lijevo rame i govorim: „Duha“. Amin.*)

6. Na koga treba da osobito mislimo, kad se križamo?

Kad se križamo, treba da osobito mislimo na Isusa Hrista, koji je za nas na križu umr'o.

7. Koje molitve treba da znade i moli kršćanin katolik?

Kršćanin katolik treba da znade i moli ove molitve:

SVAKIDAŠNJE STARO-SLOVENSKE MOLITVE.

Znak svetoga Križa.

Во и́мѧ Ѿтца̀ и҆ Сы́на и҆ свѧта́гѡ Дꙋ́ха, а҆ми́нь.

† Vo imja Otca i Sina i Svjatago Duha, amin.

Molitva Isusu Hristu.

Моли́твъ ра́ди пречи́стыѧ твоеѧ̀ Ма́тере и҆ всѣ́хъ Свѧты́хъ, Го́споди І҆исꙋ́се Хрїсте, Бо́же на́шъ, поми́лꙋй на́съ, а҆ми́нь.

Molitv radi prečistija tvojeja Matere i vsjeh svjatih, Gospodi Isuse Hriste, Bože naš, pomiluj nas, amin.

1. Načalo obično. Molitva Duhu Sv.

Сла́ва Тебѣ̀ Бо́же на́шъ, Сла́ва Тебѣ̀.

Slava Tebje, Bože naš, slava Tebje.

Царю̀ небе́сный Оу҆тѣ́шителю, Дꙋ́ше и҆́стины, вездѣ́ сꙋ́щїй и҆ всѧ̑ и҆сполнѧ́ѧй, сокро́вище бла́гихъ и҆ жи́зни пода́телю, прїидѝ и҆ всели́сѧ въ ны̀ и҆ ѡ҆чи́сти ны̀ ѿ всѧ́кїѧ скве́рны, и҆ спасѝ, Бла́же, дꙋ́шы на́шѧ.

Carju nebesnij, Utješitelju, Duše istini, vezdje sij i vsja ispolnjajaj, sokrovišče blagih i žizni podatelju, priidi i vselisja v' ni, i očisti ni ot vsjakija skverni, i spasi, Blaže, duši našja.

*) „Во и́мѧ Ѻ҆тца̀ и҆ Сы́на и҆ Свѧта́гѡ Дꙋ́ха. А҆ми́нь.

Trisvjatoje.

† Свѧты́й Бо́же, Свѧты́й крѣ́пкїй, Свѧты́й безсме́ртный, поми́лꙋй на́съ. г҃.

† Svjatij Bože, svjatij krjepkij, svjatij bezsmertnij, pomiluj nas. (Tri puta,)

Malo slavoslovije.

Сла́ва Ѻ҆тцꙋ̀ и҆ Сы́нꙋ и҆ свѧто́мꙋ Дꙋ́хꙋ, и҆ ны́нѣ и҆ при́снѡ и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ, а҆ми́нь.

Slava Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, i ninje i prisno i vo vjeki vjekov, amin.

Molitva presv. Trojstvu.

Пресвѧта́ѧ Тро́йце, поми́лꙋй на́съ, Го́споди, ѡ҆чи́сти грѣхѝ на́шѧ, Влады́ко, простѝ беззако́нїѧ на́шѧ, свѧты́й, посѣтѝ и҆ и҆сцѣлѝ не́мощи на́шѧ, и҆́мене твоегѡ̀ ра́ди.

Го́споди поми́лꙋй. г҃.

Сла́ва Ѻ҆тцꙋ̀ и҆ Сы́нꙋ и҆ свѧто́мꙋ Дꙋ́хꙋ, и҆ ны́нѣ и҆ при́снѡ и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ, а҆ми́нь.

Presvjataja Trojice, pomiluj nas; Gospodi, očisti grjehi našja; Vladiko, prosti bezzakonija našja; svjatij, posjeti i izcjeli nemošći našja imene Tvojego radi.

Gospodi pomiluj (3 puta).

Slava Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, i ninje i prisno, i vo vjeki vjekov, amin.

Molitva Gospodnja.

Ѻ҆́тче на́шъ, и҆́же є҆сѝ на небесѣ́хъ, да свѧти́тсѧ и҆́мѧ твоѐ, да прїи́детъ ца́рствїе

Otče naš, iže jesi na nebesjeh: da svjatitsja imja Tvoje; da priidet carstvije

твоѐ, да бꙋ́детъ во́лѧ твоѧ́, ꙗ́кѡ на небесѝ и҆ на землѝ. Хлѣ́бъ на́шъ насꙋ́щный да́ждь на́мъ дне́сь, и҆ ѡ҆ста́ви на́мъ до́лги на́шѧ, ꙗ҆́коже и҆ мы̀ ѡ҆ставлѧ́емъ должникѡ́мъ на́шимъ, и҆ не введѝ на́съ во и҆скꙋше́нїе, но и҆зба́ви на́съ ѿ лꙋка́вагѡ.

Го́споди поми́лꙋй. ві҃.

Сла́ва: И҆ ны́нѣ:

Tvoje; da budet volja Tvoja, jako na nebesi i na zemli. Hljeb naš nasuščnij dažd nam dnes; i ostavi nam dolgi našja, jakože i mi ostavljajem dolžnikom našim; i ne v'vedi nas vo iskušenije, no izbavi nas ot lukavago.

Gospodi pomiluj (12 puta).

Slava Otcu i Sinu i svjatomu Đuhu, i ninje i prisno i vo vjeki vjekov, amin.

Poklon Gospodu Isusu Hristu.

† Прїиди́те поклони́мсѧ, Царе́ви на́шемꙋ Бо́гꙋ.

† Прїиди́те поклони́мсѧ Хрїстꙋ̀, Царе́ви, на́шемꙋ Бо́гꙋ.

† Прїиди́те поклони́мсѧ и҆ припаде́мъ самомꙋ̀ Го́сподꙋ, І҆исꙋ́сꙋ Хрїстꙋ̀, Царе́ви и҆ Бо́гꙋ на́шемꙋ.

† Priidite, poklonimsja Carevi, našemu Bogu.

† Priidite, poklonimsja Hristu Carevi, našemu Bogu.

† Priidite, poklonimsja i pripadem samomu Gospodu, Isusu Hristu, Carevi i Bogu našemu.

2. Simvol vjere.

(Nikejsko-Carigradski.)

Вѣ́рꙋю во є҆ди́наго Бо́га Ѻ҆тца̀ вседержи́телѧ, творца̀ не́ба и҆ земли̑, ви́димымъ же и҆ всѣ́хъ неви́димыхъ.

Vjeruju vo jedinago Boga Otca, vsederžitelja, tvorca neba i zemli, vidimih že vsjeh i nevidimih.

И҆ во є҆ди́наго Го́спода І҆исꙋ́са Хрїста̀, Сы́на Бо́жїѧ, є҆диноро́днаго, и҆̀же ѿ Ѻ҆тца̀ рожде́ннаго пре́жде всѣ́хъ вѣ̑къ. Свѣ́та ѿ Свѣ́та, Бо́га и҆́стинна ѿ Бо́га и҆́стинна, рожде́нна, несотворе́нна, є҆диносꙋ́щна Ѻ҆тцꙋ̀, и҆́мже вс҃ѧ бы́ша.

На́съ ра́ди человѣ́къ и҆ на́шегѡ ра́ди спасе́нїѧ сше́дшаго съ небе́съ и҆ воплоти́вшагосѧ ѿ Дꙋ́ха свѧ́та и҆ Марі́и Дѣ́вы, и҆ вочеловѣ́чшасѧ.

Распѧ́таго же за ны̀ при Понті́йстѣмъ Пїла́тѣ и҆ страда́вша, и҆ погребе́нна, и҆ воскре́сшаго въ тре́тїй де́нь по писа́нїемъ.

И҆ возше́дшаго на небеса̀, и҆ сѣдѧ́щаго ѡ҆де́снꙋю Ѻ҆тца̀, и҆ па́ки грѧдꙋ́щаго со сла́вою сꙋди́ти живы́мъ и҆ ме́ртвымъ, є҆гѡ́же ца́рствїю не бꙋ́детъ конца̀.

И҆ въ Дꙋ́ха свѧта́го, Го́спода животворѧ́щаго, и҆̀же ѿ Ѻ҆тца̀ и Сы́на и҆сходѧ́щаго, и҆̀же съ Ѻ҆тце́мъ и҆

I vo jedinago Gospoda Isusa Hrista, Sina Božija, jedinorodnago, iže ot Otca roždennago prežde vsjeh vjek. Svjeta ot svjeta, Boga istinna ot Boga istinna, roždenna, ne sotvorenna, jedinosušna Otcu, imže vsja biša.

Nas djelja čelovjek i našego radi spasenija ssedšago s nebes, (poklon) i voplotivšagosja ot Duha svjata, i Mariji Djevi, i vočelovječšasja.

Raspjatago že za ni pri Pontijstjem Pilatje i stradavša, i pogrebenna, i voskresšago vo tretij denj po pisanijem.

I vozšedšago na nebesa, i sjedjaščago odesnuju Otca i paki grjaduščago so slavoju sudi'i živim i mertvim, jegože carstviju ne budet konca.

I v' Duha svjatago, Gospoda životvorjaščago, iže ot Otca i Sina ishodjaščago, iže so Otcem i Sinom

Сы́номъ спокланѧ́ема и҆ сосла́вима, глаго́лавшаго Проро́ки.

spoklanjajema i soslavima, glagolavšago proroki.

Въ є҆ди́нꙋ, свѧтꙋ́ю, собо́рнꙋю и҆ а҆по́столскꙋю Це́рковь.

Vo jedinu, svjatuju, sobornuju i apostolskuju Cerkov.

И҆сповѣ́дꙋю є҆ди́но крещє́нїе во ѡ҆ставле́нїе грѣхѡ́въ.

Ispovjeduju jedino krešćenije vo ostavlenije grjehov.

Ча́ю воскресе́нїѧ ме́ртвыхъ.

Čaju voskresenija mertvih.

И҆ жи́зни бꙋ́дꙋщаго вѣ́ка, а҆ми́нь.

I žizni buduščago vjeka. Amin.

3. Molitva pokajanja.

Ѡ҆сла́би, ѡ҆ста́ви, ѿпꙋстѝ, Бо́же, согрѣшє́нїѧ на́шѧ, вѡ́льнаѧ и҆ невѡ́льнаѧ, ꙗ҆̀же въ сло́вѣ и҆ въ дѣ́лѣ, ꙗ҆̀же въ вѣ́дѣнїи и҆ невѣ́дѣнїи, ꙗ҆̀же въ ᲂу҆мѣ̀ и҆ въ помышле́нїи, ꙗ҆̀же въ дни̑ и҆ въ нощѝ: всѧ̑ на́мъ простѝ ꙗ҆́кѡ бла́гъ и҆ человѣколю́бецъ.

Oslabi, ostavi, otpusti, Bože, sogrješenija našja, voljnaja i nevoljnaja, jaže vo slovje i djelje, jaže vo vjedjeniji i nevjedjeniji, jaže vo umje i vo pomišleniji, jaže vo dni i vo nošči: vsja nam prosti, jako blag i čelovjekoljubec.

4. Molitve Prečistoj Djevici Mariji.

Богоро́дице Дѣ́во, ра́дꙋйсѧ, благода́тнаѧ Марі́е, Го́сподь съ тобо́ю. Благослове́нна ты̀ въ жена́хъ, и҆ благослове́нъ Пло́дъ чре́ва твоегѡ́, ꙗ҆́кѡ родила̀ є҆сѝ Хрїста̀, Спа́са, И҆зба́вителѧ дꙋша́мъ на́шымъ.

Bogorodice Djevo, radujsja, blagodatnaja Marije, Gospod s Toboju! Blagoslovenna Ti v' ženah, i blagosloven Plod čreva Tvojego, jako rodila jesi Hrista Spasa, Izbavitelja dušam našim.

Подъ твою ми́лость прибѣга́емъ, Богоро́дице Дѣ́во, моли́твъ на́шихъ не пре́зри во ско́рбѣхъ, но ѿ бѣ́дъ и҆зба́ви на́съ, є҆ди́на чи́стаѧ и благослове́ннаѧ.

Pod Tvoju milost pribjegajem, Bogorodice Djevo, molitv naših ne prezri vo skorbjeh, no ot bjed izbavi nas, jedina čistaja i blagoslovennaja.

Пресла́внаѧ присноде́во, Богоро́дице Марі́е, Ма́ти Хрїста̀ Бо́га на́шегѡ, при́ми моли́твы на́шѧ, и доне́сѝ ѧ҆̀ Сы́нꙋ твоемꙋ̀, и Бо́гꙋ на́шемꙋ, да спасе́тъ и҆ просвѣти́тъ тебе́ ра́ди дꙋ́шы на́шѧ.

Preslavnaja prisnodjevo, Bogorodice Marije, Mati Hrista Boga našego, primi molitvi našja, i donesi ja Sinu Tvojemu i Bogu našemu, da spaset i prosvjetit Tebe radi duši našja.

5. Molitva sv. Anđelima.

Всѧ̑ небе́сныѧ Си́лы, свѧті́и А҆́нгели и҆ А҆рха́нгелы, моли́те Бо́га ѡ҆ на́съ грѣ́шныхъ.

Vsja nebesnija Sili, svjatiji Angeli i Arhangeli, molite Boga o nas grješnih.

6. Molitva svim Svetima.

Свѧті́и сла́внїи и всехва́льнїи А҆по́стѡли, Проро́цы,

Svjatiji slavniji i vsehvalniji Apostoli, Proroci, Mučenici i

Мѹ́ченицы и҆ всѝ Свѧті́и, моли́те Бо́га ѡ҆ на́съ грѣ́шныхъ.

vsi Svjatiji, molite Boga o nas grješnih.

7. Molitva presv. Trojstvu.

Ѹ҆пова́нїе на́мъ Ѻ҆те́цъ, прибѣ́жище на́ше Сы́нъ, покрови́тель на́мъ є҆́сть Дѹ́хъ свѧты́й: Тро́ице свѧта́ѧ Бо́же на́шъ, сла́ва тебѣ̀.

Upovanije nam Otec, pribježišče naše Sin, pokrovitelj nam jest Duh svjatij: Trojice svjataja, Bože naš, slava Tebje.

8. Molitva Carinikova.

Бо́же, млстивъ бѹ́ди мнѣ̀ грѣ́шномѹ.

Bože, milostiv budi mnje grješnomu.

Бо́же, ѻ҆чи́сти грѣхѝ моѧ̑ и҆ поми́лѹй мѧ̀.

Bože, očisti grjehi moja i pomiluj mja.

Бе́зъ числа̀ согрѣши́хъ, простѝ мѧ, Го́споди.

Bez čisla sogrješih, prosti mja, Gospodi.

† Во и҆́мѧ Ѻ҆тца̀ и҆ Сы́на и҆ Свѧта́гѡ Дѹ́ха, а҆ми́нь.

† Vo imja Otca i Sina i svjatago Duha, amin.

Kršćansko-katolički nauk.

Glava prva.

O vjeri.

8. Gdje su sadržane glavne istine, što ih treba svaki kršćanin da znade i vjeruje?

Glavne istine, što ih treba svaki kršćanin da znade i vjeruje, sadržane su u „Vjerovanju" ili „Simvolu vjere", koji imade 12 dijelova ili članaka.

Bilješka. Ono Vjerovanje, što ga mole katolici rimskoga obreda, zove se Vjerovanje apostolsko, a ono, što ga mi, katolici grčkoga obreda, molimo, zove se Nikejsko-Carigradsko. Naše se Vjerovanje zato zove Nikejsko-Carigradsko, jer su sveti Oci na saboru u Nikeji (325. god.) nadopunili i razjasnili drugi članak Vjerovanja apostolskog proti krivovjercu Ariju, a na saboru u Carigradu (386. god.) osmi članak Vjerovanja apostolskog proti krivovjercu Makedoniju.

9. Govori Vjerovanje.

„Vjeruju vo jedinoga Boga Oca . . ." vidi str. 6.

Bilješka. Te istine, što se nalaze u Vjerovanju, naučio je apostole Isus Hrist. Apostoli su naučili svoje nasljednike biskupe i svećenike, a ovi su naučavali vjernike.

I. O prvoj Božjoj osobi - o Bogu Ocu Stvoritelju.

Prvi članak Vjerovanja: „Вѣ́рѹю во є҆ди́наго Бо́га Ѻ҆тца̀ вседержи́телѧ, творца̀ не́ба и҆ земли̑, ви́димымъ же всѣ́мъ и҆ неви́димымъ".

„Vjerujem u jednoga Boga Oca Svedržitelja, stvoritelja neba i zemlje i svega vidljivoga i nevidljivoga".

1. O stvaranju i upravljanju svijeta.

10. Zašto zovemo Boga s t v o r i t e l j e m *neba i zemlje?*
Boga zovemo stvoriteljem neba i zemlje, jèr je Bog stvorio nebo i zemlju i sve što je na njima.

11. Što znači riječ stvoriti?
Riječ s t v o r i t i znači nešto od ničega načiniti.

12. Kako je Bog stvorio nebo i zemlju?
Bog je samo htio da postane, pa je odmah postalo nebo i zemlja.

13. U koliko je dana Bog uredio zemlju?
Bog je uredio zemlju u šest dana.

14. Zašto zovemo Boga „v s e d e r ž i t e l j e m".
Boga zovemo „v s e d e r ž i t e l j e m", jer On sve drži i svime upravlja.

15. Po čemu vidimo, da se Bog brine i za nas?
Da se Bog brine i za nas, vidimo po tom, jer nam daje sve, što trebamo za tijelo i dušu.

16. Zašto nam Bog daje tolika dobra?
Bog nam daje tolika dobra, jer je naš predobri Otac.

17. Kakova djeca treba da smo mi Bogu, kad je Bog naš predobri Otac?
Kad je Bog naš predobri Otac, mi treba da smo njegova dobra djeca.

18. Kako se zove briga, kojom Bog uzdržava i upravlja svijet?

Briga, kojom Bog uzdržava i upravlja svijet, zove se providnost Božja.*)

2. O anđelima.

19. Koga je Bog stvorio na nebu?
Na nebu je Bog stvorio anđele.

20. Tko su anđeli?
Anđeli su čisti dusi, koji imadu razum i slobodnu volju, a nemaju tijela.

21. Kakovi su bili anđeli, kada ih je Bog stvorio?
Kada je Bog anđele stvorio, bili su dobri i srećni, te velikim darovima nadareni.

22. Jesu li svi anđeli ostali dobri i srećni?
Svi anđeli nijesu ostali dobri i srećni.

23. Koji anđeli nijesu ostali dobri i srećni?
Oni anđeli nijesu ostali dobri i srećni, koji su sagriješili.

24. Što su ti anđeli sagriješili?
Ti su anđeli sagriješili to, što nijesu poslušali Boga.

25. Kako je Bog kaznio neposlušne anđele?
Neposlušne je anđele Bog bacio u pakao na vječne muke.

26. Kako se zovu ti pakleni anđeli?
Ti pakleni anđeli zovu se đavoli, zli ili nečisti dusi.

27. Kako je Bog nagradio poslušne anđele?
Poslušne je anđele nagradio Bog vječnim blaženstvom u nebu.

*) Dobro pamti riječi Svetoga Pisma: „Onima, koji ljube Boga, sve izlazi na dobro". — **„Люблѧ́щимъ Бо́га всѧ́ поспѣшє́ствꙋютъ въ бла́гоє".** (Rim. 8, 28.) Primjeri: Tobija, Josip Misirski.

28. *Kako se zovu ti poslušni anđeli?*

Ti poslušni anđeli zovu se dobri anđeli ili čisti dusi.

29. *Kako još zovemo dobre anđele?*

Dobre anđele zovemo još anđeli čuvari.

30. *Zašto ih zovemo anđeli čuvari?*

Zovemo ih anđeli čuvari, jer nas čuvaju oda zla, a opominju na dobro.

Primjer: Tobiju prati na putovanju arhanđel Rafael.

Lota i njegovu porodicu izvode anđeli iz Sodome i Gomore.

Sv. Oci razlikuju devet zborova anđeoskih. Sv. Mihael je prvi među anđelima.

Praznik sv. Mihaela i drugih nebeskih zborova slavi se 8 (21) studenoga.

Opomena: „Budite trijezni, jer protivnik vaš đavao kao lav ričući obilazi i traži, koga da proždre; njemu se opirite jakom vjerom". (Petar I. 5, 8. 9.).

„Protivite se đavolu i pobjeći će od Vas". (Jakov 4, 7.)

Molitva u čast sv. Mihaelu vidi molitvenik str. 182., a u čast sv. anđelima str. 192.

31. *Kakovi su nama nečisti dusi?*

Nečisti su nam dusi zavidni: oni nas napastuju i zavode nas na zlo.

Primjer: Zmija u raju, iskušavanje Isusa Hrista u pustinji, Juda.

32. *Kako se najlakše možemo očuvati napasti nečista duha?*

Napasti nečista duha najlakše se možemo očuvati, ako se u napasti češće prekrižimo i pobožno prizivamo ime Isus i Marija, te svoga anđela čuvara.

Opomena. Pamti, da je anđeo čuvar danju i noću uza te i da on sve vidi, što radiš i kako se vladaš.

Molitva u napasti — vidi molitvenik str. 224.

3. O prvim ljudima.

33. *Koji je najsavršeniji stvor Božji na zemlji?*

Najsavršeniji stvor Božji na zemlji jest čovjek.

34. *Kako je Bog stvorio prvoga čovjeka?*

Prvoga je čovjeka Bog ovako stvorio: načinio mu je tijelo od zemlje i udahnuo mu besmrtnu dušu.

35. *Od čega dakle sastoji svaki čovjek?*

Svaki čovjek sastoji od tijela i besmrtne duše.

36. *Zašto velimo, da je duša besmrtna?*

Da je duša besmrtna, velimo zato, jer ona nikada ne umire.

37. *Što je duša?*

Duša je besmrtni duh, stvoren na sliku i priliku Božju, koji ima razum i slobodnu volju.

Bez duše ne bismo mogli ni misliti ni htjeti; što više bez duše ne bismo mogli očima gledati, ušima slušati, nogama hodati. Bez duše je tijelo mrtvo.

38. *Kako se zovu prvi ljudi?*

Prvi se ljudi zovu Adam i Eva.

39. *Što su Adam i Eva nama?*

Adam i Eva su nama praroditelji, jer mi svi od njih potječemo.

40. *Kakovi su bili Adam i Eva, kad ih je Bog stvorio?*

Kad ih je Bog stvorio, bili su dobri i srećni, te velikim darovima nadareni.

41. *Što im je Bog dao u dušu?*

U dušu im je Bog dao posvetnu milost.

42. *Što su postali Adam i Eva, kad su dobili milost?*

Kad su dobili milost, postali su djeca Božja, pa su imali pravo doći u nebo Ocu nebeskomu.

Milost je Božja nebeski dar Božji. — Adam i Eva dobili su osim posvetne milosti, još i druge milosti: oni su imali veliko znanje, nije ih mučila grješna napast, nijesu ništa trpjeli i nijesu morali umrijeti.

43. Jesu li Adam i Eva dobili te darove samo za sebe?

Adam i Eva dobili su te darove ne samo za sebe, nego i za svoje potomke.

44. Kamo je Bog smjestio Adama i Evu?

Bog je smjestio Adama i Evu u zemaljski raj.

45. Kako su dugo Adam i Eva ostali dobri i srećni u zemaljskom raju?

Adam i Eva ostali su dobri i srećni u zemaljskom raju, dokle nijesu sagriješili.

4. O grijehu Adama i Eve — praroditelja roda ljudskoga.

46. Što su Adam i Eva sagriješili?

Adam su i Eva sagriješili to, što nijesu slušali Boga, pa su jeli voće sa zabranjenoga drveta.

47. Tko ih je zaveo na grijeh?

Na grijeh ih je zaveo nečisti duh — đavao.

48. Kako je Bog kaznio neposlušnoga Adama i Evu?

Neposlušnoga Adama i Evu kaznio je Bog ovako: oduzeo im je posvetnu milost, pa su prestali biti djeca Božja; izgubili su pravo da mogu doći u nebo, a zaslužili su vječno prokletstvo u paklu.

49. Kako ih je Bog još kaznio?

Bog ih je otjerao iz raja zemaljskoga i od to su doba morali mnogo trpjeti i na koncu umrijeti.

Zbog toga im je grijeha potamnio razum, mučila ih je grješna napast, a volja im je postala sklona na zlo.

50. Kako se zove taj grijeh, što su ga počinili Adam i Eva?

Taj grijeh, što su ga počinili Adam i Eva, zove se praroditeljski ili istočni grijeh.

51. Zašto se taj grijeh zove praroditeljski ili istočni?

Taj se grijeh zove praroditeljski ili istočni zato, jer su ga počinili naši praroditelji, pa od njih istječe i prelazi na sve ljude.

52. S kakovim se dakle grijehom rađa svako dijete?

Svako se dijete rađa s praroditeljskim ili istočnim grijehom.

53. Tko je između sviju ljudi bio sačuvan od praroditeljskoga ili istočnoga grijeha?

Između sviju ljudi bila je sačuvana od praroditeljskoga ili istočnoga grijeha jedina blažena Djevica Marija.

To odlikovanje Marijino, što je ona jedina bila po osobitoj milosti Božjoj sačuvana od praroditeljskoga ili istočnoga grijeha, zove se bezgrješno začeće. Blagdan Bezgrješnoga začeća slavi se u istočnoj Crkvi od 5. vijeka na 9. [22] prosinca.

Blažena Djevica Marija nije imala niti osobnoga grijeha, pa je zato slavimo kao „presvetu, prečistu, preblagoslovljenu, vazda Djevu, preneporočnu, časniju od Heruvima i neprispodobivo slavniju od Serafima . . .“ [Ektenija, Dostojno jest . . .]

54. Zašto je Bog sačuvao blaženu Djevicu Mariju od praroditeljskoga ili istočnoga grijeha?

Bog je sačuvao blaženu Djevicu Mariju od praroditeljskoga ili istočnoga grijeha zato, što ju je odabrao, da bude Majka Isusa Hrista.

55. Bi li ikoji čovjek mogao doći u nebo s praroditeljskim ili s istočnim grijehom?

S praroditeljskim ili s istočnim grijehom ne bi mogao doći u nebo nijedan čovjek.

56. Što je Bog učinio, da ne propadnu svi ljudi poradi praroditeljskoga ili istočnoga grijeha?

Da ne propadnu svi ljudi poradi praroditeljskoga ili istočnoga grijeha, Bog je odmah u raju obećao Spasitelja.

57. Od čega nas je imao Spasitelj da spasi?

Spasitelj nas je imao da spasi od grijeha i kazni.

Bog je dano obećanje u raju kasnije ponovio patrijarsima Abrahamu, Isaku i Jakovu, a zatim svemu izabranomu narodu po prorocima [Davidu, Isaiji, Jeremiji, Danijelu i dr.]

Proroci su o Spasitelju prorekli: 1] kada i gdje će se roditi; 2] da će biti Bog i čovjek i da će velika čudesa tvoriti; 3] da će biti prodan za 30 srebrenjaka, da će mu ruke i noge probosti; 4] da će mnogo trpjeti i umrijeti za grijehe svih ljudi, a treći dan uskrsnuti itd.

58. Kako su dugo ljudi morali čekati Spasitelja?

Ljudi su morali čekati Spasitelja više tisuća godina.

Božićni post od 15. studenoga do Božića podsjeća nas na čekanje Spasitelja.

5. O Bogu i o Božjim svojstvima.

59. Zašto ne možemo Boga vidjeti svojim očima?

Boga ne možemo vidjeti svojim očima, jer je Bog duh, i nema tijela.

60. Je li više nego jedan Bog?

Nije; samo je jedan Bog.

61. Što može Bog učiniti?

Bog može učiniti sve, štogod hoće.

62. Kako zovemo Boga zato, što sve može?

Zato, što Bog sve može, zovemo ga svemogući.

(Stvorenje svijeta. Čudesa Isusa Hrista.)

63. Gdje je Bog?

Bog je svagdje: na nebu, na zemlji i na svakom mjestu.

64. Što Bog zna i vidi?

Bog zna i vidi sve, pa i ono, što mi mislimo. Bog je sveznajući.

Primjer: Isus Hrist je znao, da će ga Juda prodati, apostoli ostaviti, a Petar zatajiti.

65. Od kada je Bog i do kada će biti?

Bog je od vijeka i na vijeke će biti. Bog je vječan.

66. Što Bog hoće i ljubi, a što ne će i mrzi?

Bog hoće i ljubi dobro, a ne će i mrzi zlo. Bog je svet.

67. Što Bog nagrađuje, a što kazni?

Bog nagrađuje dobro, a kazni zlo, ako ne uvijek na ovom svijetu, a to sigurno na drugom svijetu. Bog je pravedan.

Primjer: Bogataš i Lazar.

Pamti! Bog obično ne plaća odmah, nego dugo čeka, da se grješnik obrati i popravi. Bog je dakle neizmjerno ustrpljiv, a ako se grješnik k Bogu obrati i popravi, Bog mu rado oprašta, jer je neizmjerno milosrdan. [Primjer: Stanovnici grada Ninive.]

Bog ljubi sve ljude, i svima hoće dobro. Bog je neizmjerno dobar. [Primjer. Dolazak Sina Božjega na ovaj svijet.]

Ono, što je Bog rekao, to je istina i to će se u istinu i dogoditi. Bog je istinit i vjeran.

68. Tko je Bog?

Bog je savršen duh, gospodar neba i zemlje i naš nebeski Otac.

Opomena. „U sve dane života svoga misli na Boga i pazi da nikada ne pristaneš na grijeh". [Tobija 4, 6.]

„Ljubimo Boga, jer nas je on prije ljubio". [Ivan I. 4, 19.]

II. O drugoj Božjoj osobi — o Bogu Sinu Spasitelju.

Drugi članak Vjerovanja: „И҆ въ є҆ди́наго Го́спода І҆исꙋ́са Хрїста̀ Сы́на Бж҃їѧ є҆динорóднаго, и҆́же ѿ Ѻ҆ца̀ рожде́ннаго пре́жде всѣ́хъ вѣ̑къ. Свѣ́та, ѿ Свѣ́та Бо́га и҆́стинна, ѿ Бо́га и҆́стинна рожде́нна не́сотворе́нна, є҆диносꙋ́щна Ѻ҆цꙋ̀, и҆́мже вс҆ѧ̀ бы́ша".

(Vjerujem) „i u jedinoga Gospoda Isusa Hrista, Sina Božjega jedinorođenoga, od Oca rođenoga prije sviju vijekova; Svjetlost od svjetlosti, Boga pravoga od Boga pravoga, rođenoga ne stvorenoga, jednobitna s Ocem, kroz koga je sve postalo".

69. Tko je onaj Spasitelj, kojega je Bog u raju obećao?

Onaj Spasitelj, kojega je Bog u raju obećao, jest Isus Hrist.

70. Što znači riječ Isus?

Riječ Isus znači Spasitelj.

71. Što znači riječ Hrist?

Riječ Hrist znači Mesija ili Pomazanik Božji.

Hrist, Pomazanik. Tim su se imenima u Starom Zavjetu nazivali proroci, veliki svećenici i kraljevi. Budući da je Isus Hrist najveći prorok, svećenik i kralj, to su ga tim imenom nazivali proroci, kad su o njemu proricali.

72. Što dakle ispovijedamo riječima drugoga članka Vjerovanja?

Riječima drugoga članka Vjerovanja ispovijedamo, da je Isus Hrist jedinorođeni Sin Božji, pravi Bog kao i Otac.

Prvi Nikejski sabor 325. god. osudio je bogohulnu i krivovjernu nauku Arijevu, koji je učio, da Isus Hrist nije Bog.

Opomena. Često prizivaj na pomoć Gospoda Isusa Hrista molitvicom: „Gospode Isuse Hriste, Sine Božji, pomiluj me grješnika".

A). Skroviti život Isusa Hrista.

1. O utjelovljenju Sina Božjega.

Treći članak vjerovanja: „На́съ ра́ди человѣ́къ и҆ на́шегѡ ра́ди спасе́нїѧ сше́дшаго съ небе́съ, и҆ воплоти́вшагосѧ ѿ Дꙋ́ха Свѧ́та и҆ Марі́и Дѣ́вы, и҆ вочеловѣ́чшасѧ".

(Vjerujem u Isusa Hrista), „koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa i primio tijelo po Duhu Svetom od Marije Djevice i postao čovjek".

73. Što ispovijedamo riječima trećega članka Vjerovanja?

Riječima trećega članka Vjerovanja ispovijedamo, da je Sin Božji sišao s neba na zemlju i po Duhu se Svetom rodio od Marije Djevice.

74. Što je dakle blažena Djevica Marija Sinu Božjemu?

Blažena Djevica Marija je Sinu Božjemu majka.

Budući da je blažena Djevica Marija rodila Isusa Hrista, to se ona zove Majka Božja ili Bogorodica.

Bilješka. U spomen narođenja Marijina slavimo Malu Gospojinu na 8. [21.] rujna.

U spomen, kako su blaženu Djevicu Mariju njezini roditelji Joakim i Ana kao trogodišnje dijete Bogu žrtvovali u hramu, slavimo Uvod Bogorodičin 21. studenoga. Dne 25. ožujka slavimo Blagovijest.

U Spomen smrti Marijine slavimo Uspenije presv. Bogorodice ili Veliku Gospojinu 15. [28.] kolovoza.

U spomen se Marijin slavi još i drugi dan Božića — Sobor presv. Bogorodice, te u subotu pete nedjelje velikoga posta Akatist.

Pamti! Sin Božji, druga osoba Božja, zato što je postao čovjek, zove se Bogočovjek, to znači: On je pravi Bog i pravi čovjek.

75. A što je bio Isusu Hristu sveti Josip?

Sveti Josip bio je Isusu Hristu samo hranitelj.

Blagdan sv. Josipa slavimo 26. prosinca [8/I.] i u nedjelju po Božiću.

Molitve u čast sv. Josipu vidi molitv. str. 184.

76. Gdje se Isus Hrist rodio?

Isus Hrist se rodio u Betlehemu u štalici.

U spomen narođenja Hristova slavimo Božić 25. prosinca [7/I]. Vidi molitvenik str. 578 i 645 i t. d.

77. Tko se prvi poklonio Isusu Hristu u Betlehemu, a tko zatim?

Prvi su se poklonili Isusu Hristu u Betlehemu pastiri iz okolice, a za tim tri kralja s Istoka.

78. Tko je javio pastirima, a tko svetim trim kraljima, da se Isus Hrist rodio?

Da se Isus Hrist rodio, javio je pastirima anđeo, a svetima trima kraljevima čudnovata zvijezda.

2. O djetinstvu Isusa Hrista.

Iz djetinstva Isusa Hrista znademo:

1. da mu je osmi dan kod obrezanja nadjenuto ime Isus; (Obrezanje Gospodnje); 1. siječnja ($^{14}/_{1}$);

2. da je bio četrdeseti dan u hramu Bogu prikazan; (Sretenije 2. (15.) veljače);

3. da je morao bježati u Misir, jer ga je Herod kralj htio ubiti. (Prvijenci mučenika 29. prosinca).

4. da se iz Misira opet povratio u Nazaret, kad je Herod umr'o i ondje bio poslušan svojoj Majci i svetomu Josipu.

79. Zašto je Isus Hrist, Sin Božji, htio slušati svoju Majku i svetoga Josipa?

Isus Hrist, Sin Božji, htio je slušati svoju Majku i svetoga Josipa, da nam pokaže, kako treba da i mi slušamo svoje roditelje.

80. Kamo je pošao Isus Hrist, kad mu je bilo 12 godina?

Kada je Isusu Hristu bilo 12 godina, pošao je s Majkom i sa svetim Josipom u jerusolimski hram i ondje je ostao 3 dana.

81. Zašto je Isus Hrist, Sin Božji, rado išao u hram?

Isus Hrist, Sin Božji, rado je išao u hram, da nam svojim primjerom pokaže, kako treba da i mi rado idemo u crkvu.

B). Javni život Isusa Hrista.

1. O nauci i čudesima Isusa Hrista.

82. Kamo je pošao Isus Hrist, kad mu je bilo 30 godina?

Kad je Isusu Hristu bilo 30 godina, pošao je na rijeku Jordan i dao se krstiti od svetoga Ivana Krstitelja.

Na spomen toga slavimo blagdan Bogojavljenje na 6. [19] siječnja. Vidi molitv. str. 495,

83. Što se dogodilo, kad se Isus Hrist krstio?

Kad se Isus Hrist krstio, otvorilo se nebo, čuo se s neba glas Očev: „Ovo je sin moj ljubljeni“, i sišao je nad Isusa Hrista Duh Sveti u slici goluba.

(Tajna sv. krštenja.)

84. Kamo je otišao Isus Hrist poslije krštenja?

Poslije krštenja otišao je Isus Hrist u pustinju i ondje postio 40 dana i 40 noći.

U spomen posta Isusa Hrista je Veliki post ili sveta Četrdesetnica. Vidi molitvenik str. 411.

85. Što je radio Isus Hrist, kad se vratio iz pustinje?

Kad se Isus Hrist vratio iz pustinje, naučavao je ljude, činio čudesa i prorokovao.

86. Što je učio Isus Hrist?

Isus Hrist je učio sve ono, što mi moramo vjerovati i činiti, da se spasimo.

87. Što je o sebi učio Isus Hrist?

O sebi je učio Isus Hrist, da je on obećani Spasitelj i da je pravi Bog i čovjek.

„Ja i Otac jedno smo“. [Iv. 10, 30.] „Sve što ima Otac, moje je“. [Iv. 16, 15.] „Sve što radi Otac, to i Sin radi, da svi štuju Sina kašto štuju Oca“. [Iv. 5, 19, 23.]

Isusova se nauka zove evanđelje, što znači „vesela vijest“. Zato zovemo i one knjige, u kojima je opisan život Isusa Hrista i njegova nauka, Evanđelje.

88. Čime je dokazao Isus Hrist, da je doista obećani Spasitelj?

Da je Isus Hrist doista obećani Spasitelj, dokazao je svojim svetim životom, čudesima i proroštvima.

Čudo je vidljivo djelo, koje može učiniti samo svemogući Bog i onaj, komu Bog pomogne.

Proroštvo je točan i siguran navještaj budućega događaja, koji može jedini Bog da znade i onaj, komu Bog kaže.

Isus Hrist činio je ova čudesa:

1. pretvorio je vodu u vino u Kani Galilejskoj; s 5 hljebova i 2 ribe nahranio je više od 5000 ljudi; hodao je po moru; jednom je riječju utišao oluju i umirio valove na moru i t. d.;

2. jednom je riječju iscjelivao bolesnike, hrome, gluhe, gubave, slijepe i t. d.;

3. uskrisivao je mrtve (mladića iz Naima, kćer Jairovu, Lazara i dr.);

4. izgonio je nečiste duhove iz opsjednutih ljudi.

89. Koji ljudi ipak nijesu vjerovali nauku Isusa Hrista?

Nauku Isusa Hrista nijesu vjerovali opaki poglavari naroda židovskoga, pa su i druge odvraćali od Isusa Hrista.

Budući da ih je Isus Hrist zato oštro korio, odlučiše ga ubiti.

2. O muci i smrti Isusa Hrista.

Četvrti članak Vjerovanja: „**Распѧ́таго же за ны́ при Понті́йстѣмъ Пїла́тѣ и҆ страда́вша, и҆ погребе́нна.**

(Vjerujem u Isusa Hrista) „koji je bio raspet za nas za Pontijskoga Pilata i trpio i pokopan“.

90. Zašto je Sin Božji postao čovjek?

Sin je Božji postao čovjek, da uzmogne za nas trpjeti i umrijeti.

Pamti! Sin nas je Božji neizmjerno ljubio. Poradi te ljubavi došao je na ovaj svijet, postao čovjek; mjesto nas je trpio strašne muke i na koncu na križu umr'o.

91. Zašto je Isus Hrist za nas trpio i umr'o?

Isus Hrist je za nas trpio i umr'o, da mjesto nas zadovolji pravdi Božjoj i da nas spase od vječnih muka.

92. Što nam je Isus Hrist pribavio svojom mukom i smrću?

Svojom mukom i smrću pribavio nam je Isus Hrist milost Božju i pravo na vječno blaženstvo.

93. Što je za nas trpio Isus Hrist?

Isus Hrist je za nas trpio najstrašnije muke: Znojio se krvavim znojem, bio je bičovan, trnovom krunom okrunjen, nosio je teški križ i na njem bio raspet.

Gospod Isus Hrist je trpio veoma mnogo i kroz cijeli svoj život. Molitve u čast Spasitelju vidi molitvenik str. 161.—164.

94. Tko je na smrt osudio Isusa Hrista?

Na smrt je osudio Isusa Hrista Pontijskî Pilat, rimski namjesnik u Palestini.

95. Gdje je Isus Hrist bio raspet?

Isus Hrist bio je raspet na Golgoti blizu Jerusolima,

96. Koje su bile posljednje riječi Isusa Hrista na križu?

Posljednje riječi Isusa Hrista na križu bile su: „Oče u ruke tvoje predajem duh svoj“, a onda je preklonio glavu i umr'o.

97. Kamo je otišla duša Isusa Hrista poslije njegove smrti?

Duša Isusa Hrista poslije njegove smrti otišla je u pretpakao, ili âd, gdje su bile duše pravednika Staroga Zavjeta.

Duše pravednika Staroga Zavjeta željno su čekale Spasitelja u pretpaklu. One nijesu mogle doći u nebo, koje je bilo zatvoreno poradi praroditeljskoga grijeha, dokle ga nije Spasitelj otvorio. Ondje su bile duše Adama i Eve, Abela, Noe, Abrahama, Mojsija, Davida, prorokâ i drugih pravednika.

98. Tko je skinuo s križa mrtvo tijelo Isusa Hrista?

Mrtvo tijelo Isusa Hrista skinuli su s križa Josip Arimatejski i Nikodem, i položili ga u grob.

Često se sjećaj muke i smrti Isusa Hrista. Na to misli kadgod vidiš križ, a osobito srijedom i petkom — [Veliki petak. Sveti grob. Plaščanica.] Molitvenik vidi str. 429.-433.

C). Isus Hrist proslavljen.

Peti članak Vjerovanja: „Ỉ воскрéсшаго въ трéтїй дéнь по писáнїемъ“.

(Vjerujem u Isusa Hrista) „koji je uskrsnuo treći dan prema (Svetom) Pismu.“

1. O uskrsnuću Isusa Hrista.

99. Je li tijelo Isusa Hrista ostalo u grobu?

Tijelo Isusa Hrista nije ostalo u grobu. Treći se dan duša opet sjedinila s tijelom, pa je Isus Hrist slavno uskrsnuo iz groba,

Isus Hrist je uskrsnuo u nedjelju rano u zoru. Spomen na njegovo uskrsnuće slavimo na Uskrs, i svake nedjelje.

Molitvenik vidi str. 433.—452.

Time što je Isus Hrist uskrsnuo, dokazao je da je pravi Bog.

100. Kako su apostoli i učenici Isusovi doznali, da je Isus Hrist uskrsnuo?

Da je Isus Hrist uskrsnuo, doznali su apostoli i učenici tako, jer im se Isus Hrist javljao, s njima govorio, jeo i poučavao ih.

Isus Hrist se javio blaženoj Djevici Mariji, ženama mironosicama, svetom Petru, apostolima bez svetoga Tome, sa svetim Tomom, 500 ljudi u Galileji itd. Da je Isus Hrist uskrsnuo, to su apostoli posvjedočili mučeničkom smrću.

Opomena. Uskrsnuće Isusa Hrista neka te učvrsti u vjeri, da je On pravi Bog, neka te utvrdi u nadi, da ćeš i ti jednoć uskrsnuti od mrtvih.

2. O uzašašću Isusa Hrista.

Šesti članak Vjerovanja: „И҆ возше́дшаго на небеса̀ и҆ сѣдѧ́щаго ѡ҆де́снꙋю Ѻ҆тца̀.

(Vjerujem u Isusa Hrista) „koji je uzašao na nebesa i koji sjedi s desne Boga Oca".

101. Koliko je još dana ostao Isus Hrist na zemlji poslije svojega uskrsnuća?

Poslije svojega uskrsnuća ostao je Isus Hrist na zemlji još 40 dana.

102. Kada je Isus Hrist uzašao na nebo?

Isus Hrist jo uzašao na nebo četrdeseti dan poslije svoga uskrsnuća.

Blagdan uzašašća Isusa Hrista na nebo slavimo na Voznesenije ili Spasovo. Vidi molitvenik str. 461.

103. Što znače riječi: „и҆ сѣдѧ́щаго ѡ҆де́снꙋю Ѻ҆тца?

Riječi „и҆ сѣдѧ́щаго ѡ҆де́снꙋю Ѻ҆тца̀" znače, da Isus Hrist i kao čovjek imade svu vlast na nebu i na zemlji.

Opomena. Moli Gospoda Isusa Hrista, da i tebe jednom uzme k sebi u nebo.

„Tražite ono, što je gore, gdje je Hrist, koji sjedi s desnu Boga". „Mislite na ono, što je gore, a ne ono, što je na zemlji". [Kol. 3, 1, 2.]

* * *

Sedmi članak Vjerovanja: и҆ па́ки грѧдꙋ́щаго со сла́вою сꙋди́ти живы̑мъ и҆ ме̑ртвымъ, є҆гѡ́же ца́рствїю не́ бꙋ́детъ конца̀.

(Vjerujem u Isusa Hrista), „koji će opet doći sa slavom da sudi živima i mrtvima, kojega kraljevstvu ne će biti kraja".

Bilješka. Sedmi i jedanaesti članak na strani 38.

III. O trećoj Božjoj osobi — o Duhu Svetom Prosvjetitelju.

Osmi članak Vjerovanja: И҆ въ Дꙋ́ха свѧта́го Го́спода животворѧ́щаго, и҆̀же ѿ Ѻ҆тца̀ и҆ Сы́на и҆сходѧ́щаго, и҆̀же съ Ѻ҆тце́мъ и҆ Сы́номъ спокланѧ́ема и҆ сосла́вима глаго́лавшаго проро́ки.

(Vjerujem) „i u Duha Svetoga, Gospoda, koji život tvori, koji izlazi od Oca i Sina, kojemu zajedno s Ocem i Sinom pripada jednaki poklon i slava, koji je govorio preko proroka".

104. Koga je Isus Hrist obećao apostolima prije svoga uzašašća?

Prije svojega uzašašća obećao je Isus Hrist apostolima Duha Svetoga.

105. Kada je Isus Hrist poslao Duha Svetoga?

Isus Hrist je poslao Duha Svetoga deseti dan poslije svojega uzašašća, a četrdeseti dan poslije uskrsnuća.

Spomen dolaska Duha Svetoga slavimo na Duhove [Trojake], rođendan svete Crkve. Vidi molitvenik str. 468.—477.

106. Kakav je dar dao Duh Sveti apostolima?

Duh je Sveti dao apostolima dar, kojim ih je prosvijetlio, posvetio i u dobru utvrdio.

Kad su apostoli primili Duha Svetoga, razumjeli su svu nauku Isusa Hrista, govorili su raznim jezicima, kojih prije nijesu znali, tvorili su čudesa, neustrašivo su propovijedali nauk Hristov, za Hrista su trpjeli i umrli.

Opomena. Duh Sveti prosvjetljuje, posvećuje i u dobru utvrđuje dušu svakoga čovjeka, kad mu daje milost.

107. Koga je Duh Sveti rukovodio već u Starom Zavjetu?

Već u Starom Zavjetu rukovodio je Duh Sveti proroke.

108. Kako je Duh Sveti rukovodio proroke?

Duh je Sveti rukovodio proroke tako, da ih je prosvjetljivao i nadahnjivao, kad su propovijedali i pisali Sveto Pismo.

109. Gdje je Duh Sveti?

Duh je Sveti kao Bog svagdje, a sa svojim je darovima u Crkvi katoličkoj i u duši pravednika.

110. Čime dariva Duh Sveti Crkvu?

Duh Sveti dariva Crkvu time, da je uči i nevidljivo ravna.

111. Čime dariva Duh Sveti dušu pravednika?

Duh Sveti dariva dušu pravednika time, da je prosvjetljuje, posvećuje i na dobro potiče.

Duh Sveti sišao je nad apostole u slici gorućih jezika, jer im je donio prosvjetljenje i goruću ljubav, a nad Isusa Hrista u slici goluba, pa se zato tako i slika.

Osobiti darovi, koje nam daje Duh Sveti jesu ovi: 1] dar mudrosti, 2.] dar razuma, 3.] dar savjeta, 4.] dar jakosti, 5.] dar znanja, 6.] dar pobožnosti, 7.] dar straha Božjega.

112. Što ispovijedamo riječima: „**И҆ въ Дꙋ́ха свѧта́го Го̀спода**“?

Riječima „**И҆ въ Дꙋ́ха свѧта́го Го̀спода**“ ispovijedamo, da je Duh Sveti Gospod, to jest Bog kao Bog Otac i Bog Sin.

113. Tko je dakle Duh Sveti?

Duh Sveti je treća Božja osoba, koja od vijeka izlazi od Oca i Sina, s Ocem i Sinom pravi Bog.

Opomena. Čuvaj se svakoga grijeha! Pazi na svoju dušu, jer je duša hram Duha Svetoga. Cijeni milost Duha Svetoga, kojom je i tebe posvetio. U važnijim poslovima zazivaj pomoć Duha Svetoga osobito molitvicom: "Carju nebesnij str. 4".

IV. O presvetom Trojstvu.

114. Koliko je osoba u Bogu.

U Bogu su tri osobe.

115. Koja je prva Božja osoba, koja druga, a koja treća?

Prva je Božja osoba, Bog Otac;
druga je Božja osoba, Bog Sin;
treća je Božja osoba, Bog Duh Sveti.

116. Je li svaka Božja osoba pravi Bog?

Jest, svaka je Božja osoba pravi Bog.

117. Jesu li ove sve tri Božje osobe ipak samo jedan Bog?

Jest, ove sve tri Božje osobe jesu samo jedan Bog.

118. Zašto su ove sve tri Božje osobe samo jedan Bog?

Ove sve tri Božje osobe samo su jedan Bog, jer sve tri imaju jednu istu Božju narav.

119. Da li je Otac stariji i mogućniji od Sina i Duha Svetoga?

Nije; već su sve tri osobe od vijeka i svemoguće.

120. Kako se jedno Božanstvo u tri osobe zove jednim imenom?

Jedno Božanstvo u tri osobe zove se jednim imenom presveto Trojstvo.

Blagdan presvetoga Trojstva slavimo na drugi dan Duhova.
Naša stolna crkva u Križevcima posvećena je presvetom Trojstvu.

121. Kojim znakom ispovijedamo svoju vjeru u presveto Trojstvo?

Svoju vjeru u presveto Trojstvo ispovijedamo:

1.) znakom svetoga križa, jer kad se križamo, tada govorimo: „**Во и҆́мѧ Ѻ҆тца̀ и҆ Сы́на и҆ свѧта́го Дꙋ́ха. А҆ми́нь**“.

2.) molitvicom: „**Сла́ва Ѻ҆тцꙋ и҆ Сы́нꙋ и҆ свѧто̀мꙋ Дꙋ́хꙋ, и҆ нꙑ́нѣ и҆ при́сно и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ. А҆ми́нь.**

O katoličkoj Crkvi.

1. O utemeljenju i upravljanju svete Crkve.

Deveti članak Vjerovanja: „**Во є҆ди́нꙋ, свѧ̀тꙋю, собо̀рнꙋю и҆ а҆постѡ̀лскꙋю Цє́рковъ.**

(Vjerujem) „u jednu, svetu, katoličku (zbornu) i apostolsku Crkvu".

122. Koga je Isus Hrist postavio mjesto sebe da naučava i krsti ljude u ime „Oca i Sina i Svjatago Duha"?

Da naučava i krsti ljude u ime „Oca i Sina i Svjatago Duha", postavio je Isus Hrist mjesto sebe apostole.

„**Шє́дше ѹ҆̀бо наꙋ̀чите всѧ̀ ѧ҆зы́ки крестѧ́ще и҆̀хъ въ и҆́мѧ Ѻ҆тца́ и҆ Сы́на и҆ свѧта́го Дꙋ́ха.**" (Matej. 28. 19.)

123. Koliko je apostola odabrao Isus Hrist?

Isus Hrist je odabrao dvanaest apostola.

124. Kad su apostoli počeli učiti i krstiti narode?

Apostoli su počeli učiti i krstiti narode, kad su primili Duha Svetoga.

125. Tko je prvi između apostola počeo učiti i krstiti?

Prvi između apostola počeo je učiti i krstiti sveti Petar. Na njegovu se prvu propovijed na prve Duhove pokrstilo oko tri tisuće ljudi.

(Prva kršćanska općina).

126. Što su sačinjavali apostoli zajedno s onima, koji su se pokrstili?

Apostoli su zajedno s onima, koji su se pokrstili, sačinjavali društvo Isusovo.

Svako uređeno društvo — kraljevstvo, vojska, grad, selo, obitelj mora da ima vidljivoga glavara.

127. Kako se zove to društvo Isusovo?

To društvo Isusovo zove se Crkva Isusova ili Crkva katolička.

128. Tko je bio prvi vidljivi glavar društvu Isusovu, a tko nevidljivi?

Prvi vidljivi glavar društvu Isusovu bio je sveti Petar, a nevidljivi sam Isus Hrist.

129. Kojim je riječima Isus Hrist postavio svetoga Petra za vidljivoga glavara svojoj Crkvi?

Isus Hrist je postavio svetoga Petra za vidljivoga glavara svojoj Crkvi ovim riječima: „Ti si Petar i na toj stijeni sazidat ću Crkvu svoju i vrata je paklena ne će nadvladati. I tebi ću dati ključeve od kraljevstva nebeskoga. I štogod svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebesima, i štogod razdriješiš na zemlji, bit će razdriješeno na nebesima". (Matej 16, 18. 19.)

„Pasi ovce moje, pasi jaganjce moje". (Ivan 21, 16. 17).

Riječ Petar znači stijena, kamen, pećina.

„Pasi ovce moje, pasi jaganjce moje" znači: „ravnaj apostole moje, ravnaj vjernike moje".

130. Tko je dakle utemeljio Crkvu Isusovu?

Crkvu Isusovu utemeljio je sam Isus Hrist.

131. Kako će dugo trajati Crkva Isusova?

Crkva će Isusova trajati do svršetka svijeta.

Isus Hrist je rekao: „Naučavajte sve narode . . . i eto ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta". (Mat. 28, 20.)

132. Tko nasljeđuje svetoga Petra kao vidljivoga glavara Crkve Isusove?

Svetoga Petra kao vidljivoga glavara Crkve Isusove nasljeđuje biskup Rimski, koji se zove sveti Otac papa.

Sveti Petar bio je biskup u Rimu, pa je tamo i umr'o mučeničkom smrću pribit strmoglavce na križ za cara Nerona 67. godine 29. lipnja. Zato je i biskup Rimski jedini nasljednik svetoga Petra u vlasti i časti. Budući da je Isus Hrist postavio svetoga Petra za vidljivoga svog namjesnika i glavara Crkve, to je i svaki biskup Rimski vidljivi namjesnik Isusa Hrista na zemlji i vidljivi glavar Crkve Isusove.

133. Tko nasljeđuje ostale apostole?

Ostale apostole nasljeđuju biskupi.

Biskupi upravljaju pod vrhovnim nadzorom svetoga Oca pape pojedinim dijelovima svete Crkve, a to su biskupije.

134. Tko dakle upravlja Crkvom Isusovom?

Crkvom Isusovom upravlja sveti Otac papa zajedno s biskupima.

135. Tko pomaže biskupima Crkve katoličke?

Biskupima Crkve katoličke pomažu svećenici i đakoni.

Pojedinim vjerskim općinama upravljaju duhovni pastiri ili župnici. Župnicima pomažu duhovni pomoćnici.

136. Što je dakle Crkva katolička?

Crkva katolička jesu svi kršćani na zemlji, kojima je sveti Otac papa vrhovni vidljivi glavar.

2. O znakovima, po kojima se razpoznaje Crkva Hristova.

137. Koliko je crkvi utemeljio Isus Hrist?

Isus Hrist je utemeljio samo jednu Crkvu, kako je naučavao samo jednu vjeru.

Isus Hrist je uvijek govorio samo o jednoj Crkvi.

Kaošto je samo jedan Bog, tako je i samo jedna vjera prava, a to je ona, što je naučava prava Crkva Hristova.

138. Po kojim znakovima možemo prepoznati pravu Crkvu Hristovu?

Pravu Crkvu Hristovu možemo prepoznati po onim znakovima, koji se spominju u devetom članku Vjerovanja.

139. A koji su to znakovi prave Crkve Hristove?

Znakovi prave Crkve Hristove jesu ovi: Crkva je Hristova jedna, sveta, katolička (općenita) i apostolska.

Ta četiri znaka prave Crkve Hristove označili su sveti Oci u prvim vijekovima.

140. Koja Crkva ima sva ta četiri znaka?

Sva ta četiri znaka imade jedino ona Crkva, kojoj je vrhovni vidljivi glavar sveti Otac papa, i koja se zove katolička.

Katolička je Crkva 1. jedna, jer svi katolici po svemu svijetu ispovijedaju jednu istu vjeru, primaju iste tajne (sakramente) i svi imaju jednoga istoga vrhovnoga vidljivoga glavara, svetoga Oca papu.

Katolička je Crkva 2. sveta, jer je njezin utemeljitelj i nauk svet; jer po svetim tajnama čini, da i njezini članovi mogu postati sveti.

Katolička je Crkva 3. općenita ili zborna, to jest, ona sabire u svoje krilo sve narode sviju vijekova, i ona je jedina raširena među svim narodima svega svijeta.

Katolička je Crkva 4. apostolska, jer ona uči onaj isti nauk što su ga učili apostoli i jer su njezini biskupi nasljednici apostola.

Budući da jedina Crkva katolička imade sva ta četiri znaka prave Crkve Hristove, to je ona jedina uistinu prava Crkva Hristova.

Druge kršćanske Crkve, koje su se otcijepile od Crkve katoličke, ili uopće nemaju, ili nemaju sva ta 4 znaka, prema tome te crkve nijesu prave crkve Hristove.

Grčkoistočna se crkva prviput otcijepila od Crkve katoličke u 9. vijeku za vrijeme nezakonitoga patrijarhe u Carigradu Fotija, a drugiput konačno u 11. vijeku za patrijarhe Kerularija. Iz Grčke se raširio raskol i među Slavene, koji i do danas traje.

Luterane i Kalvine otcijepili su od Crkve katoličke Luter i Kalvin u 16. vijeku.

Opomena. Neprocjenjiva je milost Božja, što pripadamo pravoj Crkvi Hristovoj. Hvali Bogu na tome. Moli se za one, koji ne cijene te

milosti, kao i za one, koji su otpali od Crkve Hristove, da se opet natrag povrate i da bude: „jedno stado i jedan pastir". (Ivan 10, 16.) (Apostolat sv. Kirila i Metodija.)

3. O određenju Crkve Hristove.

141. Čemu je Isus Hrist osnovao svoju Crkvu?

Isus Hrist je osnovao svoju Crkvu, da po njoj spasava ljude.

Spasiti se možemo jedino u Crkvi Hristovoj. Po osobitoj se milosti Božjoj mogu spasiti i oni, koji su bez svoje krivnje izvan Crkve katoličke, ako vrše sve ono, što im Bog po savjesti njihovoj zapovijeda. Ovakovi su ljudi po svojoj duši članovi Crkve katoličke.

142. Kako spasava Crkva katolička svoje vjernike?

Crkva katolička spasava svoje vjernike tako, da ih
1. nepogrješivo poučava u pravoj vjeri;
2. da njima uz pomoć Duha Svetoga upravlja i
3. da ih svetim tajnama posvećuje.

143. Tko nepogrješivo naučava u Crkvi katoličkoj pravu vjeru?

Nepogrješivo naučava u Crkvi katoličkoj pravu vjeru sveti Otac papa i s njim sjedinjeni biskupi.

Sveti Otac papa i s njim sjedinjeni biskupi imadu pravo i vlast od Gospoda Isusa Hrista, da nepogrješivo poučavaju sve ljude u svemu, što treba da vjeruju i čine, ako hoće da se spase. Za to se ti glavari zovu „naučavajuća Crkva". Ostali se članovi Crkve katoličke zovu „slušajuća Crkva", jer su oni dužni da slušaju svetoga Oca papu, biskupe i svećenike, kad ih ovi poučavaju.

Pamti riječi Hristove rečene apostolima: „Tko vas sluša, mene sluša; tko vas prezire, mene prezire". (Luka 10, 16.)

144. U čemu ne može da pogriješi naučavajuća Crkva?

Naučavajuća Crkva ne može da pogriješi u nauku vjere i ćudoređa.

U nauk vjere pripada sve ono, što moramo vjerovati, a u nauk ćudoređa ono, što moramo činiti, da se spasimo.

145. Zašto ne može naučavajuća Crkva pogriješiti u nauku vjere i ćudoređa?

Naučavajuća Crkva ne može pogriješiti u nauku vjere i ćudoređa zato, jer je s Crkvom Isus Hrist do konca svijeta, i jer je Duh Sveti čuva da ne pogriješi.

Isus Hrist je ovako rekao apostolima: 1. „Naučavajte sve narode ... i eto ja sam s Vama u sve dane do svršetka svijeta". 2. „Ja ću umoliti Oca i dat će vam utješitelja, Duha istine, da ostane s vama na vijeke". (Iv. 14, 16.)

U stvarima vjere i ćudoređa izdaje naučavajuća Crkva svoje odredbe na dva načina: ili biskupi izdaju odredbe zajedno s papom, ili papa sam.

Kad se sastanu biskupi iz svih strana svijeta, da vijećaju o pitanjima vjere i ćudoređa, to se ovakova skupština zove Općeniti sabor (koncil). Odluke ovakova sabora samo onda vrijede, ako ih sveti Otac papa odobri.

Kad sveti Otac papa kao vrhovni učitelj Crkve Hristove proglašuje koju nauku vjere ili ćudoređa kao nauku od Boga objavljenu i kada izrično nalaže, da tu nauku moraju svi vjerovati, tada ne može pogriješiti. (Nepogrješivost papina).

Općenitih je sabora bilo do sada 20.

146. Što kaže Isus Hrist za onoga, koji ne sluša Crkve?

Za onoga, koji ne sluša Crkve, kaže Isus Hrist:

„Tko ne sluša Crkve, neka ti bude kao poganin i carinik". (Mat. 18, 17.)

147. Kakav grijeh čini onaj, koji odstupi od Crkve katoličke?

Onaj, koji odstupi od Crkve katoličke, čini najteži grijeh, jer poput Jude izdaje Isusa Hrista.

Opomena. Štuj, ljubi i slušaj Crkvu katoličku kao svoju majku. Nemoj nikada posjećivati nekatoličke crkve.

Deseti članak Vjerovanja: **„Ісповѣдꙋю єдіно крещеніє въ оставленіє грѣховъ“**. — „Ispovijedam jedno krštenje za oproštenje grijeha“.

148. Što ispovijedamo desetim članko Vjerovanja?

Desetim člankom Vjerovanja ispovijedamo, da je Isus Hrist ustanovio krštenje, u kojem se opraštaju grijesi.

149. Koji se grijesi opraštaju na svetom krštenju?

Na svetom se krštenju oprašta praroditeljski ili istočni grijeh.

Ako se odrastao čovjek krsti, onda mu se na krštenju opraštaju svi drugi grijesi, što ih je počinio.

Posljednje stvari: smrt, sud, nebesko kraljevstvo i pakao.

Sedmi članak Vjerovanja: **„І паки грядꙋщаго съ славою сꙋдити живымъ і мертвымъ“** (str. 28).

Jedanaesti članak Vjerovanja: **„Чаю воскресенія мертвыхъ.“**

„Očekujem uskrsnuće mrtvih“.

1. O drugom dolasku Isusa Hrista — o strašnom sudu.

150. Što biva, kad čovjek umre?

Kad čovjek umre, duša se rastaje s tijelom, a tijelo se vraća u zemlju.

Sveta Crkva blagosilje tijelo pokojnika i zakapa ga u posvećeno groblje.

151. Do kada ostaje tijelo čovječje u zemlji?

Tijelo čovječje ostaje u zemlji do svršetka svijeta.

152. Što će Bog učiniti s tjelesima mrtvih na svršetku svijeta?

Na svršetku svijeta Bog će tjelesa mrtvih opet oživiti (uskrisiti).

153. Kako zovemo to, što će Bog tjelesa mrtvih opet oživiti?

Što će Bog tjelesa mrtvih opet oživiti, zovemo uskrsnuće tijela.

154. Čemu će Bog na svršetku svijeta uskrisiti svà tjelesa?

Bog će na svršetku svijeta uskrisiti sva tjelesa, da i ona primu nagradu ili kaznu prema tomu, jesu li duši pomagala činiti dobro ili zlo.

155. Tko će im tu osudu izreći?

Tu će im osudu izreći Isus Hrist.

156. Što dakle ispovijedamo riječima: **И паки грядꙋщаго со славою сꙋдити живымъ и мертвымъ?**

Riječima **„І паки грядꙋщаго со славою сꙋдити живымъ і мертвымъ“** ispovijedamo, da će Isus Hrist opet doći vidljivo na ovaj svijet u slavi da sudi svim ljudima.

157. Kako se zove taj sud, što će ga držati Isus Hrist?

Taj sud, što će ga držati Isus Hrist, zove se strašni ili općeniti sud.

158. Zašto se taj sud zove općeniti sud?

Taj se sud zove općeniti zato, jer će tada Isus Hrist suditi svim ljudima zajedno.

159. Što će reći dobrima?

Dobrima će reći: „Dođite blagosloveni Oca mojega, naslijedite kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svijeta“. (Mat. 25, 34.)

160. Što će reći zlima?

Zlima će reći: „Odlazite od mene prokleti u oganj vječni“. (Mat. 25, 41.)

161. Kamo će dakle poslije općenitoga suda otići dobri, a kamo zli?

Poslije općenitoga suda otići će dobri u nebo, a zli u pakao.

162. Sudi li Bog duši i prije općenitoga suda?

Jest, Bog sudi duši i prije općenitoga suda, i to svakoj posebice odmah kako čovjek umre.

163. Kako se zove taj sud poslije smrti?

Taj sud poslije smrti zove se posebni sud.

164. Kamo ide duša poslije posebnoga suda?

Poslije posebnoga suda ide duša ili u nebo, ili u čistilište, ili u pakao.

165. Što je nebo?

Nebo je mjesto vječnoga blaženstva.

166. Što je pakao?

Pakao je mjesto vječnih muka.

167. Tko će doći u nebo?

U nebo će doći onaj, koji nema nikakva grijeha i ne zaslužuje kazni.

U kraljevstvu nebeskom nije jednaka plata; koji su učinili više dobra, dobit će veću platu.

168. Tko će doći u čistilište?

U čistilište će doći onaj, koji umre u lakom grijehu, ili koji još ima da pretrpi neke vremenite kazni.

Kazan u čistilištu traje samo neko vrijeme kao i na ovomu svijetu, zato se i zove vremenita kazan; u paklu su nasuprot kazni vječne i to prema zasluzi različite.

169. Kako dugo ostaje duša u čistilištu?

U čistilištu ostaje duša tako dugo, dokle se od malih grijeha ne očisti i dokle ne pretrpi svoje kazni.

Čistilište će ostati samo do općenitoga suda; poslije toga bit će samo nebo i pakao.

170. Tko će doći u pakao?

U pakao će doći onaj, koji umre u smrtnom grijehu.

171. Čime kazni Bog grješnike u paklu?

Grješnike u paklu kazni Bog time, što ne mogu nikada Boga vidjeti i muče se u vječnom ognju.

„Crv njihov ne umire i vatra se njihova ne ugasuje“ veli Gospod o prokletima u paklu.

Opomena. Smrt, sud, nebesko kraljevstvo i pakao jesu četiri posljednje stvari čovjeka. „U svim svojim djelima opominji se posljednjih svojih stvari, pa ne ćeš nikada sagriješiti“. (Crkvenica 7, 40.)

*

Dvanaesti članak Vjerovanja: **„И҆ жи́зни бꙋ́дꙋщагѡ вѣ́ка. А҆ми́нь“.**

(Vjerujem) „i u život budućega vijeka. Amin“.

2. O vječnom životu.

172. Što ispovijedamo riječima: **„И҆ жи́зни бꙋ́дꙋщагѡ вѣ́ка?“**

Riječima **„И҆ жи́зни бꙋ́дꙋщагѡ вѣ́ка“** ispovijedamo, da poslije ovoga života očekujemo život vječni.

173. Što znači riječ: **„А҆ми́нь“** *na koncu Vjerovanja?*

Riječ **„А҆ми́нь“** na koncu Vjerovanja znači, da tvrdo vjerujemo sve, što se nalazi u Vjerovanju.

O kršćanskoj vjeri, o izvorima svete vjere i o pet najglavnijih istina svete vjere.

174. Što nam je ponajprije potrebno, da se uzmognemo spasti?

Da se uzmognemo spasti, ponajprije nam je potrebno, da Boga poznamo.

175. Tko nas najbolje uči poznavati Boga?

Poznavati Boga najbolje nas uči kršćanska vjera.

176. Tko kršćanski vjeruje?

Kršćanski vjeruje onaj, koji za istinu drži sve ono, što nam je Bog objavio i što nas uči po svojoj svetoj Crkvi.

177. Iz čega nas uči sveta Crkva sve ono, što je Bog objavio?

Sve ono, što je Bog objavio, uči nas sveta Crkva iz Svetoga Pisma i Usmene predaje.

178. Što je Sveto Pismo?

Sveto Pismo jesu knjige, koje su napisali ljudi od Duha Svetoga nadahnuti i prosvijetljeni, i koje Crkva drži za riječ Božju.

Sveto Pismo zove se i Biblija. Sadržava u sebi nauku Božju ili riječ Božju.

179. Kako se dijele knjige Svetoga Pisma?

Knjige Svetoga Pisma dijele se na knjige Staroga Zavjeta i na knjige Novoga Zavjeta.

U Svetom Pismu Staroga Zavjeta nalazi se onaj objavljeni nauk Božji, koji je Bog dao ljudima od stvorenja svijeta do Isusa Hrista.

U Svetom Pismu Novoga Zavjeta nalazi se onaj objavljeni nauk Božji, koji smo dobili od Isusa Hrista i od apostola.

180. Što je Usmena predaja?

Usmena je predaja onaj objavljeni nauk Božji, što su ga apostoli naučavali, ali ga nijesu napisali.

181. Koje su najglavnije istine svete vjere, koje svaki kršćanin mora prije svega znati i vjerovati?

Najglavnije istine svete vjere, koje svaki kršćanin mora prije svega znati i vjerovati, jesu ove:

1. Da je jedan Bog;
2. Da su u Bogu tri osobe;
3. Da je Sin Božji postao čovjek, te nas svojom smrću na križu otkupio;
4. Da je Bog pravedni Sudija, koji vijekom dobro nagrađuje, a zlo kazni;
5. Da je milost Božja za spasenje potrebna.

Opomena. Čuvaj svoju vjeru! U stvarima vjere ne idi po svojemu mišljenju, nego vjerno slijedi nauk svete Crkve. Ne druži se s bezbožnim ljudima, ne čitaj nevaljanih, protuvjerskih knjiga i novina!

182. Što kaže Isus Hrist za onoga, koji ne će da vjeruje, što je Bog objavio?

Za onoga, koji ne će da vjeruje što je Bog objavio, kaže Isus Hrist: „Tko ne vjeruje, osudit će se". (Mat. 16, 16.)

Osuđen biti znači doći u pakao.

Glava druga.

I. O zapovijedima.

Da se spasimo, treba da činimo ono, što Bog zapovijeda.

A). Deset Zapovijedi Božjih.

1. Je li dosta za spasenje samo vjerovati, što je Bog objavio?

Za spasenje nije dosta samo vjerovati, što je Bog objavio, nego treba i držati zapovijedi, koje nam je Bog dao.

Isus je nekom mladiću ovako rekao: „Ako hoćeš da uđeš u život, drži zapovijedi".

Ako činimo što Bog zapovijeda, onda živimo po vjeri, to jest onda nam je vjera živa. Primjer. Vjera prvih kršćana.

2. Gdje se ukratko nalazi ono, što nam Bog zapovijeda?

Što nam Bog zapovijeda, ukratko se nalazi u Deset Zapovijedi Božjih.

Kaži Deset Zapovijedi Božjih.

1. Ja sam Gospodin Bog tvoj, nemaj drugih bogova uz mene!
2. Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud!
3, Spomeni se, da svetkuješ dan Gospodnji!
4. Pošluj oca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji!
5. Ne ubij!

6. Ne sagriješi bludno!
7. Ne ukradi!
8. Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga!
9. Ne poželi drûga bližnjega svoga!
10. Ne poželi nikakove stvari bližnjega svoga!

3. Tko nam je dao Deset Zapovijedi Božjih?

Deset Zapovijedi Božjih dao nam je sam Bog po svojem sluzi Mojsiju na gori Sinaju.

1. O prvoj zapovijedi Božjoj.

„Ja sam Gospodin Bog tvoj, nemaj drugih bogova uz mene!"

a). O štovanju Boga.

4. Što zapovijeda Bog u prvoj zapovijedi?

U prvoj zapovijedi, koja glasi: „Ja sam Gospodin Bog tvoj, nemaj drugih bogova uz mene", zapovijeda Bog, da se Njemu, jedinomu Gospodu i Bogu svojemu, klanjamo.

5. Kada se Bogu klanjamo?

Bogu se klanjamo, kad u Njega vjerujemo, kad se u Njega ufamo i kad Ga nada sve ljubimo.

Češće puta probudi u sebi čin vjere, ufanja i ljubavi riječima:
Bože, vjerujem u Te, jer si nepogrješivo istinit!
Bože, ufam se u Te, jer si beskrajno milosrdan!
Bože, ljubim Te, jer si neizmjerno dobar!
(Oprost od 7 godina i 7 četrdesetnica.)

b). O štovanju anđela i svetaca Božjih.

6. Je li dobro i korisno štovati i zazivati anđele i svece Božje?

Jest, dobro je i korisno štovati i zazivati anđele i svece Božje, jer su oni prijatelji Božji, pa nas kod Boga zagovaraju.

7. Štujemo li anđele i svece Božje jednako kao Boga?

Anđele i svece Božje ne štujemo jednako kao Boga, nego tek kao sluge i prijatelje Božje.

8. Tko pravo štuje svece Božje?

Pravo štuje svece Božje onaj:
1. koji ih priziva na pomoć i nasljeduje njihove kreposti;
2. koji slavi njihove blagdane, i
3. koji štuje njihove slike i svete moći.

9. Koga moramo štovati i na pomoć zazivati više od svih anđela i sviju svetaca?

Više od svih anđela i sviju svetaca moramo štovati i na pomoć zazivati blaženu Djevicu Mariju.

10. Zašto moramo više od svih anđela i sviju svetaca štovati i na pomoć zazivati blaženu Djevicu Mariju?

Blaženu Djevicu Mariju moramo više od svih anđela i sviju svetaca štovati i na pomoć zazivati za to, jer je ona Majka Božja, pa nam može svojim zagovorom najviše pomoći kod Boga.

c). O štovanju sv. slika (ikona) i kipova.

11. Zašto štujemo svete slike (ikone) i kipove?

Svete slike (ikone) i kipove štujemo, jer nas oni sjećaju na Boga, Majku Božju i na svece Božje, pa nas potiču na pobožnost.

Osobito poštuj raspelo, jer nas ono podsjeća na raspetoga Spasitelja.

Pamti! Stan se pravoga katolika raspoznaje po tomu, što se u njemu nalazi raspelo, slike Majke Božje i drugih svetaca.

Kad se molimo pred kipom ili slikom, ne molimo se slici ili kipu, nego onomu, koga ta slika ili kip prikazuje.

Kašto je pravo, da dijete štuje sliku svojih roditelja, tako je isto pravo, da štujemo svete slike i kipove.

Osobito poštuj i na pomoć zazivaj svoga anđela čuvara i onoga sveca, kojega ime nosiš. Na svoj se imendan po mogućnosti svake godine ispovjedi i pričesti.

Molitve u čast blažene Djevice Marije vidi molitvenik str. 169.—177.
Molitve u čast anđelu čuvaru vidi molitvenik str. 199.—202.
Molitve u čast raznim svecima vidi molitvenik str. 182.—194.
Molitve u čast raspetomu Spasitelju vidi molitvenik str. 211.

d). O zavjetu i prisezi.

12. Čime još štujemo Boga?

Boga još štujemo zavjetom i prisegom.

13. Tko se zavjetuje?

Zavjetuje se onaj, koji svojevoljno obeća Bogu, da će učiniti neko dobro, koje inače nije dužan učiniti.

Primjer. Netko obeća, da će svaki dan ići na Službu Božju, ili da će hodočastiti na pr. u Mariju Bistricu, ili darovati siromahe, crkvu itd., ako ozdravi, ili ako mu nešto pođe za rukom.

Pamti! Tko se zavjetuje, taj mora ispuniti zavjet. A ako ne bi mogao nikako da ispuni zavjeta, tada treba zamoliti ispovjednika za savjet, što da učini.

14. Tko priseže?

Priseže onaj, koji priziva Boga za svjedoka, da istinu govori, ili da će obećanje držati.

Priseći se smije pred oblašću ali samo za istinu. Tko krivo prisegne, taj počinja strašan grijeh. Griješi i tko se uzalud bogma.

2. O drugoj zapovijedi Božjoj.

„Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud!"

15. Što zabranjuje Bog u drugoj zapovijedi?

U drugoj zapovijedi, koja glasi: „Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud", zabranjuje Bog uzalud izušćivati ime Gospoda Boga.

16. Što još zabranjuje Bog u drugoj zapovijedi?

U drugoj zapovijedi zabranjuje Bog još i sve ono, čim se pogrđuje ime Božje.

17. Tko pogrđuje ime Božje?

Ime Božje pogrđuje onaj, koji psuje, proklinje, ili se grješno zaklinje.

Kletva i proklinjanje je grijeh. U Starom je Zavjetu bilo određeno: „Ako tko prokune ime Gospodnje, smrću neka umre; neka ga sav narod kamenuje".

18. Tko se grješno zaklinje?

Grješno se zaklinje onaj, tko se zaklinje za laž, ili da će zlo učiniti, a dobro propustiti.

Primjer. Herod.

Opomena. Bježi od prostih i surovih mladića, da se od njih ne naučiš kleti.

U napastima pobožno zazivaj ime Božje, ime Isus i Marija.

3. O trećoj zapovijedi Božjoj.

„Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji!"

19. Što zapovijeda Bog u trećoj zapovijedi?

U trećoj zapovijedi, koja glasi: „Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji" zapovijeda Bog, da svetkujemo dan Gospodnji, to jest nedjelju.

20. Kako treba da svetkujemo nedjelju?

Nedjelju treba da svetkujemo tako, da idemo na Službu Božju, Jutarnju i Večernju i da ne radimo težačkih poslova.

21. Je li ipak kada dozvoljeno u nedjelju raditi težačke poslove?

Jest, u nedjelju je dozvoljeno raditi težačke poslove, kad je velika nužda, i ako to dozvoli crkvena oblast.

Težački posao može biti veoma potreban na pr. u slučaju vatre, povodnje ili druge pogibelji; ako to iziskuje slava Božja, velika oskudica ili ljubav bližnjega.

22. Zašto svetkujemo nedjelju?

Nedjelju svetkujemo zato, jer je Isus Hrist u nedjelju uskrsnuo i jer je u nedjelju poslao Duha svetoga.

Opomena. Gospod Isus Hrist kaže: „Tko je od Boga, sluša riječ Božju". Slušaj stoga svake nedjelje propovijed, a nastoj da tako čine i svi tvoji. U nedjelju po podne posjećuj bolesnike, čitaj dobre knjige, poučavaj druge itd.

Kloni se onih, koji upotrebljavaju na zlo nedjeljni počinak i koji oskvrnjuju nedjelju raspuštenim zabavama.

4. O četvrtoj zapovijedi Božjoj.

„Poštuj oca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji!"

23. Što zapovijeda Bog u četvrtoj zapovijedi?

U četvrtoj zapovijedi, koja glasi: „Poštuj oca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji", zapovijeda Bog, da svoje roditelje poštujemo.

24. Čime pokazujemo, da svoje roditelje poštujemo?

Da svoje roditelje poštujemo, pokazujemo time, što ih ljubimo i slušamo.

25. Zašto moramo svoje roditelje poštivati?

Svoje roditelje moramo poštivati, jer su oni namjesnici Božji i poslije Boga naši najveći dobročinitelji.

Primjer. Isus dijete u Nazaretu.

26, Što je Bog obećao onoj djeci, koja poštuju svoje roditelje?

Onoj djeci, koja poštuju svoje roditelje, obećao je Bog na ovom svijetu svoj blagoslov, a na drugom vječno blaženstvo.

Primjer. Sem i Jafet.

Djecu, koja štuju roditelje,
Čeka sreća i rajsko veselje.
Kud stariji okom,
Dobro dijete skokom.

27. Što čeka djecu, koja ne poštuju svojih roditelja?

Djecu, koja ne poštuju svojih roditelja, čeka na ovom i na drugom svijetu prokletstvo Božje.

Primjer. Kain, Ham, Apsalom.

Ne bi poštovao svojih roditelja onaj, koji bi ih se sramio ili ih prezirao, tko bi o njima zlo govorio, tko bi bio prema njima surov i prkosan, s njima se prepirao, ne bi ih slušao, tko bi im zlo želio, žalostio ih, ljutio ili drugčije zlostavljao.

28. Koga smo još dužni poštivati osim svojih roditelja?

Osim svojih roditelja dužni smo još poštivati crkvene i svjetovne poglavare.

Crkveni su poglavari: Sv. Otac papa, biskupi i svećenici.

Svjetovni su poglavari: kralj, oblasti, učitelji, gospodari, skrbnici i branitelji.

29. Kada ne bismo smjeli slušati roditelja i poglavara?

Roditelja i poglavara ne bismo smjeli slušati, kad bi nešto zapovijedali, što Bog zabranjuje.

Sveti Petar veli: „Većma se treba pokoravati Bogu nego ljudima". (Djela apost. 5, 29).

Narod je dužan birati dobre p o g l a v a r e i z a s t u p n i k e i time pripomoći, da uprava i zakoni odgovaraju volji Božjoj.

Opomena. Po primjeru Isusovu rado slušaj svoje roditelje i poglavare. Budi im vazda zahvalan i moli se za njih. — Poštuj starce i starice.

Primjer. Elisej.

Molitve za roditelje i poglavare vidi molitvenik str. 230. 231.

5. O petoj zapovijedi Božjoj.

„Ne ubij"!

30. Što zabranjuje Bog u petoj zapovijedi?

U petoj zapovijedi, koja glasi: „Ne ubij", zabranjuje Bog ubiti sebe ili bližnjega.

31. Što još zabranjuje Bog u petoj zapovijedi?

U petoj zapovijedi zabranjuje Bog još i škoditi sebi ili drugomu na tijelu ili na duši.

32. Tko škodi tijelu bližnjega?

Tijelu bližnjega škodi, tko ga srdi, s njim se svađa ili ga tuče.

33. Tko škodi duši bližnjega?

Duši bližnjega škodi, tko ga navodi na grijeh riječju ili činom, to jest, tko ga sablažnjuje.

Drugoga navodi na grijeh, tko govori bezvjerske ili sramotne govore, tko raširuje takove knjige, novine ili slike; tko daje zao primjer, nagovara, svjetuje ili potpomaže drugoga u grijehu.

Gospod Isus Hrist veli: „Tko sablazni jednoga od ovih malih, koji u mene vjeruju, bolje bi mu bilo, da se objesi kamen mlinski o vratu njegovu i da potone u dubinu morsku". (Mt. 19, 6.)

Opomena. Budi krotak, miroljubiv i kloni se zlih drugova!

34. Što je dužan učiniti onaj, tko je naškodio tijelu ili duši bližnjega?

Tko je naškodio tijelu ili duši bližnjega, dužan je popraviti štetu i ispovjediti se.

35. Tko škodi s v o j e m u tijelu?

S v o j e m u tijelu škodi, koji je neumjeren u jelu i pilu, koji se jako srdi, ili srta ludo u pogibelj.

U pogibelj ludo srta n. pr. onaj, tko se igra oružjem, tko se nadmeće u skakanju, prerano počne pušiti itd.

*

36. Tko škodi svojoj duši?

Svojoj duši škodi, tko griješi.

6. O šestoj i devetoj zapovijedi Božjoj.

„Ne sagriješi bludno". „Ne poželi drûga bližnjega svoga".

37. Što zabranjuje Bog u šestoj i devetoj zapovijedi?

U šestoj i devetoj zapovijedi zabranjuje Bog sve, što je nepristojno i besramno, kao i sve, što na to navodi.

Na nepristojnost i besramnost navode nepristojni govori, pjesme, gadne igre, pokvarene knjige, ružne slike, a osobito pijanstvo i lijenost.

38. Što zapovijeda Bog u šestoj i devetoj zapovijedi?

U šestoj i devetoj zapovijedi zapovijeda Bog, da budemo stidljivi i nevini.

Opomena. Bježi od svega, što je nepristojno i besramno.

Kad te napast snađe, odlučno u sebi reci: ne pristajem na to. Isuse moj, presveta Marija, pomozite me! Što češće se ispovijedaj i pričešćuj! Zle misli odmah odgoni od sebe!

7. O sedmoj zapovijedi Božjoj.

„Ne ukradi".

39. Što zabranjuje Bog u sedmoj zapovijedi?

U sedmoj zapovijedi, koja glasi: „Ne ukradi", zabranjuje Bog krasti i činiti štetu bližnjemu na imutku.

Štetu čini bližnjemu na imutku tko krade, vara, otima, lihvari itd.

Krade onaj, tko potajno uzme tuđu stvar.

Razbojstvo počinja onaj, koji na silu prisvoji tuđu stvar.

Vara onaj, tko rđavo mjeri ili prodaje rđavu robu, ne vrati što je našao i t. d.

Lihvari onaj, tko uzima nedopuštene kamate na posuđeni novac.

40. Što treba da učini, tko ima tuđu stvar ili je drugomu načinio štetu?

Tko ima tuđu stvar, dužan ju je vratiti, a tko je načinio bližnjemu štetu. dužan ju je što prije naknaditi.

Vlastiti imutak treba da upotrebljavamo po volji Božjoj. Ne smijemo dakle rasipavati, ali ne smijemo biti ni škrti, pa treba da rado dajemo siromasima.

Opomena. Ne prisvajaj ni najmanje tuđe stvari, pa ni od svojih roditelja. Budi zadovoljan s onim, što imadeš, i što si poštenim načinom stekao. Dobro pamti: „Oteto, prokleto". „Krivo stečeno, nije blagoslovljeno!"

8. O osmoj zapovijedi Božjoj.

„Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga".

41. Što zabranjuje Bog u osmoj zapovijedi?

U osmoj zapovijedi, koja glasi: „Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga", zabranjuje Bog lažno svjedočiti na bližnjega svoga.

42. Što još zabranjuje Bog u osmoj zapovijedi?

U osmoj zapovijedi zabranjuje Bog još: lagati, klevetati i krivo drugoga suditi.

Gospod Isus Hrist veli: „Nečisti je duh otac laži". Sveto Pismo veli: „Mrska su Gospodu usta lažljivaca". — Primjer. Giezije, Ananija i Safira.

Svaka je laž grješna, pa i onda, kad tko od šale laže.

43. Što zapovijeda Bog u osmoj zapovijedi?

U osmoj zapovijedi zapovijeda Bog da uvijek istinu govorimo.

Opomena. Budi uvijek iskren i preziri laž, klevetu i krivo osuđivanje drugoga. Ako drugi pred tobom o bližnjemu zlo govori, pokaži mu, da ti nije po volji.

„Što ne ćeš da tebi drugi čini, ne čini ni ti drugomu".

9. O devetoj zapovijedi Božjoj.

„Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga".

43. Što zabranjuje Bog u devetoj zapovijedi?

U devetoj zapovijedi, koja glasi: „Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga", zabranjuje Bog krivično poželjeti tuđe dobro.

Primjer. Abab.

Opomena. Ne želi tuđe, jer je pohlepnost gadan grijeh. Ako se u tebi uzbudi kakva grješna želja, reci u sebi: „Isuse moj, ne dopusti da sagriješim".

B). O glavnoj zapovijedi.

44. Na što je Bog napisao svojih Deset Zapovijedi?

Svojih Deset Zapovijedi napisao je Bog na dvije kamenite ploče.

Na prvoj su ploči bile napisane zapovijedi, koje nas uče, kako treba da ljubimo Boga.

Na drugoj su ploči bile napisane zapovijedi, koje nas uče, kako treba da ljubimo bližnjega.

45. Kako glasi glavna zapovijed, u kojoj su sve druge?

Glavna zapovijed, u kojoj su sve druge, glasi: „Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim i svom dušom svojom, svom misli svojom i svom snagom svojom, a bližnjega svoga kao samoga sebe".

46. Što nam nalaže glavna zapovijed?

Glavna nam zapovijed nalaže, da ljubimo Boga nada sve, a bližnjega kao sami sebe.

1. O ljubavi Boga.

47. Zašto smo dužni ljubiti Boga?

Boga smo dužni ljubiti, jer je Bog najveće dobro, i jer nam je od njega svako dobro.

48. Kada ljubimo Boga nada sve?

Boga ljubimo nada sve, kad ga ljubimo više od svega i volimo sve izgubiti, nego Boga teškim grijehom uvrijediti.

49. Čime pokazujemo, da Boga nada sve ljubimo?

Da Boga nada sve ljubimo pokazujemo time, ako držimo njegove zapovijedi.

Primjer. Abraham. Sveti mučenici i sveci Božji.

Opomena. Ako te snađe teška napast, ovako reci: Predobri Bože radije me uzmi s ovoga svijeta, nego da smrtno sagriješim!

2. O ljubavi spram samoga sebe i bližnjega.

a) O pravoj ljubavi spram sebe.

50. Kada sami sebe pravo ljubimo?

Sami sebe pravo ljubimo, kad se više brinemo za spasenje svoje duše, nego za sve druge stvari.

b) O pravoj ljubavi spram bližnjega.

51. Tko je naš bližnji?

Naš je bližnji svaki čovjek, bio nam prijatelj ili neprijatelj.

52. Kako treba da ljubimo bližnjega?

Bližnjega treba da ljubimo kao sami sebe.

53. Kad ljubimo bližnjega svoga kao sami sebe?

Bližnjega svoga ljubimo kao sami sebe, kad mu dobro želimo i činimo kao sebi samima.

54. Zašto treba da ljubimo sve ljude?

Sve ljude treba da ljubimo, jer su svi ljudi djeca jednoga Oca nebeskoga, a naša braća.

Gospod Isus Hrist kaže: „Ljubite neprijatelje svoje; dobro činite onima, koji na vas mrze, i molite se za one, koji vas progone i zlostavljaju". (Mat. 5, 44.)

Gospod Isus Hrist je na križu ovako molio za svoje neprijatelje: „Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine". (Luka 23, 34.)

55. Čim osobito pokazujemo, da ljubimo bližnjega svoga?

Da ljubimo bližnjega svoga pokazujemo osobito tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa.

Primjer. Misionari. Časne sestre.

Opomena. Gospod Isus Hrist veli: „Što učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, to meni učiniste". (Matej 25, 40.). Kadgod možeš, čini dobro svakomu. — Sinko, ne vraćaj nikada zlo zlim!

C). Pet zapovijedi crkvenih.

56. Koje još zapovijedi mora kršćanin obdržavati osim Deset Zapovijedi Božjih?

Osim Deset Zapovijedi Božjih mora kršćanin obdržavati još i pet zapovijedi crkvenih.

57, Kaži pet zapovijedi crkvenih!

1. Svetkuj zapovijedane blagdane.
2. Slušaj pobožno Službu Božju u nedjelju i ostale zapovijedane blagdane.
3. Posti zapovijedane postove.
4. Svake se godine najmanje jedamput ispovjedi i o Uskrsu se pričesti.
5. Ne svadbuj svečano u zabranjeno vrijeme.

58. Zašto se te zapovijedi zovu crkvene?

Te se zapovijedi zovu crkvene, jer ih je izdala sveta Crkva.

Crkva je katolička dobila vlast od Isusa Hrista, da upravlja vjernicima, pa zato u Njegovo ime izdaje i zapovijedi. Gospod Isus Hrist dao je tu vlast svojoj Crkvi ovim riječima: „Štogod svežete na zemlji, bit će svezano i na nebesima".

Osim ovih pet zapovijedi izdala je sveta Crkva još mnoge druge naredbe.

I te sve naredbe treba obdržavati. Sveta Crkva imade vlast kazniti one, koji zlobno krše njezine zapovijedi. Ona im može uskratiti svete Tajne, zabraniti kumovanje, uskratiti crkveni pogreb itd.

1. O prvoj zapovijedi crkvenoj.

„Svetkuj zapovijedane blagdane".

59. Što zapovijeda Crkva u prvoj zapovijedi?

U prvoj zapovijedi zapovijeda Crkva, da svetkujemo zapovijedane blagdane.

60. Kako se dijele zapovijedani blagdani?

Zapovijedani se blagdani dijele na: 1) blagdane Gospodnje, 2) Bogorodičine i 3) Svetačke.

Blagdani Gospodnji jesu: 1. Božić (Narođenje Gospoda Isusa Hrista 25. pros.), 2. Novo ljeto (Obrezanje G. Isusa Hrista) 1. siječnja, 3. Bogojavljenje 6. siječnja, 4. Veliki petak, 5. Uskrs, 6. Spasovo (Vozne-senije), 7. Duhovi, 8. Presveto Trojstvo, 9. Preobraženje 6. kolovoza, 10. Krstov dan (Vozdviženije čestnago kresta) 14. rujna.

Blagdani Bogorodičini jesu; 1.) Bezgrješno začeće Marijino 9. prosinca; 2.) Sretenije 2. veljače, 3.) Blagovijest 25. ožujka, 4.) Velika Gospojina (Uspenije) 15. kolovoza, 5.) Mala Gospojina (Narođenje Marijino) 8. rujna, 6.) Uvod presv. Bogorodice 21. studenoga, 7.) Zbor presv. Bogorodice 26. prosinca i drugi manji.

Blagdani Svetački jesu; 1.) Sveti Stjepan Prvomučenik 27. prosinca, 2.) Sveti Vasilije 1. siječnja, 3) Tri Svetitelja 30. siječnja, 4.) Jurjevo 23. travnja. 5.) Ivanje 24. lipnja, 6.) Petrovo 29. lipnja, 7.) Usjekovanje 29. kolovoza, 8.) Dimitrijevo 26. listopada. 9.) Arhanđelovo 8. studenoga, 10.) Nikolje 6. prosinca, 11.) drugi manji, koje samo Crkva slavi, a vjernici mogu na te dane i raditi.

61. Kako treba svetkovati blagdane?

Blagdane treba svetkovati kao i nedjelje.

Opomena. Blagdani nas Gospodnji podsjećaju na neizmjerna dobročinstva Božja.

Blagdani Bogorodičini i svetački neka nas potiču, da slijedimo njihov primjer.

2. O drugoj zapovijedi crkvenoj.

„Slušaj pobožno Službu Božju u nedjelju i u ostale zapovijedane blagdane".

62. Tko je dužan slušati Službu Božju u nedjelju i u ostale zapovijedane blagdane?

Dužan je slušati Službu Božju u nedjelju i u ostale zapovijedane blagdane svaki kršćanin počevši od 7. godine, ako ga ne ispriča valjan razlog.

63. Kako smo dužni slušati Službu Božju?

Službu Božju dužni smo slušati pobožno.

Griješi onaj, koji ne dođe na Službu Božju ili dođe prekasno, tko se razgovara ili nepristojno vlada pod Službom Božjom.

Ne griješi onaj, koji je bolestan, pa ne može doći u crkvu, ili koji dvori bolesnika, ili koji je jako daleko od crkve, a po zimi nema obuće itd.

3. O trećoj zapovijedi crkvenoj.

„Posti zapovijedane postove".

64. Kad su kod nas postovi?

Kod nas su postovi:

1. u tjednu svake srijede i petka osim kad je trapavica;
2. u predvečerje Bogojavljenja;
3. Veliki post ili sveta Četrdesetnica od Siropustne nedjelje do Uskrsa;

4. Petrovski post od ponedjeljka iza nedjelje Svih Svetih do Petrova;
5. Uspenski post od prvoga do petnaestoga kolovoza, to jest do Uspenija;
6. Božićni post od 15. studenoga do Božića;
7. Na Usjekovanje i na Krstov dan.

Davni je običaj našega posta bio takav, da se u posne dane nije smjelo jesti ni mesna ni mliječna jela. Danas sveta Crkva olakšava postove, pa dozvoljava i mesna i mliječna jela u posne dane. Ta se polakšica obično proglašuje u nedjelju prije posta. Ako dakle tko ne može da obdržava strogi post, neka ga onako obdržava, kako biskup odredi, a strogost posta neka naknadi molitvom, milostinjom i drugim dobrim djelima.

4. O četvrtoj zapovijedi crkvenoj.

„Svake se godine najmanje jedamput ispovjedi i o Uskrsu se pričesti".

65. Što zapovijeda Crkva u četvrtoj zapovijedi?

U četvrtoj zapovijedi zapovijeda Crkva, da se svaki kršćanin, koji je došao k razumu, barem jedamput u godini, u uskrsno vrijeme, ispovjedi i pričesti.

Sveta Crkva želi, da se svaki vjernik ispovjedi, kadgod teško sagriješi, a napose u vrijeme sviju postova, i da po primjeru prvih kršćana svaki dan svi pristupaju na svetu pričest.

5. O petoj zapovijedi crkvenoj.

„Ne svadbuj svečano u zabranjeno vrijeme".

66. Što zabranjuje Crkva u petoj zapovijedi?

U petoj zapovijedi zabranjuje Crkva svečane svadbe i bučne zabave u zabranjeno vrijeme.

67. Koje je vrijeme zabranjeno?

Zabranjeno je vrijeme u svim postovima, zatim od Božića do Bogojavljenja i od Uskrsa do Tomine nedjelje.

II. O prestupku zapovijedi, to jest o grijehu.

1. O grijehu uopće.

68. Što čini, tko hotimice prestupi zapovijed Božju ili crkvenu?

Tko hotimice prestupi zapovijed Božju ili crkvenu čini grijeh.

69. Kako može čovjek sagriješiti?

Čovjek može sagriješiti: ako zlo misli, želi, govori ili radi, ili ne učini ono dobro, koje je dužan učiniti.

70. Jesu li svi grijesi jednaki?

Svi grijesi nijesu jednaki; ima teških grijeha, koji se zovu smrtni, a ima i manjih, koji se zovu laki grijesi.

71. Tko učini smrtni grijeh?

Smrtni grijeh učini, tko hotimice prestupi zapovijed Božju ili crkvenu u važnoj stvari.

72. Tko učini laki grijeh?

Laki grijeh učini, tko prestupi zapovijed Božju ili crkvenu u maloj stvari ili ne posve hotimice.

Veliki grijesi zovu se i smrtni zato, jer oduzimaju duši posvetnu milost, i čovjek po njima zaslužuje vječne muke u paklu.

Manji grijesi zovu se i laki, jer ne oduzimaju duši posvetne milosti, pa se lakše mogu oprostiti i bez svete ispovijedi, na pr. pokajanjem, dobrim djelima, podnošenjem vremenitih kazni itd.

73. Treba li se čuvati samo smrtnih grijeha?

Čuvati se treba ne samo smrtnih grijeha nego i lakih.

74. Zašto se treba čuvati svakoga grijeha?

Čuvati se treba svakoga grijeha, jer je grijeh najveće zlo.

75. Zašto je grijeh toliko zlo?

Grijeh je zato toliko zlo, jer grijehom vrijeđamo predobroga Boga, a sebi zaslužujemo kazan.

76. Kakovu kazan zaslužujemo smrtnim grijehom?

Smrtnim grijehom zaslužujemo vječnu kazan u paklu, a vremenitu kazan na ovom svijetu.

77. Kakovu kazan zaslužujemo lakim grijehom?

Lakim grijehom zazlužujemo vremenitu kazan na ovom svijetu ili na drugom u čistilištu.

2. O različitim vrstama grijeha.

78. Koje su osobitije vrste grijeha?

Osobitije vrste grijeha jesu:

1. glavni grijesi,
2. grijesi proti Duhu Svetomu,
3. u nebo vapijući grijesi i
4. tuđi grijesi.

79. Kaži sedam glavnih grijeha?

1. Oholost,
2. skupost,
3. bludnost,
4. zavist,
5. neumjerenost u jelu i pilu,
6. srditost,
7. duhovna lijenost.

80. Zašto se ovi grijesi zovu glavni?

Ovi se grijesi zovu glavni, jer su glavni izvor drugim grijesima.

81. Kaži šest grijeha proti Duhu Svetomu?
1. Ufati se preuzetno u milosrđe Božje.
2. Očajavati o spasenju.
3. Protiviti se priznatoj istini kršćanske vjere.
4. Zaviđati bližnjemu darove Božje.
5. Odbijati tvrdokorno spasonosne opomene.
6. Tvrdoglavo ustrajati u nepokajanju.

Primjer. Ljudi u vrijeme Noino. Juda. Farizeji. Kain. Faraon.

82. Kaži četiri u nebo vapijuća grijeha!
1. Hotimično ubijstvo.
2. Sodomski grijeh.
3. Tlačenje ubogih, udovica i sirota.
4. Uskraćivanje zaslužene plaće.

83. Kaži devet tuđih grijeha!
1. Svjetovati na grijeh.
2. Zapovijedati grijeh.
3. Privoljivati na tuđi grijeh.
4. Nagovarati na grijeh.
5. Hvaliti tuđi grijeh.
6. Šutjeti na grijeh.
7. Ne pokarati grijeh.
8. Pomagati grijeh.
9. Braniti tuđi grijeh.

84. Tko učini tuđi grijeh?

Tuđi grijeh učini, tko drugoga zavede na grijeh, ili ga pomaže u griješenju (Sablazan.)

Primjer. Herodijada. Saul kod kamenovanja sv. Stjepana.

2. O napastima i o savjesti.

85. Što nas obično napastuje na grijeh?

Obično nas napastuje na grijeh naše tijelo, zao duh i zli ljudi.

86. Kako možemo najlakše svladati napast?

Najlakše možemo svladati napast, ako joj se odmah u početku protivimo i ako zazivamo ime Isus i Marija.

Sveto Pismo veli: „Tko ljubi pogibelj, u njoj će propasti". Zato je u napasti najbolje bježati od one osobe ili stvari, koja te napastuje.

87. Kako se zove onaj glas u duši, koji nam kazuje: ovo je dobro, a ovo je zlo?

Onaj glas u duši, koji nam kazuje: ovo je dobro, a ovo je zlo, zove se savjest.

Opomena. Uvijek slušaj glas svoje savjesti, jer preko savjesti progovara sam Bog.

III. O dobrim djelima i o krepostima.

88. Koja su dobra djela?

Dobra su ona djela, koja se Bogu sviđaju.

89. Kada čovjek čini dobra djela?

Čovjek čini dobra djela, kad vrši zapovijedi, osobito kad posti, moli i dijeli milostinju.

90. Kojim djelima može čovjek zaslužiti nebo?

Čovjek može zaslužiti nebo onim djelima, što ih čini u milosti Božjoj i s dobrom nakanom.

Dobru nakanu možeš ovako u sebi pobuditi: „Bože, sve na tvoju slavu!"

91. Tko je krepostan?

Krepostan je onaj, tko je uvijek pripravan da čini što je Bogu drago.

92. Koje su najglavnije kreposti?

Najglavnije kreposti jesu tri bogoslovne kreposti: vjera, ufanje i ljubav.

Osim bogoslovnih kreposti jesu najpotrebnije **ćudoredne stožerne kreposti**: 1. razboritost. 2. pravičnost, 3. umjerenost, 4. duševna jakost.

Primjeri. Bl. Djevica Marija. Sv. Josip. Danijel. Braća Makabejska.

93. Po čemu može čovjek postati osobito dobar i savršen?

Osobito dobar i savršen može čovjek postati, ako vrši tri evanđeoska savjeta: 1. dragovoljno siromaštvo, 2. savršenu čistoću, 3. potpunu poslušnost duhovnim poglavarima.

Na obdržavanje ovih zavjeta obvezuju se **redovnici**. (Red sv. Vasilija Vel.-Kongregacija: Službenice presv. Bogorodice.)

Opomena. Kreposti su najljepši ures duše. Revno se vježbaj u dobru. Češće vrši koju pobožnost u crkvi ili kod kuće; uskrati sebi nešta, što ti godi; i kad možeš čini dobro.

Pamti: „Tko do konca u dobru ustraje, taj će biti spašen". (Mat. 10, 22.)

Glava treća.

O sredstvima, kojima dobivamo milosti.

I. Svete tajne (sakramenti) napose.

1. Krst (krštenje).

1. Gdje se čisti duša od praroditeljskoga ili istočnoga grijeha?

Od praroditeljskoga ili istočnoga grijeha čisti se duša na svetom krštenju.

2. Tko obično krsti?

Obično krsti svećenik, a u nuždi može krstiti i svaki čovjek.

3. Kako svećenik krsti?

Svećenik krsti ovako: polijeva glavu krštenikovu vodom i govori: **Крещаєтсѧ рабъ Божїй (раба Божїѧ) во имѧ Отца † и Сына † и свѧтаго † Дꙋха. Аминь.**

(Krsti se sluga Božji ili službenica Božja u ime Oca i Sina i svetoga Duha. Amin.)

4. Tko drži dijete kod krštenja?

Kod krštenja drže dijete kumovi.

5. Što obećavaju kumovi i čega se odriču u ime djeteta?

Kumovi obećavaju u ime djeteta, da će dijete vjerno Bogu služiti, a odriču se đavla i svih njegovih djela.

(Krsni zavjet vidi molitv. str. 28.)

6. Tko smije biti kum?

Kum smije biti svaki dobar katolik ili katolikinja.

7. Zašto se na svetom krštenju daje kršteniku ime kojega sveca?

Na svetom se krštenju daje kršteniku ime kojega sveca zato, da mu svetac bude zagovornik kod Boga i uzor na zemlji.

8. Što postaje krštenik po svetom krštenju?

Po svetom krštenju postaje krštenik dijete Božje i dobiva pravo na nebo.

Osim krsta vode imade i krst krvi i krst želje.

Krstom su krvi kršteni oni, koji su umrli za Hrista prije no što su bili kršteni. (Nevina dječica.)

Krstom se želje krste oni, koji ne mogu da se krste krstom vode, a ljube Boga nada sve.

Poštuj krsne kumove kao duhovne svoje roditelje!

2. Miropomazanje (Potvrda).

9. Tko može primiti tajnu miropomazanja?

Tajnu miropomazanja može primiti svaki, tko je kršten.

10. Kada se podjeljuje tajna miropomazanja kod nas grkokatolika?

Kod nas grkokatolika podjeljuje se tajna miropomazanja odmah poslije svetoga krštenja.

11. Tko podjeljuje tajnu miropomazanja kod nas grkokatolika, a tko kod rimokatolika?

Kod nas grkokatolika podjeljuje tajnu miropomazanja svećenik, a kod rimokatolika biskup.

Ako djeteta nije krstio grkokatolički svećenik, neka roditelji što prije donesu dijete u crkvu, da mu svećenik podijeli tajnu miropomazanja.

12. Kako podjeljuje svećenik tajnu miropomazanja?

Svećenik podjeljuje tajnu miropomazanja ovako: praveći križ na čelu i na 5 sjetila sa svetim mirom govori: **Пе́чать да́ра Д́уха свята́го. А́ми́нь.** (Pečat dara Duha Svetoga. Amin.)

Sveto miro je ulje od masline i balzama te mnogih mirodija, koje posvećuje biskup na veliki četyrtak.

13. Što dobiva dijete po tajni miropomazanja?

Po tajni miropomazanja dobiva dijete pečat dara Duha svetoga, koji ga jača, da može svoju vjeru stalno ispovijedati i po njoj živjeti.

Pamti! Po tajni miropomazanja postao si vojnik Hristov!

3. Presveta Evharistija. (Presv. oltarski sakramenat.)

14. Što je presveta Evharistija?

Presveta Evharistija jest pravo tijelo i prava krv Gospoda Isusa Hrista pod prilikama kruha i vina.

15. Kad je Isus Hrist pretvorio kruh u svoje tijelo, a vino u svoju krv?

Isus Hrist je pretvorio kruh u svoje tijelo, a vino u svoju krv na posljednjoj večeri.

16. Komu je Isus Hrist dao tu vlast da pretvara kruh u njegovo tijelo, a vino u njegovu krv?

Tu vlast dao je Isus Hrist apostolima.

17. Na koga je prešla ta vlast od apostola?

Od apostola prešla je ta vlast na biskupe i svećenike.

18. Kada pretvaraju biskupi i svećenici kruh i vino u tijelo i krv Isusa Hrista?

Biskupi i svećenici pretvaraju kruh i vino u tijelo i krv Isusa Hrista kod Službe Božje. (Svete Liturgije.)

*

19. Čijim riječima pretvaraju biskupi i svećenici kruh i vino u tijelo i krv Isusa Hrista?

Biskupi i svećenici pretvaraju kruh i vino u tijelo i krv Isusa Hrista riječima Isusa Hrista: **„Сїѐ є́сть тѣ́ло моѐ"** — **„Сїѧ̀ є́сть кро́вь моѧ̀"**. (Ovo je tijelo moje — ovo je krv moja.)

20. Što treba da učinimo, kad uđemo u crkvu?

Kad uđemo u crkvu, treba da se duboko poklonimo Isusu Hristu, koji prebiva na oltaru pod prilikom kruha.

Opomena. Dobro pamti! Isus Hrist kao Bog prebiva svagdje, a kao Bog i čovjek prebiva s desnu Boga Oca u nebu i u presv. Evharistiji. Kad si u crkvi, više puta po tiho reci: „Gospode moj i Bože moj!" „Ti si Hrist, Sin Boga živoga!" „Neka bude hvaljen i slavljen Isus Hrist u presvetoj Evharistiji!"

21. Čemu je Isus Hrist naredio presvetu Evharistiju?

Isus Hrist je naredio presvetu Evharistiju: 1. Da uvijek bude među nama kao Bog i kao čovjek, 2. da se u Službi Božjoj žrtvuje za nas i 3. da bude hrana našoj duši u svetoj pričesti.

a) O Službi Božjoj ili svetoj Liturgiji.

Isus Hrist se žrtvuje za nas u svetoj Liturgiji.

22. Imademo li u Novom Zavjetu kakovu žrtvu?

Jest, u Novom Zavjetu imademo žrtvu.

23. Koja je žrtva Novoga Zavjeta?

Žrtva Novoga Zavjeta jest sam Isus Hrist, koji se za nas žrtvovao na križu i na posljednjoj večeri.

24. Kako se Isus Hrist za nas žrtvovao na križu, a kako na posljednjoj večeri?

Na križu se žrtvovao za nas Isus Hrist krvnim načinom, a na posljednjoj večeri nekrvnim načinom.

Na križu je Isus Hrist za nas prolio svoju krv i umr'o.

25. Gdje se danas obnavlja ta nekrvna žrtva?

Ta nekrvna žrtva obnavlja se danas u svetoj Liturgiji.

26. Je li dakle žrtva svete Liturgije i žrtva Isusova ista žrtva?

Jest, žrtva svete Liturgije i žrtva Isusova jest jedna te ista žrtva, jer se u svetoj Liturgiji žrtvuje isti Isus Hrist, koji se žrtvovao na posljednjoj večeri i na križu.

27. Kako se dijeli sveta Liturgija?

Sveta Liturgija dijeli se na: 1. proskomidiju, 2. Liturgiju oglašenih i 3) Liturgiju vjernih.

28. Što radi svećenik kod proskomidije?

Kod proskomidije svećenik pripravlja na pobočnom oltariću svete darove za žrtvu.

29. Kojim se riječima počinje, a kojim svršava Liturgija oglašenih?

Liturgija se oglašenih počinje riječima: „Blagosloveno carstvo . . ." a svršava se riječima: „Jelici oglašeniji, izidite . . ."

30. Zašto se ovaj dio Liturgije zove Liturgija oglašenih?

Ovaj se dio Liturgije zove Liturgija oglašenih zato, jer su kod toga dijela smjeli pribivati u prvim vijekovima oglašeni, da slušaju evanđelje i propovijed.

31. Koji su to oglašeni ili katekumeni?

Oglašeni ili katekumeni su oni, koji se pripravljaju na sveto krštenje.

32. Kojim se riječima započinje i kojim se svršava Liturgija vjernih?

Liturgija se vjernih započinje riječima: „Jelici vjerniji, paki i paki mirom Gospodu pomolimsja", a svršava se blagoslovom i otpustom.

33. Što se zbiva u Liturgiji vjernih?

U Liturgiji vjernih svećenik pretvara kruh i vino u presveto tijelo i krv Isusovu, a Isus Hrist se žrtvuje nebeskomu Ocu („**Твоѧ̀ ѿ Твои́хъ** . . .“) i daje se vjernicima za hranu u svetoj pričesti.

34. Što predstavlja proskomidija?

Proskomidija predstavlja poglavito rođenje Isusovo.

35. Što predstavlja Liturgija oglašenih?

Liturgija oglašenih predstavlja:

1. Djetinjstvo Isusovo i njegov skromni život (Antifone..)
2. Krštenje Isusovo na Jordanu (Jedinorodnij Sine ..)
3. Javno naučavanje (Mali vhod s evanđeljem, Apostol, Evanđelje).

36. Što predstavlja Liturgija vjernih?

Liturgija vjernih predstavlja:

1. Svečani ulaz u Jerusalim (Veliki vhod . .)
2. Muku i smrt (pretvaranje kruha i vina.)
3. Uskrsnuće (**Вонмі́мъ. Свѧта́ѧ свѧты́мъ!**)“
3. Uzašašće (**Спаси Бо́же лю́ди твоѧ́** . .“)

37. Zašto se ovaj dio Liturgije zove Liturgija vjernih?

Ovaj se dio Liturgije zove Liturgija vjernih zato, jer su kod toga dijela smjeli pribivati samo oni, koji su bili kršteni.

Opomena. Dobro pamti! Tko nije kod svete Liturgije na Velikom vhodu, kod pretvorbe i kod pričesti, taj nije bio kod svete Liturgije.

b) O vrstama Liturgije.

38. Koje se Liturgije služe kod nas grkokatolika?

Kod nas grkokatolika služe se ove Liturgije:

1. Liturgija svetoga Vasilija Velikoga.

2. Liturgija svetoga Ivana Zlatoustoga i
3. Liturgija svetoga Grigorija Dvojeslova, pape rimskoga, koja se obično zove „Preždeosvjaščena“.

39. Koliko se puta u godini služi Liturgija svetoga Vasilija Velikoga?

Liturgija svetoga Vasilija Velikoga služi se na godinu deset puta i to:

1. Na dan smrti svetoga Vasilija 1. siječnja;
2. prvih pet nedjelja u velikom postu;
3. na veliki četvrtak i subotu, te
4. obično u predvečerje Božića i Bogojavljenja.

40. Kad se služi Liturgija „Preždeosvjaščenih darov“?

Liturgija „Preždeosvjaščenih darov“ služi se u velikom postu u sve srijede i petke, te u velikom tjednu u ponedeljak, utorak i srijedu.

41. Zašto se ta Liturgija zove „Prevdeosvjaščenih darov“?

Ta se Liturgija zove „Preždeosvjašćenih darov“ zato, jer se za nju darovi posvećuju već u prijašnju nedjelju.

Svećenik u nedjelju Siropusnu posvećuje tri Agneca: jednog za nedjelju, a druga dva za srijedu i petak. Tako isto biva i u druge nedjelje velikoga posta.

Kod rimokatolika služi se Liturgija „Preždeosvjaščenih darov“ samo na veliki petak. Kod nas grko katolika na veliki petak nema Liturgije, osim ako na taj dan padne Blagovijest.

42. U koje se dane služi Liturgija svetoga Ivana Zlatoustoga?

Liturgija svetoga Ivana Zlatoustoga služi se u sve ostale dane, kad se ne služi Vasilijeva i Preždeosvjaščena.

43. Komu koristi služba Božja?

Služba Božja koristi: 1. svećeniku, koji je služi, i onomu, za koga služi, 2. onima, koji dvore, i svima, koji

joj pobožno pribivaju i 3. svim vjernima na zemlji i dušama u čistilištu.

Opomena. Nastoj da po mogućnosti polaziš k Službi Božjoj i u obične dane. Rado posluži i pjevaj kod Službe Božje.

c) O svetoj pričesti.

Isus Hrist u svetoj pričesti hrana našoj duši.

44. Što blagujemo kod svete pričesti?

Kod svete pričesti blagujemo tijelo i krv Isusa Hrista pod prilikama kruha i vina, da time nahranimo dušu svoju.

Gospod je Isus Hrist rekao: „Tijelo je moje u istinu hrana i krv moja u istinu pilo“.

45. S kim se dakle kod svete pričesti najuže združujemo?

Kod svete se pričesti najuže združujemo s Isusom Hristom.

46. Što dobiva duša od te nebeske hrane?

Od te nebeske hrane dobiva duša jakost, da se može lakše čuvati grijeha i činiti više dobra.

46. Dobiva li svatko tu jakost po svetoj pričesti?

Jest, svatko dobiva tu jakost po svetoj pričesti, tko nema na duši smrtnoga grijeha.

47. Kakav bi grijeh učinio onaj, koji bi se usudio u smrtnom grijehu pričestiti?

Koji bi se usudio u smrtnom grijehu pričestiti, taj bi učinio teški grijeh svetogrđa.

48. Što treba da učini, tko je u smrtnom grijehu, a želi da se pričesti?

Tko je u smrtnom grijehu, a želi da se pričesti, treba da se prije ispovijedi.

Tako pripravljamo dušu na svetu pričest.

49. A kako ćemo se pripraviti tijelom za svetu pričest?

Tijelom ćemo se pripraviti za svetu pričest tako, da budemo od ponoći na tašte, i pristojno odjeveni.

Prije pričesti izmoli neke molitve iz molitvenika str. 141—148.

50. Kada treba pristupiti k svetoj pričesti?

K svetoj pričesti treba pristupiti, kad svećenik govori:

Со страхомъ Бо́жїимъ и со вѣ́рою пристꙋпите!

51. Što treba da čine oni, koji se kane pričestiti?

Koji se kane pričestiti, treba da kleknu i mole sa svećenikom: „**Вѣ́рꙋю, Го́споди, и исповѣ́дꙋю** . . .“

Kad primaš pričest, složi ruke na grudi unakrst, glavu pridigni, usta na pola otvori, jezik dolje spusti. Kad primiš u usta svetu pričest, zatvori usta, progutaj je i pođi na svoje mjesto. Ondje klekni i moli iz molitvenika: Molitve poslije svete pričesti str. 150. i t. d.

Opomena. Sveta Crkva želi, da se svi ljudi često, pače svaki dan pričešćuju. Ako pribivaš Službi Božjoj, a ne možeš ići na pričest, tada barem zaželi, da Spasitelj duhovnim načinom dođe k tebi. To isto možeš i kod kuće učiniti, budući da se služba Božja u svako doba prikazuje. (Duhovna pričest)

4. Pokora.

52. Što je pokora?

Pokora je tajna, u kojoj svećenik mjesto Boga oprašta grijehe.

53. Komu svećenik oprašta grijehe?

Svećenik oprašta grijehe onomu, koji se za svoje grijehe pokaje i svećeniku ih ispovjedi.

54. Što treba da učiniš prije ispovijedi?

Prije ispovijedi treba da se sjetim svojih grijeha, za njih se pokajem i tvrdo odlučim, da ću se popraviti.

a) Promišljavanje o grijesima — ispitivanje savjesti.

55. Kako ispituješ svoju savjest?

Svoju savjest ispitujem ovako: najprije dozovem sebi u pamet, kad sam se posljednji put ispovjedio i jesam li sve obavio, što mi je svećenik naložio. Zatim redom prolazim zapovijedi Božje i crkvene i kod svake se pitam, jesam li štogod protiv nje počinio mišlju, željom, riječju ili činom, i nijesam li propustio, što sam bio dužan učiniti.

56. Čime možemo olakšati ispitivanje savjesti?

Ispitivanje savjesti možemo olakšati time, da svako veče ispitujemo savjest i da se češće ispovijedamo.

b) Kratki ispit savjesti.

Božje zapovijedi.

Prva zapovijed Božja. Jesam li molio redovito svaki dan u jutro, o podne i u večer?

Druga zapovijed Božja. Jesam li bez potrebe ili nužde izgovarao ime Božje, Marijino i Svetaca?

Nijesam li se bogmao, kleo ili što psovao?

Treća zapovijed Božja. Nijesam li iz nemarnosti izostao u nedjelju ili na blagdan od Službe Božje ili prekasno dolazio? Nijesam li se u crkvi razgovarao ili druge u pobožnosti bunio?

Četvrta zapovijed Božja. Jesam li uvijek poštovao svoje roditelje, učitelje i poglavare?

Nijesam li im prkosio, zlo želio? Nijesam li se rugao starim ljudima?

Peta zapovijed Božja. Nijesam li psovao, srdio, tukao druge? Drugima zlo želio i činio? Nijesam li koga zaveo na grijeh? Nijesam li životinje mučio?

Šesta i deveta zapovijed Božja. Nijesam li rado mislio, gledao, govorio ili radio ono, što je sramotno?

Sedma i deseta. Nijesam li poželio što tuđe, možda i oteo? Nijesam li hotimice kvar komu napravio, krao ili ukradeno primao?

Osma zapovijed Božja. Nijesam li lagao, ogovarao, klevetao, krivo sudio o drugom?

Crkvene zapovijedi.

Jesam li postio na posne dane?

Nijesam li radio po nedjeljama i blagdanima zabranjene poslove?

Glavni grijesi.

Nijesam li bio ohol? škrt? nečist? zavidan? neumjeren u jelu i pilu? srdit? lijen?

Opomena. Kod svakog težega grijeha reci, koliko si ga puta učinio, s kim, gdje i kada?

c) Kajanje za grijehe.

57. Što je najvažnije u tajni pokore?

U tajni pokore najvažnije je kajanje za grijehe.

58. Je li dosta, ako samo ustima govorimo: „Kajem se za sve svoje grijehe“?

Nije dosta, ako samo ustima govorimo: „Kajem se za sve svoje grijehe“, nego treba, da nam je i u srcu žao, što smo grijesima Boga uvrijedili.

Opomena. Dobro pamti! Bez kajanja se ne oprašta nijedan grijeh.

59. Kada se pravo kajemo za grijehe?

Pravo se kajemo za grijehe, kad nam je žao, što smo grijesima Boga uvrijedili, nebo izgubili i pakao zaslužili, pa zato mrzimo na sve svoje grijehe.

60. Za koje se grijehe moramo kajati?

Kajati se moramo za sve grijehe, a osobito za smrtne.

61. Kako ćeš se pokajati za grijehe, ako si u smrtnoj pogibli, a nemaš prilike da se ispovjediš?

Ako sam u smrtnoj pogibli, a nemam prilike da se ispovjedim, tad ću iz sve duše ovako reći: „Gospode Bože, žalim iz sve duše svoje, što sam svojim grijesima uvrijedio Tebe, najveće dobro. Mrzim na sve svoje grijehe. Oprosti mi sve grijehe moje!

(Savršeno je pokajanje iz savršene ljubavi prema Bogu.)

Molitve pokajanja vidi molitvenik str. 120. 121.

Opomena. Prije polaska na počinak probudi u duši svojoj kajanje za sve svoje grijehe. Ako ti savjest što teže predbacuje, probudi savršeno pokajanje, i nastoj da se što prije ispovjediš.

d) Dobra odluka.

62. Što moraš odlučiti kad se kaješ za sve svoje grijehe?

Kad se kajem za sve svoje grijehe, moram odlučiti, da ću se unaprijed čuvati svih teških grijeha i svega, što me na te grijehe navodi.

Primjer. Sveti Petar.

Kratka molitva pokajanja i dobre odluke:

Premilosrdni Bože moj! Kajem se iz svega srca svoga za sve grijehe svoje, jer sam njima Tebe uvrijedio, nebo izgubio, a pakao zaslužio. Od srca odlučujem, da ću se unaprijed čuvati svih grijeha i svega, što me na grijeh navodi. Predobri Oče moj! Pomozi me svojom milosti, da tu svoju odluku ispunim!

e) Ispovijed.

63. Čemu ispovijedamo pred svećenikom svoje grijehe?

Pred svećenikom ispovijedamo svoje grijehe, da nam ih mjesto Boga oprosti.

64. Koje nam grijehe svećenik može oprostiti?

Svećenik nam može oprostiti sve grijehe, ako se za njih skrušeno kajemo i iskreno ih ispovjedimo.

65. Koje grijehe moramo ispovjediti?

Ispovjediti moramo barem sve smrtne grijehe, kojih se sjećamo.

66. Što još treba da kažemo kod svakoga smrtnog grijeha?

Kod svakoga smrtnog grijeha treba još da kažemo i koliko puta smo ga počinili i u kakvim prilikama.

67. Bi li se valjano ispovjedio, tko bi zatajio koji smrtni grijeh?

Tko bi zatajio koji smrtni grijeh, taj se ne bi valjano ispovjedio; njemu ne bi bio oprošten nijedan grijeh, a ispovijed bi mu bila svetogrdna.

68. Bi li se valjano ispovjedio, tko bi bez svoje krivnje zaboravio kazati koji smrtni grijeh?

Tko bi bez svoje krivnje zaboravio kazati koji smrtni grijeh, taj bi se valjano ispovjedio, ali bi taj grijeh morao ispovjediti na slijedećoj ispovijedi.

69. Što mora da učini, tko je zatajio koji smrtni grijeh?

Tko je zatajio koji smrtni grijeh, taj mora da ponovi onu svetogrdnu ispovijed, kao i sve druge, što ih je možda poslije obavio. (Velika ispovijed.)

70. Na što treba da misli onaj, koji bi se sramio ispovjediti koji grijeh?

Koji bi se sramio ispovjediti koji grijeh, taj treba da misli na to, da je ipak bolje taj grijeh tajno ispovjediti svećeniku, koji ga ne smije nikom otkriti, nego da u grijehu živi i umre i tako dođe u pakao.

71. Čega treba da se osobito čuvamo na svetoj ispovijedi?

Na svetoj ispovijedi treba da se osobito čuvamo toga, da se ne ispričavamo, i ne bacamo krivnju na drugoga.

72. Kako treba da kazujemo grijehe?

Grijehe treba da kazujemo tiho, ali tako razgovijetno da nas ispovjednik može razumjeti.

73. Kako se započinje ispovijed?

Ispovijed se započinje ovako:

Molim vas, oče duhovni, za sveti blagoslov, da mogu pravo i potpuno očitovati svoje grijehe.

Ja nevoljni grješnik ispovijedam se Bogu svemogućemu i vama, oče duhovni, koji ste na mjesto Boga, da sam od svoje posljednje ispovijedi ovako sagriješio . . . (sad se kazuju grijesi).

74. Kako se završuje sveta ispovijed?

Sveta se ispovijed završuje ovako:

Za ove i sve ostale grijehe svega života svoga kajem se iz svega srca, što sam njima uvrijedio Boga, najveće i najmilije dobro. Mrzim na sve svoje grijehe i tvrdo odlučujem, da ću se popraviti i da ću se grijeha čuvati. — Molim vas, oče duhovni, naložite mi spasonosnu pokoru i odriješite me od grijeha.

Pazi dobro! Kada ispovjednik čini nad tobom znak svetoga križa, onda ti podjeljuje odrješenje riječima: **„разрѣшаю тѧ̀ ѿтъ всѣхъ грѣхѡ̀въ твоихъ во и҆мѧ Ѻ҆тца̀ и҆ Сы́на и свѧта́гѡ Дꙋ́ха. А҆ми́нь.**

Ponovi u to vrijeme pokajanje!

f) Zadovoljština.

75. Što ćeš učiniti poslije svete ispovijedi?

Poslije svete ispovijedi izvršit ću pokoru, koju mi je ispovjednik naložio.

Pokora, koju ispovjednik nalaže, zove se i zadovoljština. Za pokoru ispovjednik obično daje molitvu, post, milostinju ili koja druga dobra djela.

76. Čemu nam ispovjednik zadaje pokoru?

Ispovjednik nam zadaje pokoru: 1. da i mi sami barem nešto zadovoljimo Bogu za svoje grijehe; 2. da nam Bog umanji barem jedan dio vremenitih kazni.

77. Zar nam Bog na svetoj ispovijedi ne oprašta s grijesima i sve kazni?

Bog nam na svetoj ispovijedi s grijesima oprašta samo vječnu kazan, ali ne oprašta uvijek i vremenite kazni.

78. Koje su kazni vremenite?

Vremenite su kazni one, koje traju neko, makar i dugotrajno vrijeme, a moramo ih pretrpjeti ili na ovom svijetu ili na drugom svijetu u čistilištu.

79. Možemo li još i na koji drugi način izvan svete ispovijedi dobiti oproštenje vremenitih kazni?

Možemo s pomoću oprosta.

g). O oprostu.

80. Tko nam može umanjiti ili sasvim oprostiti vremenite kazni izvan svete ispovijedi?

Umanjiti ili sasvim oprostiti vremenite kazni izvan svete ispovijedi može nam sveti Otac papa i biskup.

Kad nam se opraštaju sve vremenite kazni izvan svete ispovijedi, to je potpun oprost,

Kad nam se opraštaju samo neke vremenite kazni izvan svete ispovijedi, to je nepotpun oprost.

81. Što treba da činimo, ako hoćemo da nam se oproste vremenite kazni?

Ako hoćemo da nam se oproste vremenite kazni, treba da smo u milosti Božjoj i da ispunimo ono, što nam naloži sveti Otac ili biskup.

82. Kaži neke molitvice, po kojima možeš dobiti oproštenje vremenitih kazni?

1. **Во и҆́мѧ О҆тца̀ и҆ Сы́на и҆ свѧта́гѡ Дꙋ́ха. А҆ми́нь.** (50 dana oprosta).

Ako se prekrižimo blagoslovljenom vodom, dobivamo 100 dana oprosta.

2. **Сла́ва О҆тцꙋ̀ и҆ Сы́нꙋ и҆ свѧто́мꙋ Дꙋ́хꙋ, и ны́нѣ и при́снѡ и во вѣ́ки вѣкѡ́въ. А҆ми́нь.** (100 dana oprosta).

3. „Hvaljen Isus“ ili „Slava Isusu Hristu“ — Na vijeke! (100 dana oprosta).

Od Uskrsa do Spasova: „Hristov voskrese“ — Vo istinu voskrese! (100 dana oprosta).

4. Isuse blaga i ponizna Srca, učini srce moje po Srcu svojem! (300 dana oprosta).

5. Slatko Srce moga Isusa, daj da Te sve više ljubim! (300 dana oprosta).

6. Slatko Srce Marijino, budi spasenje moje! (300 dana oprosta).

7. Gospode moj i Bože moj! (7 godina i 7 četrdesetnica, ako se te riječi izgovore sa živom vjerom pred izloženim Sakramentom i kod Službe Božje na: „**Твоѧ̀ ѿ твои́хъ**..“ ili na „**Со стра́хомъ Бо́жїимъ**..“)

8. Gospode Bože moj! Ja već sada mirna i spremna srca primam iz tvoje ruke smrt, kakvu god mi pošalješ, kad se Tebi svidi, sa svim bolovima i mukama!

Potpuni oprost na času smrti dobiva onaj, tko tu molitvu izmoli s pobožnim i skrušenim srcem poslije svete pričesti. (Papa Pij X. 1904. 9./III. vidi molitvenik str. 157.)

5. Jeleopomazanje - Posljednja pomast.

(Poslanica sv. Jakova 5, 14, 15.)

83. Za koga je Isus Hrist ustanovio tajnu Jeleopomazanja?

Tajnu Jeleopomazanja ustanovio je Isus Hrist za one, koji su teško bolesni.

84. Što dobiva bolesnik u tajni Jeleopomazanja?

U tajni Jeleopomazanja dobiva bolesnik milost Božju, koja mu oprašta grijehe i olakšava boli, a katkada povraća i zdravlje.

85. Što treba da učini bolesnik prije tajne Jeleopomazanja?

Prije tajne Jeleopomazanja treba bolesnik da se ispovjedi i pričesti.

86. Koji se grijesi opraštaju po tajni Jeleopomazanja?

Po tajni Jeleopomazanja opraštaju se oni grijesi, što ih bolesnik nije mogao ispovjediti.

(Na pr. kad nekoga udari kap, pa ne može govoriti ili poradi bolesti sve zaboravi itd.)

87. Može li se i bolesnom djetetu podijeliti tajna Jeleopomazanja?

Jest, i bolesnom se djetetu može podijeliti tajna Jeleopomazanja, ako dijete imade barem 6 godina.

88. Tko podjeljuje tajnu Jeleopomazanja?

Tajnu Jeleopomazanja podjeljuje svećenik.

89. Kako svećenik podjeljuje tajnu Jeleopomazanja?

Svećenik podjeljuje tajnu Jeleopomazanja ovako: maže bolesnika svetim uljem na čelu, grudima i na pet sjetila i uz to moli propisanu molitvu.

90. Koliko se puta može primiti tajna Jeleopomazanja?

Tajna Jeleopomazanja može se primiti u svakoj bolesti po jedamput, a u istoj se bolesti može primiti po drugiput, ako je bolest prošla, pa se opet povrati.

Ako u kući tkogod teže oboli, odmah pozovi svećenika, da bolesnika ispovjedi i pričesti, te mu podijeli tajnu Jeleopomazanja. — Na stolu uz raspelo neka budu upaljene 2 svijeće. Svi ukućani neka dočekaju Božanskoga Spasitelja u presv. Evharistiji s najvećom pobožnošću.

Kad sretneš svećenika, koji nosi bolesniku svetu popudbinu, klekni, pokloni se Isusu Hristu i preporuči Njegovu milosrđu bolesnika, kojemu Gospod ide u posjete.

Opomena 1. T e š k o g r i j e š e ukućani, ako propuste za vremena pozvati svećenika k bolesniku i ako ovaj umre bez ispovijedi, pričesti i tajne Jeleopomazanja. Kod nas se tajna Jeleopomazanja može podijeliti duljim i kraćim obredom.

Opomena 2. Svećenici imadu vlast, da na času smrti podijele papinski blagoslov bolesniku s potpunim oprostom.

6. Sveti Red.

91. Što daje tajna svetoga Reda?

Tajna svetoga Reda daje s v e ć e n i č k u v l a s t i m i l o s t.

92. Tko podjeljuje tajnu svetoga Reda?

Tajnu svetoga Reda podjeljuje biskup.

93. U čemu stoji svećenička vlast?

Svečenička vlast stoji u tome, da svećenik može:

1.) učiti ljude, što je Bog objavio;

2.) prinositi nekrvnu žrtvu (sv. Liturgija) i dijeliti svete tajne.

Poštuj svećenike i svakoga lijepo pozdravi kršćanskim pozdravom: Hvaljen Isus!

Svećenik je poslanik Božji i on se brine za tvoju dušu. Moli za svećenike.

Tajna svetoga Reda imade više stupnjeva. Koji se zaređuju za svećenika, ponajprije primaju niže redove, a onda istom više: đakonat i presviterat. Biskupski pak Red daje još veću duhovnu vlast i milost.

7. Ženidba.

94. Što dobivaju zaručnici po tajni Ženidbe?

Po tajni Ženidbe dobivaju zaručnici r o d i t e l j s k u v l a s t i m i l o s t.

95. Što ta milost daje zaručnicima?

Ta milost daje zaručnicima jakost, da mogu u ljubavi i vjernosti živjeti i svoje ženidbene dužnosti do smrti ispunjavati.

96. Kako se obavlja tajna Ženidbe?

Tajna se Ženidbe obavlja ovako: zaručnici dolaze u crkvu s najmanje dva svjedoka i tu prisižu pred svećenikom na sveto evanđelje, da će jedno drugom biti vjerno do smrti, a svećenik za njih moli i vjenčava ih vijencem.

Odatle se ta tajna zove i v j e n č a n j e.

97. Na što treba da pazi, tko se ženi?

Tko se ženi, treba da pazi na to, da se vjenča s dobrom i pobožnom osobom katoličke vjere.

Koji se jednom povjenčaju, njihov vez može razdriješiti samo smrt.

II. O svetim tajnama (sakramentima) uopće.

98. Tko je naredio svete tajne?

Svete je tajne naredio Isus Hrist.

99. Koliko je svetih tajna naredio Isus Hrist?

Isus Hrist je naredio sedam svetih tajna.

100. Kaži sedam svetih tajna?

1. Krst. (Krštenje.)
3. Miropomazanje (Potvrda).
3. Evharistija (Presv. oltarski sakramenat).
4. Pokora.

5. Jeleopomazanje (Posljednja pomast).
6. Sveti Red.
7. Ženidba.

101. Čemu je Isus Hrist naredio svete tajne?

Isus Hrist je naredio svete tajne, da nam pomogne vjerovati, zapovijedi držati i spasiti se.

102. Kako se zove ona pomoć Božja, koja nam pomaže vjerovati i zapovijedi držati?

Ona pomoć Božja, koja nam pomaže vjerovati i zapovijedi držati, zove se milost.

103. Tko nam je zaslužio milost?

Milost nam je zaslužio Isus Hrist.

104. Kolikovrsnu nam milost Bog daje po svetim tajnama?

Po svetim tajnama daje nam Bog dvovrsnu milost: djelatnu i posvetnu.

105. Što djeluje u duši našoj milost djelatna?

Milost djelatna pomaže našoj duši, da može dobro spoznati, ljubiti i činiti, a zla se kloniti i mrziti ga.

106. Što postajemo po milosti posvetnoj?

Po milosti posvetnoj postajemo djeca Božja i dobivamo pravo na nebo.

107. Čime možemo milost posvetnu pomnožati?

Milost posvetnu možemo pomnožati dobrim djelima, osobito molitvom, postom i milostinjom.

108. Kako dugo ostaje milost posvetna u duši čovječjoj?

Milost posvetna ostaje u duši čovječjoj, dokle čovjek smrtno ne sagriješi,

Napomena. Bez milosti se posvetne ne možemo spasiti. Čuvaj stoga milost posvetnu, jer je ona najdragocjeniji dar Božji — plod krvi Hristove. Sva djela, što ih činimo, dokle smo u milosti posvetnoj, jesu zaslužna, to jest: mi sa svakim, pa i najneznatnijim dobrim djelom, zaslužujemo sebi nebo i rastemo u milosti.

Primjer. Priča o svadbenom ruhu.

III O blagoslovinama.

Bilješka. Blagoslovina imade dvije vrste: posvete i blagoslovi. Sve je blagoslovine naredila sveta Crkva na korist svojih vjernika.

109. Što sve posvećuje crkva?

Crkva posvećuje:

1.) osobe (biskupe, svećenike, đakone),

2.) stvari (vodu na Bogojavljenje, miro, kalež, zvonove i t. d.)

3. mjesta (crkvu, groblje i t. d.)

110. Čemu Crkva to posvećuje?

Crkva to posvećuje, da se poslije posvećenja upotrebljava samo za službu Božju.

111. Što sve blagosilja Crkva?

Crkva blagosilja:

1.) osobe (mladež, vojnike . . .),

2.) stvari (slike, krunice, medaljice, hljeb, polja, voće i t. d.),

3). mjesta (njive, kuće i t. d.)

112. Čemu to Crkva blagosilja?

Crkva to blagosilja zato, da isprosi od Boga osobitu milost osobama i onima, koji se tim blagoslovenim stvarima služe.

Opomena. Što se pobožnije i dostojnije služiš blagoslovinama, to će ti od Boga donijeti veću pomoć i blagoslov. Osobito upotrebljavaj blagoslovljenu vodu, da lakše otjeraš nečistoga duha i da ti se oproste mali grijesi i vremenite kazni.

IV. O molitvi.

1. O molitvi Gospodnjoj.

113. Koja je najizvrsnija molitva?

Najizvrsnija je molitva „Oče naš“ ili molitva Gospodnja.

114. Zašto se „Oče naš“ zove molitva Gospodnja?

„Oče naš“ se zato zove molitva Gospodnja, jer nas je tu molitvu naučio sam Isus Hrist, Gospod naš, i naložio, da je molimo.

115. Kako se dijeli „Oče naš“?

„Oče naš“ se dijeli na uvod i sedam prošnja.

Uvod u „Oče našu“ jesu riječi: **„Ѻ҆́тче на́шъ, и҆́же є҆сѝ на нб҃сѣ́хъ“.**

2. O pozdravu Anđelovu.

116. Koju molitvu molimo obično poslije „Oče naša“?

Poslije „Oče naša“ obično molimo „Bogorodice Djevo“ ili pozdrav anđelov.

Moli „Bogorodice Djevo“ . . .

„Бꙋгорѡ́дице Дѣ́во“ str. 8.

117. Koje molitve dodajemo k **„Бꙋгорѡ́дице Дѣ́во“**?

K **„Бꙋгорѡ́дице Дѣ́во“** dodajemo **„Подъ твою̀ ми́лость“**, **„Преслѧ́внаѧ“** i **„Ᲊ҆пова́нїе на́мъ є҆́сть“** str. 9.

118. Kada treba da molimo?

Treba da molimo često, osobito ujutru, o podne i uveče, prije i poslije jela, kad smo u crkvi, u napastima i u raznim potrebama.

Kad počinješ djelo reci:
Bog pomogo i svi sveci!
Jer bez Božjeg blagoslova,
Nema dobra nikakova!

3. O molitvi uopće.

119. Čemu molimo?

Molimo ili da Boga slavimo, ili da mu zahvaljujemo ili da ga što prosimo.

120. Na što treba da mislimo, kad molimo?

Kad molimo, treba da mislimo na ono, što molimo.

Prepusti Bogu kad i kako će tvoju molbu ispuniti.

121. Kad se smijemo nadati, da će Bog uslišati naše molitve?

Da će Bog uslišati naše molitve, tomu se smijemo nadati, ako ono, što molimo, koristi našoj duši.

122. Zašto se tomu smijemo nadati?

Tomu se smijemo nadati zato, jer nam je Bog to obećao po Gospodu Isusu Hristu.

123. Što treba da najviše od Boga molimo?

Od Boga treba da najviše molimo, da nam oprosti grijehe, udijeli svoju milost i vječno blaženstvo. (Gospodi pomiluj!)

124. Zašto nam Bog kadšto ne daje onoga, što molimo?

Bog nam kadšto ne daje onoga, što molimo zato, jer ili zlo molimo, ili ono, što molimo, ne bi koristilo našoj duši.

125. Što radimo, kad molimo?

Kad molimo, onda se s Bogom razgovaramo.

126. Kako se moli sveta krunica?

Sveta se krunica moli ovako:

Na križiću: Vjerovanje.

Na svakom debljem zrncu: „Slava Ocu“ i „Oče naš“.

Na manjim zrncima: Bogorodice Djevo.

Poslije „Oče naš“ kaže se otajstvo, o kojem razmišljamo, dokle molimo „Bogorodice Djevo“.

Otajstva se dijele u 1.) radosna:

Začeće Isusa Hrista po Duhu Svetom.

Pohod Marijin kod Jelisavete.

Rođenje Isusa Hrista.

Prikazanje u hramu.

Isus ostaje u hramu tri dana.

2.) Otajstva žalosna:

Isus se znoji krvavim znojem.

Isusa bičuju.

Isus trnovom krunom okrunjen.

Isus nosi teški križ.

Isus na križ raspet

3.) otajstva slavna:

Isus uskrsnuo od mrtvih.

Isus uzašao na nebesa.

Isus poslao Duha Svetoga.

Isus uzeo presv. Djevicu u nebo.

Isus okrunio presv. Djevicu u nebu.

Opomena. Štuj djetinjom ljubavlju Majku Božju, „jer se nikad nije čulo, da bi ona ikoga zapustila, tko je od nje pomoć tražio“. (Sv. Bernardo.)

Svrha čovjekova.

1. Čemu smo na svijetu?

Na svijetu smo, da Boga spoznamo i ljubimo, da mu služimo i tako u nebo dođemo.

Nebo drugom riječi znači: vječno blaženstvo ili spasenje.

2. Što moramo činiti, da Boga spoznamo i ljubimo, da mu služimo i tako u nebo dođemo?

Da Boga spoznamo i ljubimo, da mu služimo i tako u nebo dođemo, moramo:

1. Sve vjerovati, što je Bog objavio;
2. držati zapovijedi, koje nam je Bog dao i
3. služiti se sredstvima milosti, koje je Isus Hrist ustanovio.

3. Odakle možemo sve to naučiti, što nam je potrebno znati da se spasimo?

Sve, što nam je potrebno znati da se spasimo, možemo naučiti iz katekizma.

4. O čemu dakle govori katekizam?

Katekizam govori:

1. O vjeri;
2. O zapovijedima;
3. O sredstvima milosti, to jest o svetim tajnama i o molitvi.

Opomena. Slušaj rado kršćanski nauk, i što je glavno, živi po njemu. Isus Hrist veli o poznavanju vjere i o vječnom blaženstvu: „Jedino je potrebno“ (Luka 10, 42.) Dobra zemaljska (bogatsvo, moć i dr.) jesu prolazna, te nas ne mogu trajno usrećiti. „Što koristi čovjeku, ako sav svijet dobije, a dušu svoju izgubi?“ — veli Spasitelj. (Matej 16, 26.)

Dodatak I.

I. Sveta mjesta.

Služba se Božja obično vrši u crkvi. Crkvu posvećuje biskup, ili je s dozvolom biskupovom blagosilja svećenik.

Crkva se dijeli u tri dijela: svetište, lađa i predvorje.

a) Svetište dijeli ikonostas u vanjsko svetište, koje se zove soleja i u unutrašnje, koje se zove oltar. Na ikonostasu su troje dveri: carske (srednje), đakonske (južne) i podđakonske (sjeverne). U oltaru je žrtvenik pokriven s tri pokrivala, na kojem se nalazi: Svetohranište, evanđelje, križ i svijećnjaci s voštanim svijećama.

Da se na žrtveniku smije služiti Služba Božja, mora biskup postaviti ili u sam žrtvenik svete moći, ili ih ušiti u platno, na kojem je slika polaganja Isusova u grob, i to platno posvetiti na veliki četvrtak. (Antimension).

Na soleji se nalaze pjevnice. Tu stoji pred slikom Spasiteljevom muška, a pred slikom Bogorodičinom ženska mladež.

U lađi stoje vjernici.

U predvorju imala bi se nalaziti krstionica.

II. Svete stvari.

1. Crkveno ruho jest:

biskupsko, svećeničko i đakonsko.

2. Crkveno posuđe:

sv. čaša (kalež), diskos (plitica), zvjezdica, žličica, koplje, kadionica, petohljebnica, ampulke, posude za sv. ulje.

3. Crkvene knjige.

1. Sveto Evanđelje napisano po svetom Mateju, Marku, Luki i Ivanu. 2. Služebnik ili Liturgikon, knjiga, iz koje svećenik služi sv. Liturgiju. 3. Apostol. 4. Trebnik, knjiga za svete tajne i blagoslovine. 5. Oktoih. 6. Triod. 7. Psaltir Davidov. 8. Mineja itd.

III. Sveta vremena.

1. Bogoslužje.

Crkveno se bogoslužje mora obavljati u stalno vrijeme. Budući da je Bogu posvećen i dan i noć, to bi se crkveno bogoslužje imalo obavljati i po danu i po noći.

Crkveni se dan počinje uveče. Tad bi se imala obavljati svaki dan „Večernja".

Na početku noći imalo bi se obavljati „Povečerije".

O ponoći imala bi se obavljati „Polunoćnica".

Izjutra imala bi se obavljati „Jutrenja", a poslije toga „Časovi".

Pred podne imala bi se obavljati Služba Božja ili sv. Liturgija kao kruna svega bogoslužja.

Cijelo ovo bogosluženje obavlja se u većim samostanima, a skraćeno mole svjetovni svećenici.

2. Crkvena godina.

Crkvena se godina počinje 1. rujna.

Blagdani se po vremenu dijele na pomične i na nepomične.

a) Središte pomičnih blagdana je Uskrs. Dalnja se priprava za Uskrs započinje s nedjeljom „Mitarja i farizeja", bliža s velikim postom, a najbliža s velikim tjednom. Svečanost se Uskrsa slavi do Spasova. — (Uskrsno doba).

Petkom iza Spasova počinje se priprava za Duhove. Od Duhova se dalje broje nedjelje po Duhovima.

b) Središte nepomičnih blagdana je Božić. Dalnja se priprava za Božić započinje s božićnim postom, a bliža pet dana pred Božić. Božićno vrijeme traje samo 6 dana.

Svi veći blagdani Gospodnji i Bogorodičini imaju obično po jedan dan pripravu (predprazdenstvo), a po 8 dana poprazdenstvo.

IV. Crkvena hijerarhija u Hrvatskoj.

Hrvatska ima tri biskupa i jednog nadbiskupa, koji je metropolit. Biskupi stanuju: u Križevcima, Đakovu i Senju, a nadbiskup u Zagrebu. Uz biskupa nalazi se i kaptol, koji sačinjavaju kanonici. U Križevcima su u kaptolu četiri kanonika. Glavni najstariji se kanonik zove prepošt.

Naša eparhija imade u Zagrebu sjemenište, u kojem se uzgajaju mladići za svećenike.

Biskupija se dijeli u:
Dalmatinski vikarijat s tri župe,
Prvostolni dekanat s četiri župe.
Žumberački dekanat s osam župa.
Srijemski dekanat sa šest župa.
Rajevoselski dekanat s pet župa.
Bački dekanat s pet župa.
Svih vjernika imade u našoj eparhiji oko 40.000.

Opomena. Hvali Bogu, što si se rodio kao grkokatolik. Revno moli za svoju eparhiju, da se broj njezinih vjernika poveća!

Dodatak II.

Deset Zapovijedi Božjih.

1. Ja sam Gospodin Bog tvoj; nemaj drugih bogova uz mene.
2. Ne izusti imena Gospodina Boga svojega uzalud.
3. Spomeni se, da svetkuješ dan Gospodnji.
4. Poštuj oca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji.
5. Ne ubij.
6. Ne sagriješi bludno.
7. Ne ukradi.
8. Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svojega.
9. Ne poželi drûga bližnjega svojega.
10. Ne poželi nikakove stvari bližnjega svojega.

2. Pet Zapovijedi crkvenih.

1. Svetkuj zapovijedane blagdane.
2. Slušaj pobožno Službu Božju u nedjelju i u ostale zapovijedane blagdane.
3. Posti zapovijedane postove.
4. Svake se godine najmanje jedamput ispovijedi i o Uskrsu se pričesti.
5. Ne svadbuj svečano u zabranjeno vrijeme

3. Sedam svetih tajna (sakramenata).

1. Krst (Krštenje).
2. Miropomazanje (Potvrda).
3. Evharistija. (Presv. oltarski sakramenat.

4. Pokora
5. Jeleopomazanje (Posljednja pomast).
6. Sveti Red.
7. Ženidba.

4. Sedam glavnih grijeha i njima protivne kreposti.

1. Oholost.	1. Poniznost.
2. Skupost.	2. Darežljivost.
3. Bludnost.	3. Čistoća.
4. Zavist.	4. Ljubav bližnjega.
5. Neumjerenost u jelu i pilu.	5. Umjerenost.
6. Srditost.	6. Ustrpljivost.
7. Duhovna lijenost.	7. Revnost.

5. Devet tuđih grijeha.

1. Svjetovati na grijeh.
2. Zapovijedati grijeh.
3. Privoljivati na tuđi grijeh.
4. Nagovarati na grijeh.
5. Hvaliti tuđi grijeh,
6. Šutjeti na grijeh.
7. Ne pokarati grijeh.
8. Pomagati grijeh.
9. Braniti tuđi grijeh.

6. Četiri u nebo vapijuća grijeha.

1. Hotimično ubijstvo.
2. Sodomski grijeh.
3. Tlačenje ubogih, udovica i sirota.
4. Uskraćivanje zaslužene plaće.

7. Šest grijeha proti Duhu Svetomu.

1. Ufati se preuzetno u milosrđe Božje.
2. Očajavati o spasenju.
3. Protiviti se priznatoj istini kršćanske vjere.
4. Zaviđati bližnjemu darove Božje.
5. Odbijati tvrdokorno spasonosne opomene.
6. Tvrdoglavo ustrajati u nepokajanju.

8. Tjelesna djela milosrđa.

1. Gladna nahraniti.
2. Žedna napojiti.
3. Gola odjennti.
4. Putnika primiti (dočekati).
5. Sužnja otkupiti.
6. Bolesna pohoditi.
7. Mrtva sahraniti.

9. Duhovna djela milosrđa.

1. Grješnika pokarati.
2. Neuka poučiti.
3. Dvoumnoga dobro svjetovati.
4. Tužna utješiti.
5. Krivicu strpljivo podnositi.
6. Uvreditelju oprostiti.
7. Za žive i mrtve Boga moliti.

KREPOSTI

10. Bogoslovne.	11. Ćudoredne. (Stožerne.)
1. Vjera.	1. Razboritost.
2. Ufanje.	2. Pravičnost.
3. Ljubav.	3. Umjerenost.
	4. Duševna jakost.

12. Tri evanđeoska savjeta.

1. Dobrovoljno siromaštvo.
2. Vječna čistoća.
3. Savršena poslušnost.

13. Put do kreposti.

1. Izbjegavaj duhovno zlo ili grijeh.
2. Čini dobro, to jest: obdržavaj zapovijedi i živi kreposno.

14. Glavna dobra djela.

1. Molitva. 2. Post. 3. Milostinja.

15. Četiri posljedne stvari.

1. Smrt. 2. Sud. 3. Nebesko kraljevstvo. 4. Pakao.

(Čovječe, spomeni se često posljednjih stvari, pa ne ćeš nikada sagriješiti.

16. Čin vjere, ufanja i ljubavi.

a) Čin vjere.

Vjerujem u Te, Bože moj, da si jedan jedini božanstvom, a troji u osobama: Otac, Sin i Duh Sveti. Vjerujem, da je druga osoba, Sin Božji, krepošću Duha Svetoga čovjekom postao, rodio se i sve nas otkupio; da će doći suditi žive i mrtve: da će dobre naplatiti slavom nebeskom, a grješnike kazniti mukama paklenima. Vjerujem nadalje sve ono, što vjeruje i vjerovati uči sveta mati Crkva katolička. A sve to vjerujem zato, što si to navijestio Ti, Bože, koji si mudrost neizmjerna i istina vjekovita i zato niti možeš prevariti niti prevaren biti, jer sve znaš i vidiš. O Bože, umnoži vjeru moju!

b) Čin ufanja.

Ufam se u Te, premilosrdni Bože moj, da ćeš mi po zaslugama muke i smrti Isusa Hrista i po mojim dobrim djelima, s pomoću Tvojom učinjenima, oprostiti sve grijehe i dati slavu nebesku. A to se ufam zato, jer Ti, svemogući Bože, dati možeš, što si obećao, i u obećanju svojem stalan si i vjeran. O Bože, objači ufanje moje!

c) Čin ljubavi.

Ljubim Te, Bože moj, svim srcem i dušom svojom nada sve i više nego samoga sebe, jer si Ti sam po sebi svake ljubavi dostojan, i zbog Tebe ljubim bližnjega svoga kao samoga sebe. O Bože, užezi ognjem ljubavi svoje srce moje, ter iz ove goruće prema Tebi ljbuavi jako se kajem, što sam ikada uvrijedio Tebe, neizmjerno dobro. Mrzim na sve grijehe života svoga, i to više nego na ikoje drugo zlo. O da Te nikada nijesam uvrijedio! Tvrdo obećajem, da ću se čuvati svakoga grijeha, ter volim umrijeti, nego ikojim grijehom, a osobito smrtnim, uvrijediti Tebe, najveće dobro. A sve ću počinjene grijehe po milosti Tvojoj iskreno ispovjediti i dostojnu za njih pokoru učiniti. Smiluj mi se dakle, svemogući Isuse, i budite mi na pomoć milostiva Marija i sveti Josipe. Amin.

17. Molitva prije i poslije ispovijedi.

† Vo imja Otca i Sina i Svjatago Duha. Amin.

Molim vas, Oče duhovni, za sveti blagoslov, da mogu pravo i potpuno očitovati svoje grijehe.

Ja nevoljni grješnik ispovijedam se Bogu svemogućemu i vama, oče duhovni na mjesto Boga, da sam od svoje

posljednje ispovijedi ovako sagriješio. Zadnji puta sam se ispovjedio . . .

Sad kaži sve grijehe. Kad ti svećenik kaže: pokaj se za svoje grijehe, onda govori slijedeće pokajanje:

Za ove i sve ostale grijehe svega života svoga kajem se iz svega srca, što sam njima uvrijedio Boga, najveće i najmilije dobro. Mrzim na sve svoje grijehe i tvrdo odlučujem, da ću se popraviti, i da ću se grijeha čuvati. Molim vas, oče duhovni, naložite mi spasonosnu pokoru i odriješite me od grijeha.

Dodatak III.

Liturgija svetoga Ivana Zlatoustoga.

Svećenik svršivši proskomidiju dolazi pred oltar, pokloni se duboko, prekriži se i tiho govori:

Blagosloven Bog naš vsegda, ninje i prisno i vo vjeki vjekov, amin.

Carju nebesnij:

Slava vo višnih Bogu i na zemli mir, vo čelovječjeh blagovolenije. (2 puta).

Gospodi, ustnje moji otverzeši, i usta moja vozvjestjat hvalu Tvoju.

Zatim glasno:

A). Liturgija oglašenih.

Blagoslovenno carstvo Otca i Sina i svjatago Duha, ninje, i prisno, i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Ektenija Mirna iliti Velika.

Sveć.: Mirom Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: O svišnjem mirje i spaseniji duš uaših, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

*

Sveć.: O mirje vsego mira i blagostojaniji svjatih Božijih Cerkvej i sojedineniji vsjeh, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: O svjatjem hramje sem, i o iže s vjeroju, blagogovjenijem i strahom Božijim vhodjaščih v onj, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: O svjatjejšem, vselenstjem Arhijereji (ime) papje Rimstjem, preosvjaščenjem Arhiepiskopje našem Mitropolitje (ime), i o bogoljubivjem Episkopje našem (ime), čestnjem Presviterstvje, jože vo Hristje Dijakonstvje, o vsem pričtje i ljudeh, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: O ježe mir i slavu veliti vo deržavje našej i izbaviti nas ot vsjeh vražijih navjetov i biednih nahoždenij, blagodenstvije že podati našem carstvujuščem domu, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: O gradje sem (vesi ili obiteli sej) i o vsjacjem gradje, vesi i stranje, i o iže vjeroju živuščih v nih, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: O blagorastvoreniji vozduhov, i umnoženijj plodov zemnih, i vremenjeh mirnih, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: O plavajuščih, putešestvujuščih, nedugujuščih, truždajuščihsja, pljenennih i o spaseniji ih, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Na ovom se mjestu dodaju prošnje za razne potrebe živih i za mrtve.

Ako je Služba Božja za pokojnike:

Sveć.: O rabje Božjem (ili o rabje Božjej) (ime): i blaženjej pamjati jego, (jeja — ih) i o ježe prostitisja vsjakomu pregrješeniju jego (jeja — ih) voljnomu i nevoljnomu, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: O ježe neosuždenno predstati jemu (jej — im) strašnomu sudišču Hristovu, i včini'i dušu jego (jeja — ih) vo stranje živih, v mjestje svjetlje, idježe vsi svjatiji pravedniji upokojajutsja, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: O ježe izbavitisja nam ot vsjakija skorbi, gnjeva i nuždi, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Zastupi, spasi, pomiluj i sohrani nas Bože, Tvojeju blagodatiju.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Presvjatuju, prečistuju, preblagoslovennuju, slavnuju Vladičicu našu Bogorodicu, i prisnodjevu Mariju, so vsjemi svjatimi pomjanuvše, sami sebe, i drug druga, i ves život naš, Hristu Bogu predadim.

Kor: Tebje Gospodi.

Sveć.: Jako podobajet Tebje vsjakaja slava, čest i poklonenije, Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, ninje i prisno, i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Prvi Antifon.

Nedjeljni.

Voskliknite Gospodevi vsja zemlja, pojte že imeni jego, dadite slavu hvalje jego.

Svakidašnji.

Blago jest ispovjedatisja Gospodevi, i pjeti imeni Tvojemu Višnij.

Molitvami Bogorodici, Spase, spasi nas.

Rejete Bogu: kolj strašna djela tvoja, vo množestvje sili tvojeja solžut tebje vrazi tvoji.

Vozvješčati zautra milost tvoju, i istinu tvoju na vsjaku nošč.

Molitvami Bogorodici, Spase, spasi nas.

Vsja zemlja da poklonitsja tebje, i pojet tebje, da pojet že imeni tvojemu Višnij.

Jako prav Gospod Bog naš, i njest nepravdi v nem.

Molitvami Bogorodici, Spase, spasi nas.

Slava Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, i ninje i prisno i vo vjeki, vjekov. Amin.

Molitvami Bogorodici, Spase, spasi nas.

Izobraziteljna.

Slava Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, i ninje prisno i vo vjeki vjekov. Amin.

Blagoslovi duše moja Gospoda, i vsja vnutrenjaja moja imja svjatoje jego. Blagosloven jesi Gospodi.

Ektenija mala.

Sveć: Paki i paki mirom Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Zastupi, spasi, pomiluj i sohrani nas Bože, tvojeju blagodatiju.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Presvjatuju, prečistuju preblagoslovennuju, slavnuju Vladičicu našu Bogorodicu, i prisnodjevu Mariju so vsjemi Svjatimi pomjanuvše, sami sebe, i drug druga, i ves život naš, Hristu Bogu predadim.

Kor: Tebje Gospodi.

Sveć.: Iako tvoja deržava, i tvoje jest carstvo, i sila i slava, Otca i Sina i svjatago Duha, ninje i prisno, i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Drugi Antifon.

Nedjeljni.

Bože uščedri ni, i blagoslovi ni, prosvjeti lice tvoje na ni, i pomiluj ni.

Spasi nas Sine Božij, voskresij iz mertvih pojuščija ti: Aliluja.

Poznati na zemli put tvoj vo vsjeh jazicjeh spasenije tvoje.

Spasi nas Sine Božij: voskresij:

Da ispovjedjatsja tebje ljudije, Bože, da ispovjedjatsja tebje ljudije vsi.

Spasi nas Sine Božij: voskresij:

Svakidašnji.

Gospod vocarisja, v ljepotu oblečesja, oblečesja, Gospod v silu i prepojasasja.

Molitvami Svjatih tvojih Spase, spasi nas.

Ibo utverdi vselennuju, jaže ne podvižitsja.

Molitvami Svjatih tvojih:

Svidjenija tvoja uvjerišasja zjelo, domu tvojemu podobajet svjatinja, Gospodi, v dolgotu dnij.

Molitvami Svjatih tvojih:

Slava Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, i ninje prisno, i vo vjeki vjekov. Amin.

Jedinorodnij Sine i Slove Božij, bezsmerten sij, i izvolivij spasenija našego radi (poklon) voplotitisja ot svjatija Bogorodici i prisnodjevi Mariji, nepreložno vočelovječivijsja, raspnijsja že, Hriste Bože, smertiju smert popravij, jedin sij svjatija Trojci, sproslavljajemij Otcu, i svjatomu Duhu spasi nas.

Ektenija mala.

Sveć.: Paki i paki mirom Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Zastupi, spasi, pomiluj i sohrani nas Bože, tvojeju blagodatiju.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Presvjatuju, prečistuju, preblagoslovennuju, slavnuju Vladičicu našu Bogorodicu, i prisnodjevu Mariju so vsjemi Svjatimi pomjanuvše, sami sebe, i drug druga, i ves život naš, Hristu Bogu predadim.

Kor: Tebje Gospodi.

Sveć.: Jako blag i čelovjekoljubec Bog jesi, i tebje slavu vozsilajem, Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, ninje i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Blažena.

Vo carstviji tvojem, jegda priideši pomjani nas Gospodi.

Blaženi niščiji duhom, jako tjeh jest carstvo nebesnoje.

Blaženi plačuščiji, jako tiji utješatsja.

Blaženi krotciji, jako tiji nasljedjat zemlju.

Blaženi alčuščiji i žažduščiji pravdi, jako tiji nasitjatsja.

Blaženi milostiviji, jako tiji pomilovani budut.

Blaženi čistiji serdcem, jako tiji Boga uzrjat.

Blaženi mirotvorci, jako tiji sinove Božiji narekutsja.

Blaženi izgnani pravdi radi, jako tjeh jest carstvo nebesnoje.

Blaženi jeste, jegda ponosjat vam, i iždenut vi, i rekut vsjak zol glagol na vi lžušče mene radi.

Radujtesja i veselitesja, jako mzda vaša mnoga na nebesjeh.

Treći Antifon.

Priidite vozradujemsa Gospodevi, voskliknem Bogu, Spasitelju našemu.

U nedjelju:	U običnі dan:
Spasi nas, Sine Božij, voskresij iz mertvih pojuščija ti: Alliluja.	Spasi nas, Sine Božij, vo Svjatih diven sij pojuščija ti: Alliluja.

Predvarim lice jego vo ispovjedaniji, i vo psalmjeh voskliknjem jemu.

Spasi nas, Sine Božij:

Jako Bog velij Gospod, i car velij po vsej zemli.

Spasi nas, Sine Božij:

Bilješka: Za vrijeme trećega Antifona ili Blažena čini svećenik „Mali Vhod" s evangjeljem obilazeći oko oltara. — Stupivši na carske dveri i podignuvši u vis sv. evangjelje govori:

Sveć.: Premudrost prosti!

Kor: Priidite, poklonimsja, i pripadem ko Hristu.

Spasi nas, Sine Božij, voskresij iz mertvih (u obične dane: vo svjatih diven sij), pojuščija ti: Alliluja.

Sad se p,evaju Tropari i Kondaci.

U nedjelju se pjeva Tropar voskresni. Slava: Kondak voskresni: I ninje: Bogorodičen.

Na blagdan: Tropar blagdana; Slava: Kondak blagdana; I ninje; Bogorodičen voskresnoga glasa.

Ako u nedjelju padne blagdan Bogorodičan, to se pjeva Tropar voskresni, Tropar blagdana: Slava: Kondak voskresni; I ninje: Kondak blagdana.

Sveć.: Jako svjat jesi, Bože naš, i tebje slavu vozsilajem, Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, ninje i prisno, i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin. I pjeva „Trisvjatoje".

Svjatij Bože, svjatij krjepkij, svjatij bezsmertnij pomiluj nas. (Tri puta).

Slava Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, i ninje i prisno i vo vjeki vjekov. Amin. Svjatij bezsmertnij pomiluj nas.

Svjatij Bože, svjatij krjepkij, svjatij bezsmertnij pomiluj nas.

Svećenik polazi na gornje sjedalište iza oltara i odanle govori:

Vonmim. Mir vsjem. Premudrost, vonmim.

Kor pjeva Prokimen: u nedjelju voskresnoga glasa po redu, u blagdan Prokimen blagdana.

Sveć.: Premudrost!

Štilac čita naslov Apostola — „Djejanij svjatih Apostol čtenije", ili: „Sobornago poslanija..." ili: „Ko Rimljanom" ili drugim, „poslanija svjatago apostola Pavla čtenije".

Sveć.: Vonmim!

Štilac započinje čitati sam Apostol: Kad je Apostol pročitan, kaže svećenik:

Mir ti. Premudrost, vonmim.

Kor pjeva: Alliluja.

Svećenik kadi oltar, ikonostas i narod, a iza toga pjeva:

Premudrost, prosti, uslišim svjatago Evangelija: † Mir vsjem!

Kor: I Duhovi Tvojemu.

Sveć.: Ot (ime) svjatago evangelija čtenije.

Kor: Slava tebje, Gospodi, slava tebje.

Sveć.: Vonmim! I čita evanđelje.

Iza svršetka evanđelja kor pjeva: Slava tebje, Gospodi, slava tebje.

Ektenija suguba.

Sveć.: Rcjem vsi ot vseja duši, i ot vsego pomišlenija našego rcjem.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Gospodi vsederžitelju, Bože Otec naših, molimtisja, usliši i pomiluj.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Pomiluj nas, Bože, po velicjej milosti tvojej, molimtisja, usliši i pomiluj.

Kor: Gospodi pomiluj (3 puta).

Sveć.: Ješče molimsja o svjatjejšem, vselenstjem Arhijereji (ime) Papje rimstjem, i o preosvjaščenjem Arhiepiskopje našem Mitropolitje kir (ime) i o bogoljubivjem Episkopje našem kir (ime), i o otcjeh naših duhovnih, i vsjej vo Hristje bratiji našej.

Kor: Gospodi pomiluj. (3 puta.)

(Na ovom se mjesti dodaju prošnje za razne potrebe živih).

Sveć.: Ješče molimsja o predstojaščih ljudeh, ožidajuščih ot tebe velikija i bogatija milosti za tvorjaščih nam milostinju, i za vsja pravoslavnija hristijani!

Kor: Gospodi pomiluj. (3 puta.)

Sveć.: Jako milostiv i čelovjekoljubec Bog jesi, i tebje slavu vozsilajem, Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, ninje i prisno i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Ektenija za usopše.

Sveć.: Pomiluj nas, Bože, po velicjej milosti tvojej, molimtisja, usliši i pomiluj.

Kor: Gospodi pomiluj. (3 puta.)

Sveć.: Ješče molimsja o upokojeniji duš usopših rabov Božijih (ime): i o ježe prostitisja im vsjakomu pregrješeniju voljnomu že i nevoljnomu.

Kor: Gospodi pomiluj. (3 puta.)

Sveć.: Jako da Gospod Bog upokojit duši ih, idježe vsi svjatiji upokojevajutsja.

Kor: Gospodi pomiluj. (3 puta.)

Sveć.: Milosti Božija, carstvija nebesnago, i ostavlenija grjehov ih u Hrista bezsmertnago carja i Boga našego prosim.

Kor. Podaj Gospodi.

Sveć.: Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Svećenik tiho čita molitvu, a iza toga pjeva:

Jako ti jesi voskresenije i život i pokoj usopših rabov tvojih (ime): Hriste Bože naš, i tebje slavu vozsilajem, so beznačalnim ti Otcem, i presvjatim, i blagim, i životvorjaščim tvojim Duhom, ninje i prisno, i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Ektenija za oglašene.

Sveć.: Pomolitesja oglašenniji Gospodevi.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Vjerniji, o oglašennih pomolimsja, da Gospod pomilujet ih.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Oglasit ih slovom istini.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Otkrijet im evangelije pravdi.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Sojedinit ih svjatjej svojej, sobornjej i apostolstjej Cerkvi.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Spasi, pomiluj, zastupi i sohrani ih, Bože, tvojeju blagodatiju.

Kor: Gospodi pomiluj

Sveć.: Oglašenniji, glavi vaša Gospodevi priklonite.

Kor: Tebje Gospodi.

Svećenik tiho čita molitvu za oglašene (katekumene), a iza molitve pjeva:

Da i tiji s nami slavjat prečestnoje i velikoljepoje imja tvoje, Otca i Sina i svjatago Duha, ninje i prisno i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

B). Liturgija vjernih.

Sveć.: Jelici oglašenniji izidite, oglašenniji izidite, jelici oglašenniji izidite, da nitko ot oglašennih, jelici vjerniji, paki i paki mirom Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Svećenik čita prvu molitvu za vjerne, a iza toga pjeva:

Zastupi, spasi, pomiluj i sohrani nas, Bože, tvojeju blagodatiju.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Premudrost! Jako podobajet tebje vsjakaja slava, čest i poklonenije, Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, ninje i prisno i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Sveć.: Paki i paki mirom Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Svećenik tiho čita i drugu molitvu za vjerne, a iza toga pjeva:

Zastupi, spasi, pomiluj i sohrani nas, Bože, tvojeju blagodatiju.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Premudrosti! Jako da pod deržavoju tvojeju vsegda hranimi, tebje slavu vozsilajem, Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, ninje i prisno, i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Svećenik tiho čita molitvu raskrilivši ruke, a iza toga okadi oltar, ikonostas i narod, dok kor pjeva:

Iže Heruvimi tajno obrazujušče, i životvorjaščej Trojcje trisvjatuju pjesn prinosjašče, vsjakuju ninje žitejskuju otveržim pečal.

Vhod s časnim Darovima.

(Veliki Vhod.)

Sveć.: Svjatjejšago, vselenskago Arhijereja (ime) Papu Rimskago, preosvjaščennago Arhiepiskopa našego Mitropolita kir (ime) i bogoljubivago Episkopa našego kir (ime) i ves svjaščeničeskij, dijakonskij i inočeskij čin, blagorodnih i prisnopominajemih ktitorej i blagodjetelej svjatago hrama sego, i vsjeh vas pravoslavnih hristijan, da pomjanet Gospod Bog vo carstviji svojem, vsegda ninje i prisno i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin. Jako carja vseh podjemljušče, Angelskimi nevidimo dorinosima činmi. Alliluja.

Ektenija prozbena.

Sveć.: Ispolnim molitvu našu Gospodevi.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: O predloženmih, čestnjeh darjeh Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: O svjatjem hramje sem, i iže s vjeroju, blagogovjenijem i strahom Božijim vhodjaščih v onj, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: O ježe izbavitisja nam ot vsjakija skorbi, gnjeva i nuždi, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Svećenik tiho čita molitvu a iza toga glasno:

Zastupi, spasi, pomiluj i sohrani nas, Bože, tvojeju blagodatiju.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Dne vsego soveršenna, svjata, mirna i bezgrješna, u Gospoda prosim.

Kor: Podaj Gospodi.

Sveć.: Angela mira, vjerna nastavnika, hranitelja dušam i tjelom našim, u Gospoda prosim.

Kor: Podaj Gospodi.

Sveć.: Proščenija i ostavlenija grjehov i pregrješenij naših, u Gospoda prosim.

Kor: Podaj Gospodi.

Sveć.: Dobrih i poleznih dušam našim i mira mirovi, u Gospoda prosim.

Kor: Podaj Gospodi.

Sveć.: Pročeje vremja života našego v mirje i pokajaniji skončati, u Gospoda prosim.

Kor: Podaj Gospodi.

Sveć.: Hristijanskija končini života našego, bezboljeznenni, nepostidni, mirni i dobrago otvjeta na strašnjem sudišči Hristovi, prosim.

Kor: Podaj Gospodi.

Sveć.: Presvjatuju, prečistuju, preblagoslovennuju, slavnuju Vladičicu našu Bogogorodicu, i prisnodjevu Mariju so vsjemi Svjatimi pomjanuvše, sami sebe, i drug druga, i ves život naš Hristu Bogu predadim.

Kor: Tebje Gospodi.

Sveć.: Ščedrotami i čelovjakoljubijem jedinorodnago Sina tvojego, s nimže blagosloven jesi, s presvjatim, i blagim i životvorjaščim tvojim Duhom, ninje i prisno i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Sveć.: Mir † vsjem.

Kor: I Duhovi tvojemu.

Sveć.: Vozljubim drug druga, da jedinomišlijem ispovjemi.

Kor: Otca i Sina i svjatago Duha, Trojicu jedinosuščnuju i nerazdjelnuju.

Sveć.: Dveri, dveri, premudrostiju vonmim.

Štilac čita: Vjeruju vo jedinago Boga. (vidi str. 6).

Kanon sv. Liturgije.

Sveć.: Stanjem dobrje, stanjem so strahom, vonmim, svjatoje voznošenije vo mirje prinositi.

Kor: Milost mira, žertvu hvalenija.

Sveć.: Blagodat Gospoda našego Isusa Hrista i ljubi Boga i Otca, i pričastije svjatago Duha budi † so vsjemi vami.

Kor: I so Duhom tvojim.

Sveć.: Gorje imjeim serdca.

Kor: Imami ko Gospodu.

Sveć.: Blagodarim Gospoda.

Kor: Dostojno i pravedno jest, poklanjatisja Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, Trojcje svjatjej, jedinosuščnjej, i nerazdjelnjej.

Svećenik tiho moli raskrilivši ruke. Svršivši molitvu pjeva;

Pobjednuju pjesn pojušče, vopijušče, vzivajušče i glagoljušče:

Podvornik zvoni tri puta, a kor pjeva:

Svjat, Svjat, Svjat, Gospod Savaot, ispoln nebo i zemlja slavi tvojeja, osanna vo višnih. Blagosloven grjadij vo imja Gospodne, osanna vo višnih.

Svećenik tiho moli, a kad rukom blagosilja kruh, podvornik zvoni

Sveć.: Priimite, jadite, SIJE JEST TIJELO MOJE, ježe za vi lomimoje vo ostavlenije grjehov.

Kor: Amin.

Podvornik zvoni jedamput.

Sveć.: Pijte ot neja vsi, SIJA JEST KROV MOJA novago zavjeta, jaže za vi i za mnogi izlivajemaja vo ostavlenije grjehov.

Kor: Amin.

Podvornik zvoni jedamput.

Sveć.: Tvoja ot tvojih, tebje prinosim o vsjeh i za vsja.

Kor: Tebe pojem, tebe blagoslovim, tebje blagodarim Gospodi, molimtisja Bože naš.

Podvornik zvoni tri puta.

Iza svršene molitve kadeći presv. Tijelo i Krv Gospodnju svećenik pjeva:

Izrjadnje o presvjatej, prečistjej, preblagoslovennjej, slavnjej Vladičicje našej Bogorodicje, i prisnodjevje Mariji.

Kor: Dostojno jest jako voistinnu blažiti tja Bogorodicu, prisno blažennuju i preneporočnuju, i Mater Boga našego. Čestnjejšuju Heruvim, i slavnjejšuju bez sravnenija Serafim, bez istljenija Boga Slova roždšuju, suščuju Bogorodicu, tja veličajem.

Bilješka: Na blagdan se mjesto „Dostojno" pjeva Irmos devete pjesme kanona na Jutrenji s pripjevom.

Sveć.: Vo pervih pomjani Gospodi svjatjejšago vselenskago Arhijereja (ime) Papu Rimskago, preosvjaščennago Arhiepiskopa našego Mitropolita kir (ime), bogoljubivago Episkopa našego kir (ime), ihže daruj svjatim tvojim Cerkvam, vo mirje, cjelih, čestnih, zdravih, dolgodenstvujuščih, i pravopravjaščih slovo tvojeja istini.

Kor: I vsjeh i vsja.

Sveć.: I dažd nam jedinjemi usti, i jedinjem serdcem slaviti i vospjevati prečestnoje i velikoljepoje imja tvoje, Otca i Sina i svjatago Duha, ninje i prisno i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Sveć.: I da budut milosti velikago Boga, i Spasa našego Isusa Hrista, so vsjemi vami.

Kor: I so Duhom tvojim.

Ektenija prozbena. Priprava na sv. pričest.

Sveć.: Vsja svjatija pomjanuvše, paki i paki mirom Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: O prinesennih i osvjaščennih čestnjeh darjeh, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Jako da čelovjekoljubec Bog naš, prijem ja vo svjatij i prenebesnij i mislennij svoj žertvennik, vo vonju

blagouhanija duhovnago, vozniposlet nam boženstvennuju blagodat i dar svjatago Duha, pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: O izbavitisja nam ot vsjakija skorbi, gnjeva i nuždi, Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Svećenik tiho čita molitvu, a iza toga pjeva:

Zastupi, spasi, pomiluj i sohrani nas Bože, tvojeju blagodatiju.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Dne vsego soveršenna, svjata, mirna i bezgrješna, u Gospoda prosim.

Kor: Podaj Gospodi.

Sveć.: Angela mira, vjerna nastavnika, hranitelja dušam i tielom našim, u Gospoda prosim.

Kor: Podaj Gospodi.

Sveć.: Proščenija i ostavlenija grjehov i pregrješeni naših, u Gospoda prosim.

Kor: Podaj Gospodi.

Sveć.: Dobrih i poleznih dušam našim i mira mirovi u Gospoda prosim.

Kor: Podaj Gospodi.

Sveć.: Pročeje vremja života našego v mirje i pokajaniji skončati u Gospoda prosim.

Kor: Podaj Gospodi.

Sveć.: Hristijanskija končini života našego, bezboljezneni, nepostidni, mirni i dobrago otvjeta na strašnjem sudišči Hristovje prosim.

Kor: Podaj Gospodi.

*

Sveć.: Sojedinenije vjeri, i pričastije svjatago Duha isprosivše, sami sebe, i drug druga, i ves život naš Hristu Bogu predadim.

Kor: Tebje Gospodi.

Sveć.: I spo lobi nas Vladiko so derznovenijem neosuždenno smjeti prizivati tebe nebesnaga Boga Otca, i glagolati.

Kor: Otče naš: (vidi str. 5).

Sveć.: Jako tvoje jest carstvo, i sila i slava, Otca i Sina, i svjatago Duha, ninje i prisno, i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Sveć: Mir † vsjem.

Kor: I duhovi tvojemu.

Sveć.: Glavi vaša Gospodevi priklonite.

Kor: Tebje Gospodi.

Svećenik tiho moli. U to vrijeme uzme podvornik u lijevu ruku tanjurčić s ručnikom, a u desnu posudicu (amp lku) s vodom i izlijeva na prste svećenika, dokle ovaj govori:

Blagodatiju, i ščedrotami i čelovjekoljubijem jedinorodnago Sina tvojego, s nimže blagoslovenjesi, s presvjatim i blagim, i životvorjaščim tvojim Duhom, ninje i prisno, i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Sveć.: Vonmin! Svjataja svjatim.

Podvornik zvoni tri puta, a kor pjeva:

Jedin svjat, jedin Gospod, Isus Hristos vo slavu Boga Otca. Amin.

Sad se pjeva „Pričasten": U nedjelju voskresnog glasa „Hvalite", a na blagdan blagdana. (Sv. pričest.)

Sveć.: So strahom Božijim i so vjeroju pristupite.

Podvornik zvoni tri puta, a kor pjeva:

Blagosloven grjadij vo imja Gospodne, Bog Gospod i javisja nam.

Ako vjernici pristupaju k sv. pričesti, moli svećenik molitvu: „Vjeruju Gospodi i ispov.edu:ju:" (vidi molitv. str. 172), a iza toga ih redom pričešćuje. Iza sv. pričesti pjeva svećenik:

Spaši Bože ljudi tvoja † i blagoslovi dostojanije tvoje.

Podvornik zvoni tri puta, a kor pjeva.

Vidjehom svjet istinnij, i prijahom Duha nebesnago, obrjetohom vjeru istinnuju, nerazdjelnjej Trojicje poklanjajemsja, ta bo nas spasla jest.

Svećenik tiho kaže: Blagosloven Bog naš: a okrenuvši se narodu glasno:

Vsegda, ninje, i prisno, i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Podvornik zvoni tri puta, a iza toga ulijeva u kalež ponajprije vino, a poslije vino i vodu na prste svećenika. Kor pjeva:

Da ispolnjatsja usta našja hvalenija tvojego Gospodi, jako da pojem slavu tvoju, jako spodobil jesi nas pričastitisja svjatim tvojim božensťvenim bezsmertnim i životvorjaščim Tajnam, sobljudi nas vo tvojej svjat'ni vsja dni poučatisja pravdje tvojej. Alliluja.

(Zahvala na sv. pričesti.)

Prosti prijemše božestvennija, prečistija bezsmertnija, prenebesnija i životvorjaščija, štrašnija Hristovi Tajni, dostojno blagodarim Gospoda.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Zastupi, spasi, pomiluj i sohrani nas Bože, tvojeju blagodatiju.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Dne vsego soveršenna, svjata, mirna, i bezgrješna isprosivše, sami sebe i drug druga, i ves život naš Hristu Bogu predadim.

Kor: Tebje Gospodi.

Sveć.: Jako ti jesi osvjaščenije naše, i tebje slavu vozsilajem, Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, ninje i prisno, i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Sveć.: So mirom izidjem.

Kor: O imeni Gospodni.

Sveć.: Gospodu pomolimsja.

Kor: Gospodi pomiluj.

Sveć.: Blagoslovljajaj blagoslovjaščija tja Gospodi, i osvjaščajaj na tja upovajuščija, spasi ljudi tvoja i blago; slovi dostojanije tvoje, ispolnenije Cerkve tvojeja sohrani- osvjati ljubljaščija blagoljepije domu tvojego; ti tjeh vosproslavi bežestvennoju siloju tvojeju, i nę ostavi nas upovajuščih na tja; mir mirovi tvojemu daruj, Cerkvam tvojim, jerejem, deržavi našoj, voinstvu jeja, i vsjem ljudem tvojim; jako vsjako dajanije blago, i vsjak dar soveršen sviše jest, shodjaj ot tebe Otca svjetov, i tebje slavu i blagodarenije i poklonenije vožsilajem, Otcu i Sinu i svjatomu Duhu, ninje i prisno, i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin. — Budi imja Gospodne blagoslovenno ot ninje i do vjeka. (3 puta).

Svećenik okrenuvši se prema narodu blagosilja s Carskih dveri govoreći:

Blagoslovenije Gospodne † na vas, togo blagodatiju i čelovjekoljubijem, vsegda, ninje i prisno, i vo vjeki vjekov.

Kor: Amin.

Sveć.: Premudrost.

Kor: Čestnjejšuju Heruvim i slavnjejšuju bez sravnenija Serafim, bez istljenija Boga Slova roždšuju, sušćuju Bogorodicu, tja veličajem.

Sveć.: Slava tebje, Hriste Bože, upovanije naše, slava tebje.

Kor: Slava Otcu i Sinu i svjatomu Duhu i ninje i prisno i vo vjeki vjekov. Amin. Gospodi pomiluj. Gospodi pomiluj. Gospodi pomiluj. Blagoslovi.

Sveć.: (U nedjelju:) Voskresij iz mertvih, Hristos istinnij:

(U obične dane:) Hristos istinnij Bog naš, molitvami prečistija svojeja Matere, svjatih slavnih, i vsehvalnih Apostol, i iže vo svjatih otca našego Joanna Zlatoustago, Arhiepiskopa Konstantinja grada, prepodobnih i bogonosnih otec naših i vsjeh svjatih pomilujet i spaset nas jako blag i čelovjekoljubec.

Kor: Amin.

Ako je liturgija za usopše, svećenik dodaje:

Vo blaženom uspeniji vječni pokoj podažd, Gospodi, usopšim rabom tvojim (rabu tvojemu ili rabje tvojej) i sotvori im (jemu — jej) vječnuju pamjat.

Kor: Vječnaja pamjat. (3 puta).

БОЖЕСТВЕННАѦ ЛЇТУРГЇѦ

с҃тагѡ Ї҆ѡа́нна Златоꙋ́стагѡ.

Svećenik svršivši proskomidiju dolazi pred oltar, pokloni se duboko, prekriži se i tiho govori:

Благослове́нъ Бо́гъ на́шъ всегда̀, ны́нѣ и҆ при́снѡ и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ, а҆ми́нь.

Царю̀ небе́сный:

Сла́ва въ вы́шнихъ Бо́гꙋ и҆ на землѝ ми́ръ въ человѣ́цѣхъ благоволе́нїе. в҃.

Го́споди, ᲂу҆стнѣ̀ мои̑ ѿве́рзеши и҆ ᲂу҆стà моѧ̀ возвѣстѧ́тъ хвалꙋ̀ твою̀.

Zatim glasno:

Благослове́нно ца́рство Ѻ҆тца̀ и҆ Сы́на и҆ свѧта́гѡ Дꙋ́ха, ны́нѣ и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: А҆ми́нь.

Е҆кте́нїа ми́рна и҆лѝ вели́каѧ.

Ми́ромъ Г҃дꙋ помоли́мсѧ.

Kor pjeva iza svake prošnje:

Го́споди поми́лꙋй.

О свы́шнѣмъ ми́рѣ и҆ спасе́нїи дꙋ́шъ на́шихъ, Го́сподꙋ помоли́мсѧ.

Ѻ҆ ми́рѣ всегѡ̀ мі́ра и҆ благостоѧ́нїи свѧты́хъ Бо́жїихъ Церкве́й, и҆ соедине́нїи всѣ́хъ, Го́сподꙋ помоли́мсѧ.

О свѧтѣ́мъ хра́мѣ се́мъ, и҆ ѡ҆ и҆̀же съ вѣ́рою, благоговѣ́нїемъ и҆ стра́хомъ Бо́жїимъ входѧ́щихъ въ ѻ҆́нь, Г҃дꙋ помоли́мсѧ.

О с҃тѣ́йшемъ вселе́нстѣмъ А҆рхїере́и (и҆́мкъ) па́пѣ Ри́мстѣмъ, преосвѣще́ннѣмъ А҆рхїепі́скопѣ на́шемъ Митрополі́тѣ Кѵ́ръ (и҆́мкъ), и҆ ѡ҆ боголюби́вѣмъ Е҆пі́скопѣ на́шемъ Кѵ́ръ (и҆́мкъ), честнѣ́мъ Пресвѵ́терствѣ, е҆́же въ Х҃рт҃ѣ Дїа́констѣ̀, ѡ҆ все́мъ при́чтѣ и҆ лю́дехъ, Го́сподꙋ помоли́мсѧ.

Ѻ҆ гра́дѣ се́мъ (ве́си) и҆ ѡ҆ всѧ́цѣмъ гра́дѣ, ве́си и҆ странѣ̀, и҆ ѡ҆ и҆̀же вѣ́рою живꙋ́щихъ въ ни́хъ, Го́сподꙋ помоли́мсѧ.

Ѻ҆ благорастворе́нїи воздꙋ́хѡвъ и҆ ѡ҆ ᲂу҆множе́нїи плодѡ́въ земны́хъ, и҆ вре́менѣхъ ми́рныхъ, Го́сподꙋ помоли́мсѧ.

Ѻ҆ пла́вающихъ, пꙋтеше́ствꙋющихъ, недꙋ́гꙋющихъ, трꙋжда́ющихсѧ, плѣне́нныхъ и҆ ѡ҆ спасе́нїи и҆́хъ, Го́сподꙋ помоли́мсѧ.

Na ovom se mjestu dodaju prošnje za razne potrebe živih.

Ako je za pokojnike:

Ѻ҆ ра́бѣхъ Бо́жїихъ (НН.): и҆ блаже́ннѣй па́мѧти и҆́хъ и҆ ѡ҆ е҆́же прости́тисѧ всѧ́комꙋ прегрѣше́нїю и҆́хъ во́льномꙋ и҆ нево́льномꙋ, Го́сподꙋ помоли́мсѧ.

О е҆́же неосꙋжде́ннѡ предста́ти и҆́мъ стра́шномꙋ сꙋди́щꙋ Хрїсто́вꙋ, и҆ вчини́ти дꙋ́шы и҆́хъ въ странѣ̀ живы́хъ, въ мѣ́стѣ свѣ́тлѣ, и҆дѣ́же всѝ свѧті́и пра́веднїи ᲂу҆покоѧ́ютсѧ, Го́сподꙋ помоли́мсѧ.

Ѻ҆ е҆́же и҆зба́витисѧ на́мъ ѿ всѧ́кїѧ ско́рби, гнѣ́ва и҆ нꙋ́жды, Г҃дꙋ помоли́мсѧ.

Застꙋпѝ, спасѝ, поми́лꙋй и҆ сохранѝ на́съ Бо́же, твое́ю благода́тїю.

Пресвѧтꙋ́ю, пречи́стꙋю, преблагослове́ннꙋю, сла́внꙋю Влады́чицꙋ на́шꙋ Богоро́дицꙋ, и҆ приснодѣ́вꙋ Мари́ю, со всѣ́ми Свѧты́ми помѧнꙋ́вше, са́ми себѐ, и҆ дрꙋ́гъ дрꙋ́га, и҆ ве́сь живо́тъ на́шъ, Хрїстꙋ̀ Бо́гꙋ предади́мъ.

Kor: Тебѣ̀ Го́споди.

Ꙗ҆́кѡ подоба́етъ тебѣ̀ всѧ́каѧ сла́ва, че́сть, и҆ поклоне́нїе, Ѻ҆тцꙋ̀ и҆ Сы́нꙋ и҆ свѧто́мꙋ Ду́хꙋ, ны́нѣ и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: А҆ми́нь. I pjeva:

А҆нтїфѡ́нъ а҃.

Nedjeljni:	Svagdašnji:
Воскли́кнѣте Го́сподеви всѧ̀ землѧ̀, по́йте же и҆́мени є҆гѡ̀, дади́те сла́вꙋ хвалѣ̀ є҆гѡ̀.	Бла́го є҆́сть и҆сповѣ́датисѧ Го́сподеви и҆ пѣ́ти и҆́мени твоемꙋ̀, Вы́шнїй.

Моли́твами Богоро́дицы, Спа́се, спасѝ на́съ.

Рцѣ́те Бг҃ꙋ: ко́ль стра̑шна дѣла̀ твоѧ̑, во мно́жествѣ си́лы твоеѧ̀ сол́жꙋтъ тебѣ̀ врази̇̀ твоѝ.	Возвѣща́ти заꙋ́тра ми́лость твою̀, и҆ и҆́стинꙋ твою̀ на всѧ́кꙋ но́щь.

Моли́твами Богоро́дицы, Спа́се, спасѝ на́съ.

Всѧ̀ землѧ̀ да поклони́тсѧ тебѣ̀, и҆ пое́тъ тебѣ̀, да пое́тъ же и҆́мени твоемꙋ̀, Вы́шнїй.	Ꙗ҆́кѡ пра́въ Госпо́дь Бг҃ъ на́шъ, и҆ нѣ́сть непра́вды въ не́мъ.

Моли́твами Богоро́дицы, Спа́се, спасѝ на́съ.

Сла́ва Ѻ҆тцꙋ̀ и҆ Сы́нꙋ и҆ свѧто́мꙋ Ду́хꙋ, и҆ ны́нѣ и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ, а҆ми́нь.

Моли́твами Богоро́дицы, Спа́се, спасѝ на́съ.

Izobraziteljna.

Сла́ва Ѻ҆тцꙋ̀ и҆ Сы́нꙋ и҆ свѧто́мꙋ Ду́хꙋ, и҆ ны́нѣ и҆ при́снѡ и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ, а҆ми́нь.

Благословѝ дꙋшѐ моѧ̀ Го́спода, и҆ всѧ̀ внꙋ̑треннѧѧ моѧ̀ и҆́мѧ свѧто́е є҆гѡ̀. Благослове́нъ є҆сѝ Гдⷭ҇и.

Є҆кте́нїа ма́лаѧ.

Па́ки и҆ па́ки ми́ромъ Го́сподꙋ помо́лимсѧ.

Kor: Го́споди поми́лꙋй.

Застꙋпѝ, спасѝ, поми́лꙋй и҆ сохранѝ на́съ, Бо́же, твое́ю благода̀тїю.

Kor: Го́споди поми́лꙋй.

Пресвѧтꙋ́ю, пречи́стꙋю, преблагослове́ннꙋю, сла́внꙋю Влады́чицꙋ на́шꙋ Богоро́дицꙋ, и҆ приснодѣ́вꙋ Мари́ю, со всѣ́ми Свѧты́ми помѧнꙋ́вше, са́ми себѐ, и҆ дрꙋ́гъ дрꙋ́га, и҆ ве́сь живо́тъ на́шъ Хрїстꙋ̀ Бо́гꙋ предади́мъ.

Kor: Тебѣ̀ Го́споди.

Ꙗ҆́кѡ твоѧ̀ держа́ва, и҆ твоѐ є҆́сть ца́рство, и҆ си́ла и҆ сла́ва, Ѻ҆тца̀ и҆ Сы́на и҆ свѧта́гѡ Ду́ха, ны́нѣ и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: А҆ми́нь.

А҆нтїфѡ́нъ в҃.

Nedjeljni:	Svagdašnji:
Бо́же, ѹ҆щедри ны̀, и҆ бл҃гословѝ ны̀, просвѣтѝ лицѐ твоѐ на ны̀, и҆ поми́лꙋй ны̀.	Госпо́дь воцари́сѧ, въ лѣ́потꙋ ѡ҆блече́сѧ, ѡ҆блече́сѧ Гдⷭ҇ь въ си́лꙋ и҆ препоѧ́сасѧ.
Спасѝ на́съ Сы́не Бо́жїй: воскре́сый и҆з̾ ме́ртвыхъ пою́щїѧ тѝ: а҆ллилꙋ́їа.	Моли́твами Свѧты́хъ твои́хъ, Спа́се, спасѝ на́съ.

Позна́ти на земли̑ пꙋ́ть тво́й, во всѣ́хъ ꙗ҆зы́цѣхъ спасе́нїе твое̑.

Спаси̑ на́съ Сы́не Бо́жїй:

Да ꙋ҆спове́дѧтсѧ тебѣ̀ лю́дїе, Бо́же, да ꙋ҆спове́дѧтсѧ тебѣ̀ лю́дїе вси̑.

Спаси̑ на́съ Сы́не Бо́жїй:

Ꙗ҆́ко ꙋ҆тверди̑ вселе́ннꙋю, ꙗ҆́же не подви́житсѧ.

Моли́твами Ст҃ы́хъ твои́хъ, спа́се, спаси̑ на́съ.

Свидѣ̑нїѧ твоѧ̀ ꙋ҆вѣ́ришасѧ ѕѣлѡ̀, до́мꙋ твоемꙋ̀ подоба́етъ свѧты́нѧ, Гд҃и, въ долго́тꙋ дні́й.

Моли́твами Ст҃ы́хъ твои́хъ:

Сла́ва Ѻ҆тцꙋ̀ и҆ Сы́нꙋ и҆ свѧто́мꙋ Дꙋ́хꙋ, и҆ ны́нѣ, и҆ при́снѡ и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ, а҆ми́нь.

Ѥ҆диноро́дный Сы́не и҆ Сло́ве Бо́жїй, безсме́ртенъ сы́й, и҆ и҆зво́ливый спасе́нїѧ на́шегѡ ра́ди воплоти́тисѧ (poklon) ѿ свѧты́ѧ Богоро́дицы и҆ приснодѣ́вы Марі́и, непрело́жнѡ вочеловѣ́чивыйсѧ, распны́йсѧ же, Хрїсте Бо́же, сме́ртїю сме́рть попра́вый, ѥ҆ди́нъ сы́й свѧты́ѧ Тро́йцы, спрославлѧ́емый Ѻ҆тцꙋ̀, и҆ свѧто́мꙋ Дꙋ́хꙋ, спаси̑ на́съ.

Ѥ҆кте́нїа ма́лаѧ.

Па́ки и҆ па́ки ми́ромъ Го́сподꙋ помоли́мсѧ.

Kor: Го́споди поми́лꙋй.

Застꙋпи̑, спаси̑, поми́лꙋй и҆ сохрани̑ на́съ, Бо́же, твоє́ю благода́тїю.

Пресвѧ́тꙋю, пречи́стꙋю, преблагослове́ннꙋю, сла́внꙋю Влады́чицꙋ на́шꙋ Богоро́дицꙋ, и҆ приснодѣ́вꙋ Марі́ю съ всѣ́ми Свѧты́ми помѧнꙋ́вше, са́ми себѐ и҆ дрꙋ́гъ дрꙋ́га, и҆ ве́сь живо́тъ на́шъ Хрїстꙋ Бо́гꙋ предади́мъ.

Kor: Тебѣ̀ Го́споди.

Ꙗ҆́ко бла́гъ и҆ человѣколю́бецъ Бо́гъ ѥ҆си̑ и҆ тебѣ̀ сла́вꙋ возсыла́емъ Ѻ҆тцꙋ̀ и҆ Сы́нꙋ и҆ свѧто́мꙋ Дꙋ́хꙋ ны́нѣ и при́снѡ и҆ въ вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: А҆ми́нь.

Бла же́ н на.

Въ ца́рствїи твое́мъ, ѥ҆гда̀ прїи́деши, помѧни̑ на́съ Го́споди.

Блаже́ни ни́щїи дꙋ́хомъ, ꙗ҆́кѡ тѣ́хъ ѥ҆́сть ца́рство небе́сное.

Блаже́ни пла́чꙋщїи, ꙗ҆́кѡ ті́и ꙋ҆тѣ́шатсѧ.

Блаже́ни кро́тцїи, ꙗ҆́кѡ ті́и наслѣ́дѧтъ зе́млю.

Блаже́ни а҆́лчꙋщїи и҆ жа́ждꙋщїи пра́вды, ꙗ҆́кѡ ті́и насы́тѧтсѧ.

Блаже́ни ми́лостивїи, ꙗ҆́кѡ ті́и поми́лѡвани бꙋ́дꙋтъ.

Блаже́ни чи́стїи се́рдцемъ, ꙗ҆́кѡ ті́и Бо́га ꙋ҆́зрѧтъ.

Блаже́ни миротво́рцы, ꙗ҆́кѡ ті́и сы́нове Бо́жїи нарекꙋ́тсѧ.

Блаже́ни и҆згна́ни пра́вды ра́ди, ꙗ҆́кѡ тѣ́хъ ѥ҆́сть ца́рство небе́сное.

Блаже́ни ѥ҆стѐ, ѥ҆гда̀ поно́сѧтъ ва́мъ, и҆ и҆жденꙋ́тъ вы̀, и҆ рекꙋ́тъ вса́къ ѕо́лъ глаго́лъ на вы̀ лжꙋ́ще, менѐ ра́ди.

Ра́дꙋйтесѧ и҆ весели́тесѧ, ꙗ҆́кѡ мзда̀ ва́ша мно́га на небесѣ́хъ.

А҆нтїфѡ́нъ г҃.

Прїиди́те возра́дꙋемсѧ Го́сподеви, воскли́кнѣмъ Бо́гꙋ, Спаси́телю на́шемꙋ.

U nedjelju: Спаси̑ на́съ Сы́не Бо́жїй, воскресы́й и҆зъ ме́ртвыхъ пою́щїѧ ти̑: а҆ллилꙋ́їа.

U običan dan: **Спаси́ на́съ Сы́не Бо́жїй, во Свѧты́хъ ди́венъ сы́й, пою́щїѧ ти̑: а҆ллилꙋ́їа.**

Предвари́мъ лицѐ е҆гѡ̀ въ и҆сповѣ́данїи, и҆ въ ѱа́лмѣхъ воскли́кнѣмъ е҆мꙋ̀.

Спаси́ на́съ Сы́не Бо́жїй:

Ꙗ҆́кѡ Бо́гъ ве́лїй Госпо́дь, и҆ ца́рь ве́лїй по всей земли̇.

Спаси́ на́съ Сы́не Бо́жїй:

Bilješka: Za vrijeme trećega Antifona ili Blažena čini svećenik „Mali Vhod“ s evangjeljem obilazeći oko oltara. — Stupivši na Carske dveri i podignuvši u vis sv. evangjelje govori:

Премꙋ́дрость про́сти!

Kor: **Прїиди́те поклони́мсѧ, и҆ припаде́мъ ко Хрїстꙋ̀.**

Спаси́ на́съ, Сы́не Бо́жїй, воскресы́й и҆зъ ме́ртвыхъ (ili **въ Свѧты́хъ ди́венъ сы́й**), **пою́щїѧ ти̑: а҆ллилꙋ́їа.**

Sad se pjevaju Tropari i Kondaci.

U Nedjelju se pjeva Tropar voskresni; Slava: Kondak voskresni; I ninje: Bogorodičen.

Na blagdan: Tropar blagdana: Slava: Kondak blagdana; I ninje: Bogorodičen voskresnoga glasa.

Ako u nedjelju padne blagdan Bogorodičin, to se pjeva Tropar voskresni i Tropar blagdana; Slava: Kondak voskresni; I ninje: Kondak blagdana.

Sveć: **Ꙗ҆́кѡ свѧ́тъ є҆сѝ Бо́же на́шъ, и҆ тебѣ̀ сла́вꙋ возсыла́емъ, Ѻ҆тцꙋ̀ и҆ Сы́нꙋ и҆ свѧто́мꙋ Дꙋ́хꙋ, ны́нѣ и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.**

Kor: **А҆ми́нь.** I pjeva „Trisvjatoje“.

Свѧты́й Бо́же, свѧты́й крѣ́пкїй, свѧты́й безсме́ртный, поми́лꙋй на́съ. (3 puta).

Сла́ва Ѻ҆тцꙋ̀ и҆ Сы́нꙋ и҆ свѧто́мꙋ Дꙋ́хꙋ, и ны́нѣ и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ, а҆ми́нь. Свѧты́й безсме́ртный, поми́лꙋй на́съ.

Свѧты́й Бо́же, свѧты́й крѣ́пкїй, свѧты́й безсме́ртный, поми́лꙋй на́съ.

Svećenik polazi na gornje sjedalište iza oltara i odanle govori:

Sveć: **Вонмі́мъ. Ми́ръ † всѣ́мъ. Премꙋ́дростъ, вонмі́мъ!**

Kor pjeva Prokimen: u nedjelju voskresnoga glasa po redu; u blagdan Prokimen blagdana.

Sveć: **Премꙋ́дрость!**

Štilac čita naslov Apostola: — „Djejanij svjatih apostol čtenije“, ili „Ko Rimljanom“ ili drugim, „poslanija svjatago apostola Pavla čtenije“.

Sveć: **Вонмі́мъ.**

Štilac započinje čitati sam Apostol. — Kad je Apostol pročitan, kaže svećenik:

Ми́ръ ти̑. Премꙋ́дрость вонмі́мъ!

Kor pjeva: **А҆ллилꙋ́їа.**

Svećenik okadi oltar, ikonostas i narod, a iza toga pjeva:

Премꙋ́дрость, про́сти, ᲂу҆слы́шимъ ст҃а́гѡ Є҆ѵа́нгелїа. † Ми́ръ всѣ́мъ.

Kor: **И҆ дꙋ́хови твое́мꙋ.**

Sveć: **Ѿ (NN.) свѧта́гѡ Є҆ѵа́нгелїа чте́нїе.**

Kor: **Сла́ва тебѣ̀ Го́споди, сла́ва тебѣ̀.**

Sveć: **Вонмі́мъ!** I čita Evangjelje!

Iza svršetka Evangjelja kor pjeva:

Сла́ва тебѣ̀ Го́споди, сла́ва тебѣ̀.

Є҆кте́нїа сꙋгꙋ́ба.

Рцы́мъ вси̑ ѿ всеѧ̀ дꙋши̑, и҆ ѿ всегѡ̀ помышле́нїѧ на́шегѡ рцы́мъ.

Kor: **Го́споди поми́лꙋй.**

Го́споди вседержи́телю, Бо́же ѻ҆те́цъ на́шихъ, мо́лимтися, ѹ҆слы́ши и҆ поми́лѹй.

Kor: Го́споди поми́лѹй.

Поми́лѹй на́съ Бо́же, по вели́цѣй ми́лости твое́й, мо́лимтися, ѹ҆слы́ши и҆ поми́лѹй.

Kor: Го́споди поми́лѹй г҃.

Є҆щѐ мо́лимсѧ ѻ҆ свѧтѣ́йшемъ, вселе́нстѣмъ А҆рхїере́и (NN.) Па́пѣ ри́мстѣмъ, ѻ҆ преѡсвѧще́ннѣемъ А҆рхїепі́скопѣ Митрополі́тѣ Кѵ́ръ (NN.), и҆ ѻ҆ боголюби́вѣмъ Є҆пі́скопѣ на́шемъ Кѵ́ръ (NN.), и҆ ѻ҆ ѻ҆тцѣ́хъ на́шихъ дѹхо́вныхъ, и҆ ѻ҆ все́й въ Хрїстѣ̀ бра́тїи на́шей.

Kor: Го́споди поми́лѹй г҃.

(Tu se umeću druge ektenije za razne potrebe)

Є҆щѐ мо́лимсѧ ѻ҆ предстоѧ́щихъ лю́дехъ, ѻ҆жида́ющихъ ѿ тебѐ вели́кїѧ и҆ бога́тыѧ ми́лости, за творѧ́щихъ на́мъ ми́лостиню, и҆ за всѧ̀ правосла́вныѧ хрїстїа́ны.

Kor: Го́споди поми́лѹй г҃.

Ꙗ҆́ко ми́лостивъ и҆ человѣколю́бецъ Бо́гъ є҆сѝ, и҆ тебѣ̀ сла́вѹ возсыла́емъ, Ѻ҆тцѹ̀ и҆ Сы́нѹ и҆ свѧто́мѹ Дѹ́хѹ, ны́нѣ и҆ при́снѡ и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: А҆ми́нь.

А҆щѐ ли бѹ́детъ ѻ҆ ѹ҆со́пшихъ приноше́нїе.

Є҆кте́нїа ѻ҆ ѹ҆со́пшихъ.

Поми́лѹй на́съ Бо́же по вели́цѣй ми́лости твое́й, мо́лимтисѧ, ѹ҆слы́ши и҆ поми́лѹй.

Kor: Го́споди поми́лѹй г҃.

Є҆щѐ мо́лимсѧ ѻ҆ ѹ҆покое́нїи дѹ́шъ ѹ҆со́пшихъ рабѡ́въ Бо́жїихъ (NN.), и҆ ѻ҆ є҆́же прости́тсѧ и҆̀мъ всѧ́комѹ прегрѣше́нїю во́льномѹ же и҆ нево́льномѹ.

Kor: Го́споди поми́лѹй г҃.

Ꙗ҆́ко да Го́сподь Бо́гъ ѹ҆чини́тъ дѹ́шы и҆́хъ, и҆дѣ́же пра́веднїи ѹ҆покоѧ́ютсѧ.

Kor: Го́споди поми́лѹй г҃.

Ми́лости Бо́жїѧ, ца́рствїѧ небе́снагѡ, ѻ҆ставле́нїѧ грѣхѡ́въ и҆́хъ ѹ҆ Хрїста̀ безсме́ртнагѡ царѧ̀ и҆ Бо́га на́шегѡ про́симъ.

Kor: Пода́й Го́споди.

Го́сподѹ помо́лимсѧ.

Kor: Го́споди поми́лѹй.

Svećenik tiho moli, a iza toga pjeva:

Ꙗ҆ко́ ты̀ є҆сѝ воскресе́нїе и҆ живо́тъ и҆ поко́й ѹ҆со́пшыхъ ра̑бъ твои́хъ (NN.): Хрїстѐ Бо́же на́шъ, и҆ тебѣ̀ сла́вѹ возсыла́емъ, со безнача́льнымъ тѝ Ѻ҆тце́мъ, и҆ пресвѧты́мъ, и҆ благи́мъ, и҆ животворѧ́щимъ твои́мъ Дѹ́хомъ, ны́нѣ и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: А҆ми́нь.

Є҆кте́нїа ѻ҆ ѻ҆глаше́нныхъ.

Помоли́тесѧ ѻ҆глаше́ннїи Го́сподеви.

Kor pjeva iza svake prošnje:

Го́споди поми́лѹй.

Вѣ́рнїи ѻ҆ ѻ҆глаше́нныхъ помо́лимсѧ, да Го́сподь поми́лѹетъ и҆́хъ.

Ѻ҆гласи́тъ и҆́хъ сло́вомъ и҆́стины

Ѿкрыетъ и҆́мъ Є҆ѵангéлїе прáвды.

Соединитъ и҆́хъ свѧтѣ́й своéй, собóрнѣй и҆ а҆пóстольстѣй цéркви.

Спаси̑, поми́лȣй, застȣпи̑ и҆ сохрани̑ и҆́хъ, Бóже, твоéю благодáтїю.

О҆глашéннїи глáвы вáшѧ Господéви приклони́те.

Kor: Тебѣ̀ Гóсподи.

Svećenik tiho čita molitvu oglašenih, a iza toga pjeva:

Да и҆ ті́и съ нáми слáвѧтъ пречестнóе и великолѣ́пое и҆́мѧ твоè, О҆тцà и҆ Сы́на и҆ свѧтáгѡ Дȣ́ха, ны́нѣ и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: А҆ми́нь.

(Liturgija „vjernih").

Є҆ли́цы ѻ҆глашéннїи и҆зыди́те, ѻ҆глашéннїи и҆зыди́те, є҆ли́цы ѻ҆глашéннїи и҆зыди́те, да никтò ѿ ѻ҆глашéнныхъ; є҆ли́цы вѣ́рнїи, пáки и҆ пáки ми́ромъ Гóсподȣ помóлимсѧ.

Kor: Гóсподи поми́лȣй.

Svećenik čita prvu molitvu vjernih, a iza toga pjeva:

Застȣпи̑, спаси̑, поми́лȣй и҆ сохрани̑ нáсъ Бóже, твоéю благодáтїю.

Kor: Гóсподи поми́лȣй.

Премȣ́дрость! Ꙗ҆́кѡ подобáетъ тебѣ̀ всѧ́каѧ слáва, чéсть, и҆ поклонéнїе, О҆тцȣ̀ и҆ Сы́нȣ и҆ свѧтóмȣ Дȣ́хȣ, ны́нѣ и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: А҆ми́нь.

Пáки и҆ пáки ми́ромъ Гдⷭ҇ȣ помóлимсѧ.

Kor: Гóсподи поми́лȣй.

Svećenik čita drugu molitvu vjernih, a iza toga pjeva:

Застȣпи̑, спаси̑, поми́лȣй и҆ сохрани̑ нáсъ Бóже, твоéю благодáтїю.

Kor: Гóсподи поми́лȣй.

Премȣ́дрость! Ꙗ҆́кѡ да подъ держáвою твоéю всегдà храни́ми, тебѣ̀ слáвȣ возсылáемъ, О҆тцȣ̀ и҆ Сы́нȣ и҆ свѧтóмȣ Дȣ́хȣ, ны́нѣ и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: А҆ми́нь.

Svećenik tiho moli, a iza toga okadi oltar, ikonostas i narod, dok kor pjeva:

И҆́же Херȣві́мы тáйнѡ ѻ҆бразȣ́юще, и҆ животворѧ́щей Трóйцѣ трисвѧтȣ́ю пѣ́снь припѣвáюще, всѧ́кое ны́нѣ житéйское ѿложи́мъ печáль.

Vhod s časnim darovima.

(Veliki Vhod).

Свѧтѣ́йшаго вселéнскаго А҆рхїерéа (NN.) Пáпы Ри́мскаго, Преѡсвѧщéннаго А҆рхїепі́скопа нáшего Митрополи́та Кѵ́ръ (NN.), и҆ Боголюби́ваго Є҆пі́скопа нáшего Кѵ́ръ (NN.), и҆ вéсь свѧщéнническїй, дїáконскїй и҆ и҆́ноческїй чи́нъ, благорóдныхъ и҆ приснопоминáемыхъ кти́торей и҆ благодѣ́телей свѧтáгѡ хрáма сегѡ̀, и҆ всѣ́хъ вáсъ правослáвныхъ хрїстїáнъ да помѧнéтъ Гóсподь Бóгъ во цáрствїи своéмъ, всегдà ны́нѣ и҆ при́снѡ и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: А҆ми́нь. Ꙗ҆́кѡ царѧ̀ всѣ́хъ подéмлюще, А҆́гельскими невиди́мѡ дорѷноси́ма чи́нми. А҆ллилȣ́їа.

Є҆ктéнїа.

И҆спóлнимъ моли́твы нáшѧ Господéви.

Kor pjeva iza svake prošnje:

Гóсподи поми́лȣй.

*

О предложе́нныхъ честны́хъ дарѣ́хъ Го́сподꙋ помоли́мсѧ.

О свѧтѣ́мъ хра́мѣ се́мъ, и҆ ѡ҆ и҆̀же съ вѣ́рою, благоговѣ́нїемъ и҆ стра́хомъ Бо́жїимъ входѧ́щихъ въ ѻ҆́нь, Го́сподꙋ помоли́мсѧ.

О є҆́же и҆зба́витисѧ на́мъ ѿ всѧ́кїѧ ско́рби, гнѣ́ва и҆ нꙋ́жды, Го́сподꙋ помоли́мсѧ.

Svećenik tiho moli, a iza toga pjeva:

Застꙋпѝ, спасѝ, поми́лꙋй и҆ сохранѝ на́съ, Бо́же, твое́ю благода́тїю.

Днѐ всегѡ̀ соверше́нна, свѧ́та, ми́рна, и҆ безгрѣ́шна ᲂу҆ Го́спода проси́мъ.

Kor pjeva iza svake prošnje:

Пода́й Го́споди.

А҆́нгела ми́ра, вѣ́рна наста́вника, храни́телѧ дꙋша́мъ и҆ тѣ́лѡмъ на́шимъ ᲂу҆ Го́спода проси́мъ.

Проще́нїѧ и҆ ѡ҆ставле́нїѧ грѣхѡ́въ и҆ прегрѣше́нїй на́шихъ, ᲂу҆ Го́спода проси́мъ.

До́брыхъ и҆ поле́зныхъ дꙋша́мъ на́шимъ, и҆ ми́ра мі́рови, ᲂу҆ Го́спода проси́мъ.

Про́чее вре́мѧ живота̀ на́шегѡ въ ми́рѣ и҆ покаѧ́нїи сконча́ти, ᲂу҆ Го́спода проси́мъ.

Хрїстїа́нскїѧ кончи́ны живота̀ на́шегѡ безболѣ́зненны, непосты́дни, ми́рни и҆ до́брагѡ ѿвѣ́та на стра́шнѣмъ сꙋди́щи Хрїсто́вѣ проси́мъ.

Пресвѧтꙋ́ю, пречи́стꙋю, преблагослове́ннꙋю, сла́внꙋю Влады́чицꙋ на́шꙋ Богоро́дицꙋ, и҆ приснодѣ́вꙋ Марі́ю, со всѣ́ми Свѧты́ми помѧ́нꙋвше, са́ми себѐ, и҆ дрꙋ́гъ дрꙋ́га, и҆ ве́сь живо́тъ на́шъ, Хрїстꙋ̀ Бо́гꙋ преда́димъ.

Kor: Тебѣ̀ Го́споди.

Щедро́тами и҆ человѣколю́бїемъ є҆диноро́днагѡ Сы́на Твоегѡ̀, съ ни́мже благослове́нъ є҆сѝ, съ пресвѧты́мъ и҆ благи́мъ, и҆ животворѧ́щимъ твои́мъ Дꙋ́хомъ, ны́нѣ и при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: А҆ми́нь.

Ми́ръ † всѣ́мъ!

Kor: И҆ дꙋ́хови твоемꙋ̀.

Возлю́бимъ дрꙋ́гъ дрꙋ́га, да є҆диномы́слїемъ и҆сповѣ́мы.

Kor: Ѻ҆тца̀ и҆ Сы́на и҆ свѧта́гѡ Дꙋ́ха. Тро́йцꙋ є҆диносꙋ́щнꙋю и҆ нераздѣ́льнꙋю.

Две́ри, две́ри, премꙋ́дростїю вонмі́мъ!

Štilac čita: Вѣ́рꙋю во є҆ди́наго Бо́га: (vidi str. 6).

Ста́немъ до́брѣ, ста́немъ со стра́хомъ, вонмі́мъ свѧто́е возноше́нїе въ ми́рѣ приноси́ти.

Kor: Ми́лость ми́ра, же́ртвꙋ хвале́нїѧ.

Благода́ть Го́спода на́шегѡ І҆исꙋ́са Хрїста̀, и҆ любы̀ Бо́га и҆ Ѻ҆тца̀, и҆ прича́стїе свѧта́гѡ Дꙋ́ха бꙋ́ди со всѣ́ми ва́ми.

Kor: И҆ со дꙋ́хомъ твои́мъ.

Горѣ̀ и҆мѣ́имъ сердца̀.

Kor: И҆́мамы ко Го́сподꙋ.

Благодари́мъ Го́спода.

Kor: Досто́йнѡ и҆ пра́веднѡ є҆́сть, покланѧ́тисѧ Ѻ҆тцꙋ̀ и҆ Сы́нꙋ, и҆ свѧто́мꙋ Дꙋ́хꙋ, Тро́йцѣ, є҆диносꙋ́щнѣй, и҆ нераздѣ́льнѣй.

Svećenik tiho moli a svršivši molitvu, pjeva:

Побѣ́днꙋю пѣ́снь, пою́ще, вопїю́ще, взыва́юще и҆ глаго́люще.

Podvornik zvoni tri puta, a kor pjeva:

Свѧ́тъ, свѧ́тъ, свѧ́тъ Гѡ́сподь Саваѡ́ѳъ, исполнь не́бо и҆ землѧ̀ сла́вы твоеѧ̀, ѡ҆са́нна въ вы́шнихъ. Благослове́нъ грѧдꙋ́й во и҆́мѧ Госпо́дне, ѡ҆са́нна въ вы́шнихъ.

Svećenik tiho moli a kad rukom blagosilja kruh, podvornik zvoni, a na to svećenik glasno govori:

Прїими́те ꙗ҆ди́те, СІЄ̀ Є҆́СТЬ ТѢЛО МОЄ, є҆́же за вы̀ ломи́мое въ ѡ҆ставле́нїе грѣхѡ́въ.

Kor: **А҆ми́нь.**

Podvornik zvoni jedamput.

Пі́йте ѿ неѧ̀ вси̑, СЇѦ Є҆́СТЬ КРОВЬ МОѦ но́вагѡ завѣ́та, ꙗ҆́же за вы̀ и҆ за мнѡ́ги и҆зливае́маѧ во ѡ҆ставле́нїе грѣхѡ́въ.

Kor: **А҆ми́нь.**

Podvornik zvoni jedamput.

Твоѧ̀ ѿ твои́хъ, тебѣ̀ прино́сѧще ѡ҆ все́хъ и҆ за всѧ̀.

Kor: **Тебѐ пое́мъ, тебѐ благослови́мъ, тебѣ̀ благодари́мъ Гѡ́споди, и҆ мо́лимтисѧ Бо́же на́шъ.**

Podvornik zvoni tri puta.

Iza svršene molitve kadeći presv. Tijelo i Krv Gospodnju svećenik pjeva:

И҆зрѧ́днѣ ѡ҆ пресвѧ́тѣй, пречи́стѣй, преблагослове́ннѣй, сла́внѣй Влады́чицѣ на́шей Богоро́дицѣ, и҆ приснодѣ́вѣ Марі́и.

Kor: **Досто́йнѡ є҆́сть ꙗ҆́кѡ вои́стиннꙋ бла́жити тѧ̀, Богоро́дицꙋ, присноблаже́ннꙋю и҆ пренепоро́чнꙋю, и҆ Ма́терь Бо́га на́шегѡ. Честнѣ́йшꙋю Херꙋві́мъ, и҆ сла́внѣйшꙋю безъ сравне́нїѧ Серафі́мъ, безъ и҆стлѣ́нїѧ Бо́га Сло́ва ро́ждшꙋю, сꙋ́щꙋю Богоро́дицꙋ, тѧ̀ велича́емъ.**

Bilješka: Na blagdane se mjesto „Dostojno“ pjeva Irmos devete pjesme Kanona na Jutrenji s pripjevom.

Въ пе́рвыхъ помѧнѝ Го́споди свѧтѣ́йшагѡ вселе́нскагѡ А҆рхїере́а (NN.) Па́пꙋ Ри́мскагѡ, Преосвѧще́ннагѡ А҆рхїепи́скопа на́шегѡ Митрополі́та Кѵ́ръ (NN.), Боголюби́вагѡ Є҆пі́скопа на́шегѡ Кѵ́ръ (NN.), и҆̀хже да́рꙋй свѧты́мъ твои́мъ Це́рквамъ, въ ми́рѣ цѣ́лыхъ, честны́хъ, здра́выхъ, долгоде́нствꙋющихъ, и҆ правопра́вѧщихъ сло́во твоеѧ̀ и҆́стины.

Kor: **И҆ все́хъ и҆ всѧ̀.**

И҆ да́ждь на́мъ є҆ди́нѣми ᲂу҆сты̀, и҆ є҆ди́нѣмъ се́рдцемъ сла́вити и҆ воспѣва́ти пречестно́е, и҆ великолѣ́пое и҆́мѧ твоѐ, Ѻ҆тца̀ и҆ Сы́на и҆ свѧта́гѡ Дꙋ́ха, нынѣ̀ и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: **А҆ми́нь.**

И҆ да бꙋ́дꙋтъ ми́лости вели́кагѡ Бо́га, и҆ Спа́са на́шегѡ Ї҆и҃са Хрїста̀, † со всѣ́ми ва́ми.

Kor: **И҆ со дꙋ́хомъ твои́мъ.**

Є҆ктенї́а.

Всѧ̀ свѧты́ѧ помѧнꙋ́вше, па́ки и҆ па́ки ми́ромъ Гꙋ́сподꙋ помоли́мсѧ.

Kor pjeva iza svake prošnje:

Гѡ́споди поми́лꙋй.

Ѡ҆ принесе́нныхъ и҆ ѡ҆свѧще́нныхъ честны́хъ да́рѣхъ, Гѡ́сподꙋ помоли́мсѧ.

Ꙗ҆́кѡ да человѣколю́бецъ Бо́гъ на́шъ, прїе́мь ѧ҆̀ во свѧты́й и҆ пренебе́сный и҆ мы́сленный сво́й же́ртвенникъ, въ воню̀ благоꙋха́нїѧ дꙋхо́внагѡ, возниспо́слетъ на́мъ боже́ственнꙋю благода́ть, и҆ да́ръ свѧта́гѡ Дꙋ́ха, помоли́мсѧ.

Ѡ҆ и҆зба́вити сѧ на́мъ ѿ всѧ́кїѧ ско́рби, гнѣ́ва и҆ нꙋ́жды, Гѡ́сподꙋ помоли́мсѧ.

Svećenik tiho moli, a iza toga pjeva:

Застꙋпѝ, спасѝ, помилꙋ́й, и҆ сохранѝ насъ Бо́же твое́ю благода́тїю.

Днѐ всегѡ̀ соверше́нна, свѧ́та, ми́рна и҆ безгрѣ́шна ѹ҆ Го́спода проси́мъ.

Kor pjeva iza svake prošnje:

Пода́й Го́споди.

А҆́нгела ми́ра, вѣ́рна наста́вника, храни́телѧ дꙋша́мъ и҆ тѣ́лѡмъ на́шимъ, ѹ҆ Го́спода проси́мъ.

Проще́нїѧ и҆ ѡ҆ставле́нїѧ грѣхѡ́въ и҆ прегрѣше́нїй на́шыхъ, ѹ҆ Го́спода проси́мъ.

До́брыхъ и҆ поле́зныхъ дꙋша́мъ на́шымъ и҆ ми́ра мі́рꙋ, ѹ҆ Го́спода проси́мъ.

Про́чее вре́мѧ живота̀ на́шегѡ въ мі́рѣ и҆ покаѧ́нїи сконча́ти, ѹ҆ Го́спода проси́мъ.

Хрїстїа́нскїѧ конч́ины живота̀ на́шегѡ, безболѣ́зненны, непосты́дны, ми́рны и҆ до́брагѡ ѿвѣ́та на стра́шнѣмъ сꙋди́щи Хрїсто́вѣ, проси́мъ.

Соедине́нїе вѣ́ры, и҆ прича́стїе свѧта́гѡ Дꙋ́ха и҆спроси́вше, са́ми себѐ, и҆ дрꙋ́гъ дрꙋ́га, и҆ ве́сь живо́тъ на́шъ Хрїстꙋ̀ Бо́гꙋ предади́мъ.

Kor: **Тебѣ̀ Го́споди.**

И҆ сподо́би на́съ Влады́ко съ дерзнове́нїемъ неосꙋжде́ннѡ смѣ́ти призыва́ти тебѐ небе́снаго Бо́га ѻ҆тца̀, и҆ глаго́лати.

Kor: **Ѻ҆́тче на́шъ, и҆́же є҆сѝ на небесѣ́хъ: Да свѧти́тсѧ и҆́мѧ твоѐ; да прїи́детъ ца́рствїе твоѐ. Да бꙋ́детъ во́лѧ твоѧ̀, ꙗ҆́кѡ на небесѝ и҆ на землѝ. Хлѣ́бъ на́шъ насꙋ́щный да́ждь на́мъ дне́сь. И҆ ѡ҆ста́ви на́мъ до́лгы на́шѧ, ꙗ҆́кѡже и҆ мы̀ ѡ҆ставлѧ́емъ должникѡ́мъ на́шимъ. И҆ не введѝ на́съ въ и҆скꙋше́нїе, но и҆зба́ви на́съ ѿ лꙋка́вагѡ.**

Ꙗ҆́ко твоѐ є҆́сть ца́рство, и҆ си́ла и сла́ва, ѻ҆тца̀, и҆ Сы́на, и҆ свѧта́гѡ Дꙋ́ха, нны́нѣ, и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: **А҆ми́нь.**

Ми́ръ † всѣ́мъ.

Kor: **И҆ дꙋ́хови твоемꙋ̀.**

Главы̑ ва́шѧ Господе́ви приклони́те.

Kor: **Тебѣ̀ Го́споди.**

Svećenik tiho moli. U to vrijeme uzme podvornik u lijevu ruku tanjurčić s ručnikom, a u desnu posudicu (ampulku) s vodom i izlijeva na prste svećenika, koji govori:

Благода́тїю и҆ щедро́тами, и҆ человѣколю́бїемъ є҆диноро́днагѡ Сы́на твоегѡ̀ съ ни́мже благослове́нъ є҆сѝ, съ пресвѧты́мъ, и҆ благи́мъ и҆ животворѧ́щимъ твои́мъ Дꙋ́хомъ, ны́нѣ, и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: **А҆ми́нь.**

Вонми́мъ! Свѧта̑ѧ свѧты̑мъ.

Podvornik zvoni tri puta, a kor pjeva:

Є҆ди́нъ свѧ́тъ, є҆ди́нъ Го́сподь, І҆исꙋ́съ Хрїсто́съ во сла́вꙋ Бо́га ѻ҆тца̀, а҆ми́нь. (Sveta pričest.)]

Sad se pjeva „Pričasten“: u nedjelju

Хвали́те Го́спода съ небе́съ, хвали́те є҆го̀ въ вы́шнихъ. А҆ллилꙋ́їа.

a na blagdan blagdana.

Sveć: **Со стра́хомъ Бо́жїимъ и҆ съ вѣ́рою престꙋпи́те.**

Podvornik zvoni tri puta, a kor pjeva:

Благослове́нъ грѧды́й во и҆́мѧ Гдⷭ҇не, Бо́гъ Гдⷭ҇ь и҆ ꙗ҆ви́сѧ на́мъ.

Ako vjernici pristupaju k sv. pričesti, moli svećenik molitvu: „Vjeruju Gospodi i ispovjeduju“: a iza toga ih redom pričešćuje. Iza sv. pričesti pjeva svećenik:

Спасѝ Бо́же лю́ди твоѧ̑, и҆ благословѝ достоѧ́нїе твоѐ.

Podvornik zvoni tri puta, a kor pjeva:

Ви́дѣхомъ свѣ́тъ и҆́стинный, и҆ прїѧ́хомъ Дꙋ́ха небе́снагѡ, ѡ҆брѣто́хомъ вѣ́рꙋ и҆́стиннꙋю, нераздѣлнѣй (свѧтѣй) Тро́йцѣ покланѧ́емсѧ, та̀ бо на́съ спасла̀ є҆́сть.

Svećenik tiho kaže: Бл҃гослове́нъ Бг҃ъ на́шъ, a okrenuvši se k narodu, glasno: всегда̀, ны́нѣ, и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Podvornik zvoni tri puta, a iza toga ulijeva u kalež ponajprije vino, a poslije vino i vodu na prste svećeniku. Kor pjeva:

Да и҆спо́лнѧтсѧ ᲂу҆стà на́шѧ хвале́нїѧ твоегѡ̀ Го́споди, ꙗ҆́ко да пое́мъ сла́вꙋ твою̀, ꙗ҆́ко сподо́билъ є҆сѝ на́съ причасти́тисѧ ст҃ы̑мъ твои́мъ боже́ственнымъ, безсме́ртнымъ и҆ животворѧ́щимъ Та́йнамъ: соблюдѝ на́съ въ твое́й свѧты́ни вс҄ѧ дни̑ поꙋча́тисѧ пра́вдѣ твое́й. А҆ллилꙋ́їа.

Pošto je svećenik očistio sv. posude, nastavlja:

Про́сти, прїи́мше, боже́ственныѧ, пречи́стыѧ, безсме́ртныѧ, пренебе́сныѧ и҆ животворѧ́щыѧ, стра̑шныѧ Хрїсто́ви Та́йны, досто́йнѡ благодари́мъ Го́спода.

Kor: Го́споди поми́лꙋй.

Застꙋпѝ, спасѝ, поми́лꙋй и҆ сохранѝ на́съ Бо́же твое́ю благода́тїю.

Kor: Го́споди поми́лꙋй.

Днѐ всегѡ̀ соверше́нна, свѧ́та, ми́рна, и҆ безгрѣ́шна и҆спроси́вше, са́ми себе́, и҆ дрꙋ́гъ дрꙋ́га, и҆ ве́сь живо́тъ на́шъ Хрїстꙋ̀ Бо́гꙋ предади́мъ.

Kor: Тебѣ̀ Го́споди.

Ꙗ҆́ко ты̀ є҆сѝ ѡ҆свѧще́нїе на́ше, и҆ тебѣ̀ сла́вꙋ возсыла́емъ, Ѻ҆тцꙋ̀, и҆ Сы́нꙋ и҆ свѧто́мꙋ Дꙋ́хꙋ, ны́нѣ и҆ при́снѡ, и҆ въ вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: А҆ми́нь.

Съ ми́ромъ и҆зы́дѣмъ.

Kor: О и҆́мени Госпо́дни.

Го́сподꙋ помо́лимсѧ.

Kor: Го́споди поми́лꙋй.

Благословлѧ́ѧй бл҃гословѧ́щыѧ тѧ̀, Го́споди, и҆ ѡ҆свѧщаѧ́й на тѧ̀ ᲂу҆пова́ющыѧ, спасѝ лю́ди твоѧ̑, и҆ благословѝ достоѧ́нїе твоѐ, и҆сполне́нїе Це́ркве твоеѧ̀ сохранѝ, ѡ҆свѧтѝ лю̑бѧщыѧ благолѣ́пїе до́мꙋ твоегѡ̀: ты̀ тѣ́хъ возпрослави боже́ственною си́лою твое́ю, и҆ не ѡ҆ста́ви на́съ ᲂу҆пова́ющихъ на тѧ̀; ми́ръ мі́рови твое́мꙋ да́рꙋй, Це́рквамъ твои́мъ, І҆ере́емъ, держа́вѣ на́шей, во́инствꙋ, и҆ всѣ́мъ лю́демъ твои́мъ: ꙗ҆́ко всѧ́ко даѧ́нїе бла́го, и҆ всѧ́къ да́ръ соверше́нъ свы́ше є҆́сть, сходѧ́й ѿ тебѐ Ѻ҆тца̀ свѣ́тѡвъ, и҆ тебѣ̀ сла́вꙋ и҆ благодаре́нїе и҆ поклоне́нїе возсыла́емъ, Ѻ҆тцꙋ̀ и҆ Сы́нꙋ и҆ свѧто́мꙋ Дꙋ́хꙋ, ны́нѣ и҆ при́снѡ, и҆ въ вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: А҆ми́нь.

Бꙋ́ди и҆́мѧ Госпо́дне благослове́нно ѿ ны́нѣ и҆ до вѣ́ка. г҃.

Svećenik okrenuvši se prema narodu blagosilje s Carskih Dveri govoreći:

Бл҃гослове́нїе Госпо́дне на ва́съ, тогѡ̀ благода́тїю и҆ человѣколю́бїемъ всегда̀, ны́нѣ, и҆ при́снѡ, и҆ въ вѣ́ки вѣкѡ́въ.

Kor: А҆ми́нь.

Премꙋ́дрость!

Kor: Честнѣ́йшꙋю Херꙋві́мъ, и҆ славнѣ́йшꙋю без̾ сравне́нїѧ Серафі́мъ, без̾ и҆стлѣ́нїѧ Бо́га Сло́во ро́ждшꙋю, сꙋ́щꙋю Богоро́дицꙋ, тѧ̀ велича́емъ.

Sveć: Сла́ва тебѣ̀ Хрїстѐ Бо́же, ᲂу҆пова́нїе на́ше, сла́ва тебѣ̀.

Kor: Сла́ва Ѻ҆тцꙋ̀ и҆ Сы́нꙋ, и҆ свѧто́мꙋ Дꙋ́хꙋ, и҆ ны́нѣ и҆ при́снѡ, и҆ въ вѣ́ки вѣкѡ́въ, а҆ми́нь. Го́споди поми́лꙋй г҃. Благословѝ.

U nedjelju: **Воскресый изъ мертвыхъ, Хрїстосъ истинный. . .:**

U obićne dane: **Хрїстосъ истинный Богъ нашъ, молитвами пречистыѧ своеѧ Матере, свѧтыхъ славныхъ, и всехвалныхъ Апостωлъ; и иже во свѧтыхъ отца нашегω Іωанна Златоустагω, Архїепископа Константина града, преподобныхъ и богоносныхъ отецъ нашихъ, и всѣхъ свѧтыхъ помилуетъ и спасетъ насъ ꙗко благъ и человѣколюбецъ.**

Kor: **Аминь.**

Конецъ.

KAZALO.

Strana

Kršćansko-Katolički nauk.

Glava prva:

Strana

B) Javni život Isusa Hrista.

C) Isus Hrist proslavljen.

O katoličkoj crkvi.

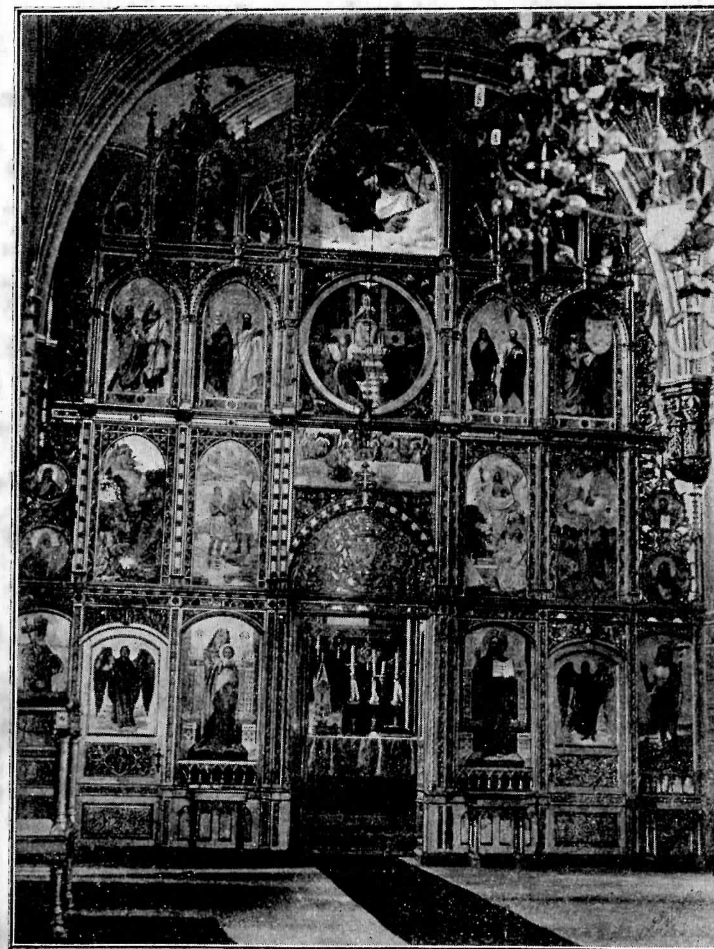
Četiri posljednje stvari.

Glava druga:

Strana

Glava treća:

Episkopska rezidencija u Križevcima s pročeljem katedralne crkve.

Ikonostas u katedralnoj crkvi u Križevcima.